

14. Prílohy

Príloha číslo I. – Možnosti španielskeho pasívu pre potreby InterCorpu

SER

1. **Infinitív – ser + participio (mužský rod)**
2. Infinitív – ser + participio (ženský rod)
3. Infinitív – ser + participio (mužský rod, pl.)
4. Infinitív – ser + participio (ženský rod, pl.)
5. **Zložený infinitív – haber sido + participio (mužský rod)**
6. Zložený infinitív – haber sido + participio (ženský rod)
7. Zložený infinitív – haber sido + participio (mužský rod, pl.)
8. Zložený infinitív – haber sido + participio (ženský rod, pl.)
9. **Gerundium jednoduché – siendo + participio (mužský rod)**
10. Gerundium jednoduché – siendo + participio (ženský rod)
11. Gerundium jednoduché – siendo + participio (mužský rod, pl.)
12. Gerundium jednoduché – siendo + participio (ženský rod, pl.)
13. **Gerundium zložené – habiendo sido + participio (mužský rod)**
14. Gerundium zložené – habiendo sido + participio (ženský rod)
15. Gerundium zložené – habiendo sido + participio (mužský rod, pl.)
16. Gerundium zložené – habiendo sido + participio (ženský rod, pl.)
17. **Oznamovací spôsob – prítomný čas soy + participio (mužský rod)**
18. Oznamovací spôsob – prítomný čas soy + participio (ženský rod)
19. Oznamovací spôsob – prítomný čas eres + participio (mužský rod)
20. Oznamovací spôsob – prítomný čas eres + participio (ženský rod)
21. Oznamovací spôsob – prítomný čas es + participio (mužský rod)
22. Oznamovací spôsob – prítomný čas es + participio (ženský rod)
23. Oznamovací spôsob – prítomný čas somos + participio (mužský rod)
24. Oznamovací spôsob – prítomný čas somos + participio (ženský rod)
25. Oznamovací spôsob – prítomný čas sois + participio (mužský rod)
26. Oznamovací spôsob – prítomný čas sois + participio (ženský rod)
27. Oznamovací spôsob – prítomný čas son + participio (mužský rod)
28. Oznamovací spôsob – prítomný čas son + participio (ženský rod)
29. **Oznamovací spôsob – zložené perfektum he sido + participio (mužský rod)**
30. Oznamovací spôsob – zložené perfektum he sido + participio (ženský rod)
31. Oznamovací spôsob – zložené perfektum has sido + participio (mužský rod)
32. Oznamovací spôsob – zložené perfektum has sido + participio (ženský rod)
33. Oznamovací spôsob – zložené perfektum ha sido + participio (mužský rod)
34. Oznamovací spôsob – zložené perfektum ha sido + participio (ženský rod)
35. Oznamovací spôsob – zložené perfektum hemos sido + participio (mužský rod)
36. Oznamovací spôsob – zložené perfektum hemos sido + participio (ženský rod)
37. Oznamovací spôsob – zložené perfektum habéis sido + participio (mužský rod)
38. Oznamovací spôsob – zložené perfektum habéis sido + participio (ženský rod)
39. Oznamovací spôsob – zložené perfektum han sido + participio (mužský rod)
40. Oznamovací spôsob – zložené perfektum han sido + participio (ženský rod)
41. **Oznamovací spôsob – imperfektum yo era + participio (mužský rod)**
42. Oznamovací spôsob – imperfektum yo era + participio (ženský rod)
43. Oznamovací spôsob – imperfektum eras + participio (mužský rod)
44. Oznamovací spôsob – imperfektum eras + participio (ženský rod)
45. Oznamovací spôsob – imperfektum era + participio (mužský rod)
46. Oznamovací spôsob – imperfektum era + participio (ženský rod)
47. Oznamovací spôsob – imperfektum éramos + participio (mužský rod)
48. Oznamovací spôsob – imperfektum éramos + participio (ženský rod)
49. Oznamovací spôsob – imperfektum erais + participio (mužský rod)

50. Oznamovací spôsob – imperfektum eras + participio (ženský rod)
51. Oznamovací spôsob – imperfektum eran + participio (mužský rod)
52. Oznamovací spôsob – imperfektum eran + participio (ženský rod)
- 53. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum fui + participio (mužský rod)**
54. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum fui + participio (ženský rod)
55. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum fuiste + participio (mužský rod)
56. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum fuiste + participio (ženský rod)
57. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum fue + participio (mužský rod)
58. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum fue + participio (ženský rod)
59. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum fuimos + participio (mužský rod)
60. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum fuimos + participio (ženský rod)
61. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum fuistéis + participio (mužský rod)
62. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum fuistéis + participio (ženský rod)
63. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum fueron + participio (mužský rod)
64. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum fueron + participio (ženský rod)
- 65. Oznamovací spôsob – predminulý čas yo había sido + participio (mužský rod)**
66. Oznamovací spôsob – predminulý čas yo había sido + participio (ženský rod)
67. Oznamovací spôsob – predminulý čas habías sido + participio (mužský rod)
68. Oznamovací spôsob – predminulý čas habías sido + participio (ženský rod)
69. Oznamovací spôsob – predminulý čas había sido + participio (mužský rod)
70. Oznamovací spôsob – predminulý čas había sido + participio (ženský rod)
71. Oznamovací spôsob – predminulý čas habíamos sido + participio (mužský rod)
72. Oznamovací spôsob – predminulý čas habíamos sido + participio (ženský rod)
73. Oznamovací spôsob – predminulý čas habíais sido + participio (mužský rod)
74. Oznamovací spôsob – predminulý čas habíais sido + participio (ženský rod)
75. Oznamovací spôsob – predminulý čas habían sido + participio (mužský rod)
76. Oznamovací spôsob – predminulý čas habían sido + participio (ženský rod)
- 77. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hube sido + participio (mužský rod)**
78. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hube sido + participio (ženský rod)
79. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubiste sido + participio (mužský rod)
80. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubiste sido + participio (ženský rod)
81. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubo sido + participio (mužský rod)
82. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubo sido + participio (ženský rod)
83. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubimos sido + participio (mužský rod)
84. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubimos sido + participio (ženský rod)
85. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubisteis sido + participio (mužský rod)
86. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubisteis sido + participio (ženský rod)
87. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubieron sido + participio (mužský rod)
88. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubieron sido + participio (ženský rod)
- 89. Oznamovací spôsob – budúci čas seré + participio (mužský rod)**
90. Oznamovací spôsob – budúci čas seré + participio (ženský rod)
91. Oznamovací spôsob – budúci čas serás + participio (mužský rod)
92. Oznamovací spôsob – budúci čas serás + participio (ženský rod)
93. Oznamovací spôsob – budúci čas será + participio (mužský rod)
94. Oznamovací spôsob – budúci čas será + participio (ženský rod)
95. Oznamovací spôsob – budúci čas seremos + participio (mužský rod)
96. Oznamovací spôsob – budúci čas seremos + participio (ženský rod)
97. Oznamovací spôsob – budúci čas seréis + participio (mužský rod)
98. Oznamovací spôsob – budúci čas seréis + participio (ženský rod)
99. Oznamovací spôsob – budúci čas serán + participio (mužský rod)
100. Oznamovací spôsob – budúci čas serán + participio (ženský rod)
- 101. Oznamovací spôsob – predbudúci čas habré sido + participio (mužský rod)**
102. Oznamovací spôsob – predbudúci čas habré sido + participio (ženský rod)
103. Oznamovací spôsob – predbudúci čas habrás sido + participio (mužský rod)
104. Oznamovací spôsob – predbudúci čas habrás sido + participio (ženský rod)

105. Oznamovací spôsob – predbudúci čas habrá sido + participio (mužský rod)
106. Oznamovací spôsob – predbudúci čas habrá sido + participio (ženský rod)
107. Oznamovací spôsob – predbudúci čas habremos sido + participio (mužský rod)
108. Oznamovací spôsob – predbudúci čas habremos sido + participio (ženský rod)
109. Oznamovací spôsob – predbudúci čas habréis sido + participio (mužský rod)
110. Oznamovací spôsob – predbudúci čas habréis sido + participio (ženský rod)
111. Oznamovací spôsob – predbudúci čas habrán sido + participio (mužský rod)
112. Oznamovací spôsob – predbudúci čas habrán sido + participio (ženský rod)
- 113. Podmieňovací spôsob – jednoduchý yo sería + participio (mužský rod)**
114. Podmieňovací spôsob – jednoduchý yo sería + participio (ženský rod)
115. Podmieňovací spôsob – jednoduchý serías + participio (mužský rod)
116. Podmieňovací spôsob – jednoduchý serías + participio (ženský rod)
117. Podmieňovací spôsob – jednoduchý sería + participio (mužský rod)
118. Podmieňovací spôsob – jednoduchý sería + participio (ženský rod)
119. Podmieňovací spôsob – jednoduchý seríamos + participio (mužský rod)
120. Podmieňovací spôsob – jednoduchý seríamos + participio (ženský rod)
121. Podmieňovací spôsob – jednoduchý seríais + participio (mužský rod)
122. Podmieňovací spôsob – jednoduchý seríais + participio (ženský rod)
123. Podmieňovací spôsob – jednoduchý serían + participio (mužský rod)
124. Podmieňovací spôsob – jednoduchý serían + participio (ženský rod)
- 125. Podmieňovací spôsob – zložený yo habría sido + participio (mužský rod)**
126. Podmieňovací spôsob – zložený yo habría sido + participio (ženský rod)
127. Podmieňovací spôsob – zložený habrías sido + participio (mužský rod)
128. Podmieňovací spôsob – zložený habrías sido + participio (ženský rod)
129. Podmieňovací spôsob – zložený habría sido + participio (mužský rod)
130. Podmieňovací spôsob – zložený habría sido + participio (ženský rod)
131. Podmieňovací spôsob – zložený habríamos sido + participio (mužský rod)
132. Podmieňovací spôsob – zložený habríamos sido + participio (ženský rod)
133. Podmieňovací spôsob – zložený habríais sido + participio (mužský rod)
134. Podmieňovací spôsob – zložený habríais sido + participio (ženský rod)
135. Podmieňovací spôsob – zložený habrían sido + participio (mužský rod)
136. Podmieňovací spôsob – zložený habrían sido + participio (ženský rod)
- 137. Konjunktív – prítomného času yo sea + participio (mužský rod)**
138. Konjunktív – prítomného času yo sea + participio (ženský rod)
139. Konjunktív – prítomného času seas + participio (mužský rod)
140. Konjunktív – prítomného času seas + participio (ženský rod)
141. Konjunktív – prítomného času sea + participio (mužský rod)
142. Konjunktív – prítomného času sea + participio (ženský rod)
143. Konjunktív – prítomného času seamos + participio (mužský rod)
144. Konjunktív – prítomného času seamos + participio (ženský rod)
145. Konjunktív – prítomného času seais + participio (mužský rod)
146. Konjunktív – prítomného času seais + participio (ženský rod)
147. Konjunktív – prítomného času sean + participio (mužský rod)
148. Konjunktív – prítomného času sean + participio (ženský rod)
- 149. Konjunktív – perfekta yo haya sido + participio (mužský rod)**
150. Konjunktív – perfekta yo haya sido + participio (ženský rod)
151. Konjunktív – perfekta hayas sido + participio (mužský rod)
152. Konjunktív – perfekta hayas sido + participio (ženský rod)
153. Konjunktív – perfekta haya sido + participio (mužský rod)
154. Konjunktív – perfekta haya sido + participio (ženský rod)
155. Konjunktív – perfekta hayamos sido + participio (mužský rod)
156. Konjunktív – perfekta hayamos sido + participio (ženský rod)
157. Konjunktív – perfekta hayáis sido + participio (mužský rod)
158. Konjunktív – perfekta hayáis sido + participio (ženský rod)
159. Konjunktív – perfekta hayan sido + participio (mužský rod)

160. Konjunktív – perfekta hayan sido + participio (ženský rod)
- 161. Konjunktív – imperfekta na –ra yo fuera + participio (mužský rod)**
162. Konjunktív – imperfekta na –ra yo fuera + participio (ženský rod)
163. Konjunktív – imperfekta na –ra fueras + participio (mužský rod)
164. Konjunktív – imperfekta na –ra fueras + participio (ženský rod)
165. Konjunktív – imperfekta na –ra fuera + participio (mužský rod)
166. Konjunktív – imperfekta na –ra fuera + participio (ženský rod)
167. Konjunktív – imperfekta na –ra fuéramos + participio (mužský rod)
168. Konjunktív – imperfekta na –ra fuéramos + participio (ženský rod)
169. Konjunktív – imperfekta na –ra fuerais + participio (mužský rod)
170. Konjunktív – imperfekta na –ra fuerais + participio (ženský rod)
171. Konjunktív – imperfekta na –ra fueran + participio (mužský rod)
172. Konjunktív – imperfekta na –ra fueran + participio (ženský rod)
173. Konjunktív – imperfekta na –ra fueran + participio (ženský rod)
- 174. Konjunktív – imperfekta na –se yo fuese + participio (mužský rod)**
175. Konjunktív – imperfekta na –se yo fuese + participio (ženský rod)
176. Konjunktív – imperfekta na –se fueses + participio (mužský rod)
177. Konjunktív – imperfekta na –se fueses + participio (ženský rod)
178. Konjunktív – imperfekta na –se fuese + participio (mužský rod)
179. Konjunktív – imperfekta na –se fuese + participio (ženský rod)
180. Konjunktív – imperfekta na –se fuésemos + participio (mužský rod)
181. Konjunktív – imperfekta na –se fuésemos + participio (ženský rod)
182. Konjunktív – imperfekta na –se fueseis + participio (mužský rod)
183. Konjunktív – imperfekta na –se fueseis + participio (ženský rod)
184. Konjunktív – imperfekta na –se fuesen + participio (mužský rod)
185. Konjunktív – imperfekta na –se fuesen + participio (ženský rod)
- 186. Konjunktív – predminulého času na –ra yo hubiera sido + participio (mužský rod)**
187. Konjunktív – predminulého času na –ra yo hubiera sido + participio (ženský rod)
188. Konjunktív – predminulého času na –ra hubieras sido + participio (mužský rod)
189. Konjunktív – predminulého času na –ra hubieras sido + participio (ženský rod)
190. Konjunktív – predminulého času na –ra hubiera sido + participio (mužský rod)
191. Konjunktív – predminulého času na –ra hubiera sido + participio (ženský rod)
192. Konjunktív – predminulého času na –ra hubieramos sido + participio (mužský rod)
193. Konjunktív – predminulého času na –ra hubieramos sido + participio (ženský rod)
194. Konjunktív – predminulého času na –ra hubierais sido + participio (mužský rod)
195. Konjunktív – predminulého času na –ra hubierais sido + participio (ženský rod)
196. Konjunktív – predminulého času na –ra hubieran sido + participio (mužský rod)
197. Konjunktív – predminulého času na –ra hubieran sido + participio (ženský rod)
- 198. Konjunktív – predminulého času na –se yo hubiese sido + participio (mužský rod)**
199. Konjunktív – predminulého času na –se yo hubiese sido + participio (ženský rod)
200. Konjunktív – predminulého času na –se hubieses sido + participio (mužský rod)
201. Konjunktív – predminulého času na –se hubieses sido + participio (ženský rod)
202. Konjunktív – predminulého času na –se hubiese sido + participio (mužský rod)
203. Konjunktív – predminulého času na –se hubiese sido + participio (ženský rod)
204. Konjunktív – predminulého času na –se hubiesémos sido + participio (mužský rod)
205. Konjunktív – predminulého času na –se hubiesémos sido + participio (ženský rod)
206. Konjunktív – predminulého času na –se hubieseis sido + participio (mužský rod)
207. Konjunktív – predminulého času na –se hubieseis sido + participio (ženský rod)
208. Konjunktív – predminulého času na –se hubiesen sido + participio (mužský rod)
209. Konjunktív – predminulého času na –se hubiesen sido + participio (ženský rod)
- 210. Rozkazovací spůsob – kladný sé + participio (mužský rod)**
211. Rozkazovací spůsob – kladný sé + participio (ženský rod)
212. Rozkazovací spůsob – kladný sea Usted + participio (mužský rod)
213. Rozkazovací spůsob – kladný sea Usted + participio (ženský rod)
214. Rozkazovací spůsob – kladný seamos + participio (mužský rod)

215. Rozkazovací spôsob – kladný seamos + participio (ženský rod)
 216. Rozkazovací spôsob – kladný sed + participio (mužský rod)
 217. Rozkazovací spôsob – kladný sed + participio (ženský rod)
 218. Rozkazovací spôsob – kladný sean Ustedes + participio (mužský rod)
 219. Rozkazovací spôsob – kladný sean Ustedes + participio (ženský rod)
 220. **Rozkazovací spôsob – záporný no seas + participio (mužský rod)**
 221. Rozkazovací spôsob – záporný no seas + participio (ženský rod)
 222. Rozkazovací spôsob – záporný no sea Usted + participio (mužský rod)
 223. Rozkazovací spôsob – záporný no sea Usted + participio (ženský rod)
 224. Rozkazovací spôsob – záporný no seamos + participio (mužský rod)
 225. Rozkazovací spôsob – záporný no seamos + participio (ženský rod)
 226. Rozkazovací spôsob – záporný no seáis + participio (mužský rod)
 227. Rozkazovací spôsob – záporný no seáis + participio (ženský rod)
 228. Rozkazovací spôsob – záporný no sean Ustedes + participio (mužský rod)
 229. Rozkazovací spôsob – záporný no sean Ustedes + participio (ženský rod)

ESTAR

230. **Infinitív – estar + participio (mužský rod)**
 231. Infinitív – estar + participio (ženský rod)
 232. Infinitív – estar + participio (mužský rod, pl.)
 233. Infinitív – estar + participio (ženský rod, pl.)
 234. **Zložený infinitív – haber estado + participio (mužský rod)**
 235. Zložený infinitív – haber estado + participio (ženský rod)
 236. Zložený infinitív – haber estado + participio (mužský rod, pl.)
 237. Zložený infinitív – haber estado + participio (ženský rod, pl.)
 238. **Gerundium jednoduché – estando + participio (mužský rod)**
 239. Gerundium jednoduché – estando + participio (ženský rod)
 240. Gerundium jednoduché – estando + participio (mužský rod, pl.)
 241. Gerundium jednoduché – estando + participio (ženský rod, pl.)
 242. Gerundium zložené – habiendo estado + participio (mužský rod)
 243. Gerundium zložené – habiendo estado + participio (ženský rod)
 244. Gerundium zložené – habiendo estado + participio (mužský rod, pl.)
 245. Gerundium zložené – habiendo estado + participio (ženský rod, pl.)
 246. **Oznamovací spôsob – prítomný čas estoy + participio (mužský rod)**
 247. Oznamovací spôsob – prítomný čas estoy + participio (ženský rod)
 248. Oznamovací spôsob – prítomný čas estás + participio (mužský rod)
 249. Oznamovací spôsob – prítomný čas estás + participio (ženský rod)
 250. Oznamovací spôsob – prítomný čas está + participio (mužský rod)
 251. Oznamovací spôsob – prítomný čas está + participio (ženský rod)
 252. Oznamovací spôsob – prítomný čas estamos + participio (mužský rod)
 253. Oznamovací spôsob – prítomný čas estamos + participio (ženský rod)
 254. Oznamovací spôsob – prítomný čas estáis + participio (mužský rod)
 255. Oznamovací spôsob – prítomný čas estáis + participio (ženský rod)
 256. Oznamovací spôsob – prítomný čas están + participio (mužský rod)
 257. Oznamovací spôsob – prítomný čas están + participio (ženský rod)
 258. **Oznamovací spôsob – zložené perfektné he estado + participio (mužský rod)**
 259. Oznamovací spôsob – zložené perfektné he estado + participio (ženský rod)
 260. Oznamovací spôsob – zložené perfektné has estado + participio (mužský rod)
 261. Oznamovací spôsob – zložené perfektné has estado + participio (ženský rod)
 262. Oznamovací spôsob – zložené perfektné ha estado + participio (mužský rod)
 263. Oznamovací spôsob – zložené perfektné ha estado + participio (ženský rod)
 264. Oznamovací spôsob – zložené perfektné hemos estado + participio (mužský rod)
 265. Oznamovací spôsob – zložené perfektné hemos estado + participio (ženský rod)
 266. Oznamovací spôsob – zložené perfektné habéis estado + participio (mužský rod)

267. Oznamovací spôsob – zložené perfektum habéis estado + participio (ženský rod)
268. Oznamovací spôsob – zložené perfektum han estado + participio (mužský rod)
269. Oznamovací spôsob – zložené perfektum han estado + participio (ženský rod)
- 270. Oznamovací spôsob – imperfektum yo estaba + participio (mužský rod)**
271. Oznamovací spôsob – imperfektum yo estaba + participio (ženský rod)
272. Oznamovací spôsob – imperfektum estabas + participio (mužský rod)
273. Oznamovací spôsob – imperfektum estabas + participio (ženský rod)
274. Oznamovací spôsob – imperfektum estaba + participio (mužský rod)
275. Oznamovací spôsob – imperfektum estaba + participio (ženský rod)
276. Oznamovací spôsob – imperfektum estabamos + participio (mužský rod)
277. Oznamovací spôsob – imperfektum estabamos + participio (ženský rod)
278. Oznamovací spôsob – imperfektum estabáis + participio (mužský rod)
279. Oznamovací spôsob – imperfektum estabáis + participio (ženský rod)
280. Oznamovací spôsob – imperfektum estaban + participio (mužský rod)
281. Oznamovací spôsob – imperfektum estaban + participio (ženský rod)
- 282. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum estuve + participio (mužský rod)**
283. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum estuve + participio (ženský rod)
284. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum estuviste + participio (mužský rod)
285. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum estuviste + participio (ženský rod)
286. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum estuvo + participio (mužský rod)
287. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum estuvo + participio (ženský rod)
288. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum estuvimos + participio (mužský rod)
289. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum estuvimos + participio (ženský rod)
290. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum estuvisteis + participio (mužský rod)
291. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum estuvisteis + participio (ženský rod)
292. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum estuvieron + participio (mužský rod)
293. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum estuvieron + participio (ženský rod)
- 294. Oznamovací spôsob – predminulý čas yo había estado + participio (mužský rod)**
295. Oznamovací spôsob – predminulý čas yo había estado + participio (ženský rod)
296. Oznamovací spôsob – predminulý čas habías estado + participio (mužský rod)
297. Oznamovací spôsob – predminulý čas habías estado + participio (ženský rod)
298. Oznamovací spôsob – predminulý čas había estado + participio (mužský rod)
299. Oznamovací spôsob – predminulý čas había estado + participio (ženský rod)
300. Oznamovací spôsob – predminulý čas habíamos estado + participio (mužský rod)
301. Oznamovací spôsob – predminulý čas habíamos estado + participio (ženský rod)
302. Oznamovací spôsob – predminulý čas habíais estado + participio (mužský rod)
303. Oznamovací spôsob – predminulý čas habíais estado + participio (ženský rod)
304. Oznamovací spôsob – predminulý čas habían estado + participio (mužský rod)
305. Oznamovací spôsob – predminulý čas habían estado + participio (ženský rod)
- 306. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hube estado + participio (mužský rod)**
307. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hube estado + participio (ženský rod)
308. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubiste estado + participio (mužský rod)
309. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubiste estado + participio (ženský rod)
310. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubo estado + participio (mužský rod)
311. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubo estado + participio (ženský rod)
312. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubimos estado + participio (mužský rod)
313. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubimos estado + participio (ženský rod)
314. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubisteis estado + participio (mužský rod)
315. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubisteis estado + participio (ženský rod)
316. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubieron estado + participio (mužský rod)
317. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý hubieron estado + participio (ženský rod)
- 318. Oznamovací spôsob – budúci čas estaré + participio (mužský rod)**
319. Oznamovací spôsob – budúci čas estaré + participio (ženský rod)
320. Oznamovací spôsob – budúci čas estarás + participio (mužský rod)
321. Oznamovací spôsob – budúci čas estarás + participio (ženský rod)

322. Oznamovací spôsob – budúci čas *estará* + participio (mužský rod)
323. Oznamovací spôsob – budúci čas *estará* + participio (ženský rod)
324. Oznamovací spôsob – budúci čas *estaremos* + participio (mužský rod)
325. Oznamovací spôsob – budúci čas *estaremos* + participio (ženský rod)
326. Oznamovací spôsob – budúci čas *estaréis* + participio (mužský rod)
327. Oznamovací spôsob – budúci čas *estaréis* + participio (ženský rod)
328. Oznamovací spôsob – budúci čas *estarán* + participio (mužský rod)
329. Oznamovací spôsob – budúci čas *estarán* + participio (ženský rod)
- 330. Oznamovací spôsob – predbudúci čas *habré estado* + participio (mužský rod)**
331. Oznamovací spôsob – predbudúci čas *habré estado* + participio (ženský rod)
332. Oznamovací spôsob – predbudúci čas *habrás estado* + participio (mužský rod)
333. Oznamovací spôsob – predbudúci čas *habrás estado* + participio (ženský rod)
334. Oznamovací spôsob – predbudúci čas *habrá estado* + participio (mužský rod)
335. Oznamovací spôsob – predbudúci čas *habrá estado* + participio (ženský rod)
336. Oznamovací spôsob – predbudúci čas *habremos estado* + participio (mužský rod)
337. Oznamovací spôsob – predbudúci čas *habremos estado* + participio (ženský rod)
338. Oznamovací spôsob – predbudúci čas *habréis estado* + participio (mužský rod)
339. Oznamovací spôsob – predbudúci čas *habréis estado* + participio (ženský rod)
340. Oznamovací spôsob – predbudúci čas *habrán estado* + participio (mužský rod)
341. Oznamovací spôsob – predbudúci čas *habrán estado* + participio (ženský rod)
- 342. Podmieňovací spôsob – jednoduchý *yo estaría* + participio (mužský rod)**
343. Podmieňovací spôsob – jednoduchý *yo estaría* + participio (ženský rod)
344. Podmieňovací spôsob – jednoduchý *estarías* + participio (mužský rod)
345. Podmieňovací spôsob – jednoduchý *estarías* + participio (ženský rod)
346. Podmieňovací spôsob – jednoduchý *estaría* + participio (mužský rod)
347. Podmieňovací spôsob – jednoduchý *estaría* + participio (ženský rod)
348. Podmieňovací spôsob – jednoduchý *estaríamos* + participio (mužský rod)
349. Podmieňovací spôsob – jednoduchý *estaríamos* + participio (ženský rod)
350. Podmieňovací spôsob – jednoduchý *estaríais* + participio (mužský rod)
351. Podmieňovací spôsob – jednoduchý *estaríais* + participio (ženský rod)
352. Podmieňovací spôsob – jednoduchý *estarían* + participio (mužský rod)
353. Podmieňovací spôsob – jednoduchý *estarían* + participio (ženský rod)
- 354. Podmieňovací spôsob – zložený *yo habría estado* + participio (mužský rod)**
355. Podmieňovací spôsob – zložený *yo habría estado* + participio (ženský rod)
356. Podmieňovací spôsob – zložený *habrías estado* + participio (mužský rod)
357. Podmieňovací spôsob – zložený *habrías estado* + participio (ženský rod)
358. Podmieňovací spôsob – zložený *habría estado* + participio (mužský rod)
359. Podmieňovací spôsob – zložený *habría estado* + participio (ženský rod)
360. Podmieňovací spôsob – zložený *habríamos estado* + participio (mužský rod)
361. Podmieňovací spôsob – zložený *habríamos estado* + participio (ženský rod)
362. Podmieňovací spôsob – zložený *habríaais estado* + participio (mužský rod)
363. Podmieňovací spôsob – zložený *habríaais estado* + participio (ženský rod)
364. Podmieňovací spôsob – zložený *habrían estado* + participio (mužský rod)
365. Podmieňovací spôsob – zložený *habrían estado* + participio (ženský rod)
- 366. Konjunktív – prítomného času *yo esté* + participio (mužský rod)**
367. Konjunktív – prítomného času *yo esté* + participio (ženský rod)
368. Konjunktív – prítomného času *estés* + participio (mužský rod)
369. Konjunktív – prítomného času *estés* + participio (ženský rod)
370. Konjunktív – prítomného času *esté* + participio (mužský rod)
371. Konjunktív – prítomného času *esté* + participio (ženský rod)
372. Konjunktív – prítomného času *estemos* + participio (mužský rod)
373. Konjunktív – prítomného času *estemos* + participio (ženský rod)
374. Konjunktív – prítomného času *estéis* + participio (mužský rod)
375. Konjunktív – prítomného času *estéis* + participio (ženský rod)
376. Konjunktív – prítomného času *estén* + participio (mužský rod)

377. Konjunktív – prítomného času *estén* + participio (ženský rod)
- 378. Konjunktív – perfekta *yo haya estado* + participio (mužský rod)**
379. Konjunktív – perfekta *yo haya estado* + participio (ženský rod)
380. Konjunktív – perfekta *hayas estado* + participio (mužský rod)
381. Konjunktív – perfekta *hayas estado* + participio (ženský rod)
382. Konjunktív – perfekta *haya estado* + participio (mužský rod)
383. Konjunktív – perfekta *haya estado* + participio (ženský rod)
384. Konjunktív – perfekta *hayamos estado* + participio (mužský rod)
385. Konjunktív – perfekta *hayamos estado* + participio (ženský rod)
386. Konjunktív – perfekta *hayáis estado* + participio (mužský rod)
387. Konjunktív – perfekta *hayáis estado* + participio (ženský rod)
388. Konjunktív – perfekta *hayan estado* + participio (mužský rod)
389. Konjunktív – perfekta *hayan estado* + participio (ženský rod)
- 390. Konjunktív – imperfekta *na –ra yo estuviera* + participio (mužský rod)**
391. Konjunktív – imperfekta *na –ra yo estuviera* + participio (ženský rod)
392. Konjunktív – imperfekta *na –ra estuvieras* + participio (mužský rod)
393. Konjunktív – imperfekta *na –ra estuvieras* + participio (ženský rod)
394. Konjunktív – imperfekta *na –ra estuviera* + participio (mužský rod)
395. Konjunktív – imperfekta *na –ra estuviera* + participio (ženský rod)
396. Konjunktív – imperfekta *na –ra estuvieramos* + participio (mužský rod)
397. Konjunktív – imperfekta *na –ra estuvieramos* + participio (ženský rod)
398. Konjunktív – imperfekta *na –ra estuvieráis* + participio (mužský rod)
399. Konjunktív – imperfekta *na –ra estuvieráis* + participio (ženský rod)
400. Konjunktív – imperfekta *na –ra estuvieran* + participio (mužský rod)
401. Konjunktív – imperfekta *na –ra estuvieran* + participio (ženský rod)
- 402. Konjunktív – imperfekta *na –se yo estuviese* + participio (mužský rod)**
403. Konjunktív – imperfekta *na –se yo estuviese* + participio (ženský rod)
404. Konjunktív – imperfekta *na –se estuvieses* + participio (mužský rod)
405. Konjunktív – imperfekta *na –se estuvieses* + participio (ženský rod)
406. Konjunktív – imperfekta *na –se estuviese* + participio (mužský rod)
407. Konjunktív – imperfekta *na –se estuviese* + participio (ženský rod)
408. Konjunktív – imperfekta *na –se estuviesemos* + participio (mužský rod)
409. Konjunktív – imperfekta *na –se estuviesemos* + participio (ženský rod)
410. Konjunktív – imperfekta *na –se estuvieséis* + participio (mužský rod)
411. Konjunktív – imperfekta *na –se estuvieséis* + participio (ženský rod)
412. Konjunktív – imperfekta *na –se estuviesen* + participio (mužský rod)
413. Konjunktív – imperfekta *na –se estuviesen* + participio (ženský rod)
- 414. Konjunktív – predminulého času *na –ra yo hubiera estado* + participio (mužský rod)**
415. Konjunktív – predminulého času *na –ra yo hubiera estado* + participio (ženský rod)
416. Konjunktív – predminulého času *na –ra hubieras estado* + participio (mužský rod)
417. Konjunktív – predminulého času *na –ra hubieras estado* + participio (ženský rod)
418. Konjunktív – predminulého času *na –ra hubiera estado* + participio (mužský rod)
419. Konjunktív – predminulého času *na –ra hubiera estado* + participio (ženský rod)
420. Konjunktív – predminulého času *na –ra hubieramos estado* + participio (mužský rod)
421. Konjunktív – predminulého času *na –ra hubieramos estado* + participio (ženský rod)
422. Konjunktív – predminulého času *na –ra hubierais estado* + participio (mužský rod)
423. Konjunktív – predminulého času *na –ra hubierais estado* + participio (ženský rod)
424. Konjunktív – predminulého času *na –ra hubieran estado* + participio (mužský rod)
425. Konjunktív – predminulého času *na –ra hubieran estado* + participio (ženský rod)
- 426. Konjunktív – predminulého času *na –se yo hubiese estado* + participio (mužský rod)**
427. Konjunktív – predminulého času *na –se yo hubiese estado* + participio (ženský rod)
428. Konjunktív – predminulého času *na –se hubieses estado* + participio (mužský rod)
429. Konjunktív – predminulého času *na –se hubieses estado* + participio (ženský rod)
430. Konjunktív – predminulého času *na –se hubiese estado* + participio (mužský rod)
431. Konjunktív – predminulého času *na –se hubiese estado* + participio (ženský rod)

432. Konjunktív – predminulého času na –se hubiesémos estado + participio (mužský rod)
 433. Konjunktív – predminulého času na –se hubiesémos estado + participio (ženský rod)
 434. Konjunktív – predminulého času na –se hubieseis estado + participio (mužský rod)
 435. Konjunktív – predminulého času na –se hubieseis estado + participio (ženský rod)
 436. Konjunktív – predminulého času na –se hubiesen estado + participio (mužský rod)
 437. Konjunktív – predminulého času na –se hubiesen estado + participio (ženský rod)
438. Rozkazovací spôsob – kladný está + participio (mužský rod)
 439. Rozkazovací spôsob – kladný está + participio (ženský rod)
 440. Rozkazovací spôsob – kladný esté Usted + participio (mužský rod)
 441. Rozkazovací spôsob – kladný esté Usted + participio (ženský rod)
 442. Rozkazovací spôsob – kladný estemos + participio (mužský rod)
 443. Rozkazovací spôsob – kladný estemos + participio (ženský rod)
 444. Rozkazovací spôsob – kladný estad + participio (mužský rod)
 445. Rozkazovací spôsob – kladný estad + participio (ženský rod)
 446. Rozkazovací spôsob – kladný estén Ustedes + participio (mužský rod)
 447. Rozkazovací spôsob – kladný estén Ustedes + participio (ženský rod)
448. Rozkazovací spôsob – záporný no estás + participio (mužský rod)
 449. Rozkazovací spôsob – záporný no estás + participio (ženský rod)
 450. Rozkazovací spôsob – záporný no esté Usted + participio (mužský rod)
 451. Rozkazovací spôsob – záporný no esté Usted + participio (ženský rod)
 452. Rozkazovací spôsob – záporný no estemos + participio (mužský rod)
 453. Rozkazovací spôsob – záporný no estemos + participio (ženský rod)
 454. Rozkazovací spôsob – záporný no estéis + participio (mužský rod)
 455. Rozkazovací spôsob – záporný no estéis + participio (ženský rod)
 456. Rozkazovací spôsob – záporný no estén Ustedes + participio (mužský rod)
 457. Rozkazovací spôsob – záporný no estén Ustedes + participio (ženský rod)

PASIVA REFLEJA

- 458. Oznamovací spôsob – prítomný čas se + sloveso 3. osoba sg**
 459. Oznamovací spôsob – prítomný čas se + sloveso 3. osoba pl
 460. Oznamovací spôsob – imperfektum se + sloveso 3. osoba sg
 461. Oznamovací spôsob – imperfektum se + sloveso 3. osoba pl
 462. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum se + sloveso 3. osoba sg
 463. Oznamovací spôsob – jednoduché perfektum se + sloveso 3. osoba pl
 464. Oznamovací spôsob – zložené perfektum se + ha + participio
 465. Oznamovací spôsob – zložené perfektum se + han + participio
 466. Oznamovací spôsob – predminulý čas se + había + participio
 467. Oznamovací spôsob – predminulý čas se + habían + participio
 468. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý se + hubo + participio
 469. Oznamovací spôsob – predminulý čas závislý se + hubieron + participio
 470. Oznamovací spôsob – budúci čas se + sloveso 3. osoba sg
 471. Oznamovací spôsob – budúci čas se + sloveso 3. osoba pl
 472. Oznamovací spôsob – predbudúci čas se + habrá + participio
 473. Oznamovací spôsob – predbudúci čas se + habrán + participio
474. Podmieňovací spôsob – jednoduchý se + sloveso 3. osoba sg
 475. Podmieňovací spôsob – jednoduchý se + sloveso 3. osoba pl
 476. Podmieňovací spôsob – zložený se + habría + participio
 477. Podmieňovací spôsob – zložený se + habrían + participio
478. Konjunktív – prítomného času se + sloveso 3. osoba sg
 479. Konjunktív – prítomného času se + sloveso 3. osoba pl
 480. Konjunktív – imperfekta na -ra se + sloveso 3. osoba sg
 481. Konjunktív – imperfekta na -ra se + sloveso 3. osoba pl
 482. Konjunktív – imperfekta na -se se + sloveso 3. osoba sg

- 483. Konjunktív – imperfekta na -se se + sloveso 3. osoba pl
- 484. Konjunktív – perfekta se + haya + participio
- 485. Konjunktív – perfekta se + hayan + participio
- 486. Konjunktív – predminulého času na -ra se + hubiera + participio
- 487. Konjunktív – predminulého času na -ra se + hubieran + participio
- 488. Konjunktív – predminulého času na -se se + hubiese + participio
- 489. Konjunktív – predminulého času na -se se + hubiesen + participio

Nepravidelné slovesá

- Abrir> abierto
- Cubrir> cubierto
- Decir> dicho
- Escribir> escrito
- Hacer> hecho
- Morir> muerto
- Poner> puesto
- Romper> roto
- Ver> visto
- Volver> vuelto
- Maldecir> maldicho
- Descubrir> descubierto
- Describir> descrito
- Satisfacer> satisfecho
- Envolver> envuelto
- Componer> compuesto

Príloha číslo II

a) Ser a estar: W. Heisenberg – *Fyzika a folozofia*

SER

1. Infinitív – ser + participio (mužský rod)

- 1) Každý experiment *musí být popsán* v pojmech klasické fyziky/Any experiment in physics *is to be described* in the terms of classical physics/Todo experimento de fisica *debe ser descripto*
- 2) jehož očekávaný výsledek je *pak možné vypočítat* z pravděpodobnostní funkce/the result of *which can then be calculated* from the probability function/cuyo resultado *puede ser calculado* mediante aquella función
- 3) jehož výsledek *by bylo možno předpovědět* z teorie/the result of *which should be predicted* from the theory/cuyo resultado *podrá ser pronosticado* por la teoría
- 4) měřicí zařízení *musí být popsáno* v pojmech klasické fyziky/the measuring device *is necessarily described* in the terms of classical physics/el aparato de medida *debe ser necesariamente descripto* en términos de la física clásica
- 5) *není obecně možné s jistotou předpovídat* výsledek pozorování/the result of the *observation cannot generally be predicted* with certainty/el resultado de la observación *no puede, generalmente, ser pronosticado* con certeza
- 6) což *se dá přibližně přeložit* jako rozum/which *we may translate* as 'Mind'/que *puede ser traducido* como *Mente*
- 7) Doba vyslání alpha částice *se nedá předpovědět*/The time for the emission of the a-particle *cannot be predicted*/El tiempo de emisión de la partícula alfa *no puede ser predicho*
- 8) že může pronikat ostatní hmotou a nelze *je ani vidět ani hmatat* and *could not be seen or felt*/de otra materia *sin poder ser visto ni percibido*

2. Infinitív – ser + participio (ženský rod)

- 9) Myšlenka, že energie *může být emitována a absorbována*/The idea that energy *could be emitted or absorbed* only in discrete energy/La idea de que la energía sólo *podía ser emitida o absorbida* en cuantos
- 10) se kvantová podmínka Bohrovy teorie *vykládala* jako výpověď o hmotných vlnách/Bohr's theory *should be interpreted* as a statement about the matter waves/teoría de Bohr *debiera ser interpretada* como una afirmación
- 11) Tyto nejistoty *můžeme nazývat* objektivními/These uncertainties *may be called* objective/Estas incertidumbres *pueden ser llamadas* objetivas
- 12) *tuto výpověď o pravděpodobnosti je možné prověřit*/this statement about the probability *can be checked*/esta afirmación acerca de la probabilidad *puede ser verificada*
- 13) *můžeme si jejich mísení představit* jako mísení dvou druhů písku různé barvy/their mixture *can be pictured* as the mixture between two kinds of sand of different colors/su mezcla *puede ser imaginada* como la mezcla de dos clases de avena
- 14) bude ještě dlouho trvat, než je *zatlačí skutečně nové pojetí* skutečnosti/and it will take a long time for *it to be replaced* by a really different attitude toward the problem of reality/tardará mucho *en ser reemplazada* por una actitud realmente distinta
- 15) newtonská mechanika *vlastně nemůže být zdokonalena; může být pouze nahrazena* něčím od ní podstatně rozdílným/Newtonian *mechanics cannot be improved; it can only be replaced* by something essentially different/la mecánica de Newton *no puede ser perfeccionada; sólo puede ser reemplazada* por algo fundamentalmente distinto

3. Infinitív – ser + participio (mužský rod, pl.)

- 16) *je možné vyjadřovat výpovědi* o jevech spojováním symbolů/in this way statements about the *phenomena can be represented by combinations* of symbols/los fenómenos *pueden ser representados* por combinaciones de símbolos

- 17) *jak se dá možná vyložit výraz "relativní pravda" v souvislosti s Kantovým a priori/how the term 'relative truth' in connection with the Kantian 'a priori' can possibly be interpreted/los términos "verdad relativa" pueden ser interpretados en relación con los "a priori" de Kant*
- 18) *Možná, že jsme je zdělili již od svých předků/they may even be inherited/Hasta pueden ser heredados*
- 19) *jejich účinky na pohyby těles se opět daly vyjádřit pomocí základních vět newtonské mechaniky/motion of the bodies could again be studied/movimiento de los cuerpos pudieron ser estudiados*
- 20) *Argumenty zde nemůžeme podrobně vysvětlovat/The arguments cannot be discussed at this point/Los argumentos no pueden ser discutidos en este momento*
- 21) *které lze znázornit matematickými symboly/concepts that can be represented by mathematical symbols/conceptos que pueden ser representados por símbolos matemáticos*

4. Infinitív – ser + participio (ženský rod, pl.)

- 22) *všechny ostatní elementární částice lze redukovat na několik málo druhů/In the first case it would mean that all other elementary particles can be reduced in some way/otras partículas elementales podrían ser reducidas*

13. Gerundium zložené – habiendo sido + participio (mužský rod)

- 23) *paprsku a předtím muselo být vychýleno elektronem/light quantum of the y-ray must have passed the microscope and must first have been deflected by the electron/un cuanto de luz de los rayos gama debe haber pasado, habiendo sido desviado antes por el electrón*

21. Oznamovací spůsob – přítomný čas es + participio (mužský rod)

- 24) *Proces dění se považuje za druh zhoršování nekonečného bytí/The process of Becoming is considered as a sort of debasement of the infinite Being/El proceso del Devenir es considerado como una degradación del Ser infinito*
- 25) *tedy předpoklad, že příčinou veškeré změny je mísení a rozdělování různých látek/the assumption that all change is caused by mixture and separation/en la suposición de que todo cambio es causado por mezcla y separación.*

22. Oznamovací spůsob – přítomný čas es + participio (ženský rod)

- 26) *že geometrie a hmota se navzájem podmiňují/geometry is produced by matter or matter by geometry/la respuesta es que la geometría es producida por la materia, o la materia por la geometría*

33. Oznamovací spůsob – zložené perfektum ha sido + participio (mužský rod)

- 27) *Takový mikroskop dosud nebyl zkonstruován/Such a microscope has not yet been constructed/Tal microscopio no ha sido construido aún*
- 28) *Světelné kvantum proto udělilo elektronu ráz/the electron has been pushed by the light quantum/el electrón ha sido empujado por el cuanto de luz*
- 29) *měřicí zařízení bylo přece konstruováno pozorovatelem/the measuring device has been constructed by the observer/el instrumento de medición ha sido construido por el observador*
- 30) *to, co bylo experimenty verifikováno/as have been verified/que ha sido verificado*
- 31) *Poprvé zná pravdu/for the first time he knows the truth/comprende que ha sido engañado*
- 32) *o prvním systému - newtonské mechanice - jsme již mluvili/The first set, Newtonian mechanics, has already been discussed/El primero, la mecánica de Newton, ya ha sido analizado*
- 33) *jak byla popsána v prvních dvou kapitolách této knihy/theory as it has been described in the first two chapters/de la teoría cuántica según ha sido expuesto en los dos primeros capítulos*

34. Oznamovací spůsob – zložené perféktum ha sido + participio (ženský rod)

- 34) že každý nástroj na sobě nese pečet' ducha, z něhož byl vytvořen/that every tool carries with it the spirit by which *it has been created*/toda herramienta lleva consigo el espíritu con *que ha sido creada*
- 35) Tuto základní potíž poznal nejjasněji moderní pozitivismus/The underlying difficulty *has been clearly recognized* by modern positivism/La dificultad fundamental *ha sido claramente reconocida* por el moderno positivismo

39. Oznamovací spůsob – zložené perféktum han sido + participio (mužský rod)

- 36) Takové procesy byly často pozorovány/Such events *have been frequently observed*/Estos hechos *han sido observados* frecuentemente
- 37) které nás příroda naučila/have been taught to us by nature/que nos *han sido revelados* por la naturaleza

40. Oznamovací spůsob – zložené perféktum han sido + participio (ženský rod)

- 38) Teoretický výklad experimentu začíná oběma fázemi, o nichž jsme mluvili/Now, the theoretical interpretation of an experiment starts with the *two steps that have been discussed*/las dos etapas que *han sido analizadas*
- 39) přírodovědu vytvořil člověk/that natural science is formed by men/ciencias naturales *han sido formadas* por el hombre

46. Oznamovací spůsob – imperféktum era + participio (ženský rod)

- 40) Slovo substance v této souvislosti jistě ještě nemělo čistě materialistický význam/The word 'substance' in this connection *was certainly in that age not interpreted*/La palabra "sustancia" *no era interpretada* en aquella época

52. Oznamovací spůsob – imperféktum eran + participio (ženský rod)

- 41) Vlastnosti hmoty, které vnímáme svými smysly, byly podle tohoto názoru vyvolány pohybem/The properties of matter which we perceive by our senses *were supposed to be produced by the movements*/percibimos con los *sentidos eran producidas* por los movimientos

57. Oznamovací spůsob – jednoduché perféktum fue + participio (mužský rod)

- 42) První a velmi zajímavý krok ke skutečnému porozumění kvantové teorii podnikl již v roce 1924 Bohr/A first and very interesting step toward a real understanding of quantum theory was taken by Bohr/Un primer paso, muy interesante, hacia el entendimiento total de la teoría cuántica fue dado en 1924 por Bohr
- 43) Další krok k pojmu atomu učinil Anaxagoras/The next step toward the concept of the atom was made by Anaxagoras/El paso siguiente hacia el concepto de átomo fue dado por Anaxágoras
- 44) Veliký rozvoj přírodních věd byl zahájen v XVI. a XVII. století a doprovázel jej rozvoj filosofických idejí/The great development of natural science since the sixteenth and seventeenth centuries was preceded and accompanied by a development of philosophical ideas/El gran desarrollo de las ciencias naturales desde los siglos dieciséis y diecisiete fue precedido y acompañado por ideas filosóficas
- 45) Z tohoto důvodu byl Newtonův systém dlouho považován za definitivní/For this reason Newton's system was for a long time considered as final/Es por esta razón que durante largo tiempo el sistema de Newton fue considerado como definitivo

58. Oznamovací spůsob – jednoduché perfektum fue + participio (ženský rod)

- 46) Myšlenku základní látky *pak dovedl dále Anaximandros*/The idea of the fundamental substance *was then carried further* by Anaximander/La idea de la sustancia *fundamental fue llevada* entonces más adelante por Anaximandro
- 47) Poprvé v historii *zde tak byla vyslovena myšlenka*/Thus for the first time in history *there was voiced the idea* of the existence/Así, por primera vez en la historia, *fue mencionada la existencia*
- 48) popření prázdného prostoru - nebytí také nemůže existovat - *se jednoduše ignorovalo*/The logical objection of Parmenides against the Void, that not-being cannot exist, *was simply ignored*/La objeción lógica de Parménides al "vacío": que el no-ser no puede existir, *fue sencillamente ignorada*
- 49) Historicky *se slovo atom ve fyzice a chemii novověku nejdříve přisoudilo nepravému předmětu*/Historically the word `atom' in modern physics and chemistry *was referred* to the wrong object/la palabra "átomo" *fue erróneamente utilizada* en física
- 50) způsob argumentace *pak dovedl Hume k extrémnímu skepticismu*/This line of argument *then was extended* to an extreme skepticism by Hume/Esta línea argumental *fue llevada* entonces a un escepticismo
- 51) o spojení obou myšlenkových proudů, které začaly Descartem na jedné straně a Lockem a Berkeleyem na straně druhé, *se pokusila* filosofie Kantova/A combination of those two lines of thought that started from Descartes, on the one side, and from Locke and Berkeley, on the other, *was attempted* in the philosophy of Kant/Una combinación de estas dos maneras de pensar, que comenzaron con Descartes por una parte, y con Locke y Berkeley por otra, *fue intentada* en la filosofía de Kant
- 52) proč bude alpha částice vyslána právě v tomto okamžiku/why *the aparticle was emitted* at that particular time/qué la partícula *alfa fue emitida*
- 53) Nové pojetí nebylo přirozeně hned bez odporu uznáno/This view of course *was not easily accepted*/Naturalmente, esta interpretación *no fue fácilmente aceptada*
- 54) vztahů mezi prostorem a časem -, *které jsme dosud neznali*/relation between space and time *that had not been known* before/una relación entre espacio y tiempo *que no fue antes conocida*

63. Oznamovací spůsob – jednoduché perfektum fueron + participio (mužský rod)

- 55) výsledky se prověřovaly experimenty/the results *were checked* by experiments/los resultados *fueron comprobados* mediante experimentos

64. Oznamovací spůsob – jednoduché perfektum fueron + participio (ženský rod)

- 56) Pohybové rovnice newtonské *mechaniky byly nahrazeny* podobnými rovnicemi/The equations of motion in Newtonian mechanics *were replaced* by similar equations/Las ecuaciones del movimiento de la mecánica de Newton *fueron reemplazadas*
- 57) Základní myšlenky učení o atomu pozdější řečtí *filosofové částečně převzali a částečně pozměnili*/The basic ideas of atomic theory *were taken over and modified*, in part, by later Greek philosophers/Las ideas básicas de la teoría atómica *fueron tomadas, y modificadas parcialmente*

70. Oznamovací spůsob – predminulý čas había sido + participio (ženský rod)

- 58) Paradoxy dualismu vlnového a částicového *obrazu se přece neřešily*/paradoxes of the dualism between wave picture and particle picture *were not solved*/la imagen corpuscular *no había sido resuelta*

93. Oznamovací spůsob – budoucí čas *será* + participio (mužský rod)

- 59) Proto *musíme věnovat* následující oddíl studiu historického vývoje kvantové teorie/Therefore, the first of the *following chapters will be devoted* to the study of the historical development of quantum theory/el primero de los capítulos siguientes, *será dedicado* al estudio del desarrollo histórico
- 60) Výsledek měření *se přitom opět udává* v pojmech klasické fyziky/The result of the measurement *again will be stated* in terms of classical physics/El resultado de la medición *será establecido*, otra vez, en términos de la física clásica

94. Oznamovací spůsob – budoucí čas *será* + participio (ženský rod)

- 61) Místo elektronu *bude známo* s přesností/The position of the electron *will be known*/La posición del electrón *será conocida* con una exactitud
- 62) o tomto srovnání řecké filosofie s představami moderní přírodovědy *však si pohovoříme ještě podrobněji*/But this comparison of Greek philosophy with the ideas of modern science *will be discussed* later/esta comparación entre la filosofía Griega y las ideas de la física *moderna será analizada* más adelante
- 63) níž *budeme mluvit* v příští kapitole/*which will be discussed* in the next chapter/*que será analizada* en el próximo capítulo

99. Oznamovací spůsob – budoucí čas *serán* + participio (mužský rod)

- 64) Podrobnosti tohoto Kodaňského výkladu *budou předmětem* následující kapitoly/The details of this Copenhagen interpretation *will be the subject* of the next chapter/Los detalles de esta interpretación de *Copenhague serán tratados* en el capítulo siguiente
- 65) Avšak meze její použitelnosti *nebudou obecně vzato přesně nebo zcela známy*/Even if we realize that the meaning of a *concept is never defined* with absolute precision/Pero los límites de *aplicabilidad no serán, por lo general, conocidos*, o, por lo menos, no lo serán completamente

142. Konjunktív – přítomného času *sea* + participio (ženský rod)

- 66) požadavek, že *tato otázka má být zodpovězena* racionálně/the demand that this question *be answered* in conformity with reason/la exigencia de que esta *pregunta sea contestada*

153. Konjunktív – perfekta *haya sido* + participio (mužský rod)

- 67) nemusíme se přece dát odradit skutečností, že *doposud nalezen nebyl*/by the fact that hitherto *none has been found*/el hecho de que *no haya sido encontrado* hasta ahora

ESTAR

248. Oznamovací spůsob – přítomný čas *está* + participio (mužský rod)

- 68) Počátek kvantové teorie *souvisí* se známým jevem/The origin of quantum theory *is connected* with a well-known phenomenon/El origen de la teoría cuántica *está vinculado con un fenómeno bien conocido*
- 69) Její změna v *průběhu času je plně určena* rovnicemi kvantové mechaniky/its change in the course of *time is completely determined* by the quantum mechanical equation/su cambio en el curso del tiempo *está completamente determinado* por la ecuación de mecánica cuántica
- 70) prostor se do jisté míry rozpíná teprve prostřednictvím rozprostraněné hmoty/space *is defined* by the extension of matter/el espacio *está definido* por la extensión de la materia

71) Prvý systém *je obsažen* ve třetím jako mezní případ/*The first set is contained* in the third as the limiting case/*El primer sistema está contenido* en el tercero

249. Oznamovací spůsob – přítomný čas *está* + participio (ženský rod)

72) Přesto *je aplikovatelnost těchto pojmů omezena* relacemi neurčitosti/*Still the application of these concepts is limited* by the relations of uncertainty/*su aplicación está restringida* por las relaciones de incertidumbre

73) Pravděpodobnostní funkce *vyjadřuje* rovněž tento nedostatek ve znalosti/*Also this deficiency of knowledge is expressed* in the probability function/*Esta deficiencia de conocimiento también está contenida* en la función de probabilidad

74) Kritika metafyzického realismu, vyslovená empirickou filosofií, *je jistě oprávněná*/*The criticism of metaphysical realism which has been expressed in empiristic philosophy is certainly justified*/*La crítica del realismo metafísico formulada por la filosofía empírica está ciertamente justificada*

75) strukturu prostoru a času přesně *popisují* formule/*the structure of space and time is correctly described* by the formulas/*la estructura del espacio y el tiempo está correctamente descrita*

254. Oznamovací spůsob – přítomný čas *están* + participio (mužský rod)

76) V Demokritově filosofii *jsou všechny atomy z téže látky*/*In the philosophy of Democritus all atoms consist* of the same substance/*En la filosofía de Demócrito todos los átomos están formados* por la misma sustancia

77) nejsou co *do svého významu skutečně přesně definovány*/*are not really sharply defined* with respect to their meaning/*la verdad es que no están estrictamente definidos* con respecto a su significado

78) Tak se nakonec dají *možné pohyby těles pod vlivem sil vyjádřit* možnými řešeními matematické rovnice nebo systému rovnic/*In this way the possible motions of bodies under the influence of the acting forces are represented* by the possible solutions of the equations/*las fuerzas actuantes están representados* por las posibles soluciones de las ecuaciones

79) vzájemné spojení, *různě definovány*/*two different sets and are defined differently*/*dos fórmulas diferentes y están diferentemente definidos*

255. Oznamovací spůsob – přítomný čas *están* + participio (ženský rod)

80) Energie je opravdu látka, z níž *jsou vytvořeny* všechny elementární částice/*Energy is in fact the substance from which all elementary particles, all atoms and therefore all things are made*/*la sustancia de que están hechas* todas las partículas elementales

81) Elementy *se mísí a rozdělují působením lásky*/*The elements are mixed together and separated* by the action of Love/*las cuatro "raíces" están mezcladas* con el Amor

272. Oznamovací spůsob – imperfektum *estaba* + participio (mužský rod)

82) jejich chování *bylo zcela určeno* materiálními příčinami/*their behavior was completely determined* by material causes/*su comportamiento estaba completamente determinado* por causas materiales

273. Oznamovací spůsob – imperfektum *estaba* + participio (ženský rod)

83) Protože "res cogitans" *se omezovala* na člověka/*Since the 'res cogitans' was confined* to men/*Dado que la "res cogitans" estaba limitada* a los hombres

278. Oznamovací spůsob – imperfektum estaban + participio (mužský rod)

84) Avšak z hlediska moderní fyziky *přece dobře definovány nejsou/they were well defined, but in their relation to nature they were not/Pero no estaban verdaderamente bien definidos*

279. Oznamovací spůsob – imperfektum estaban + participio (ženský rod)

85) Prakticky téměř všechny *souvisely s pozoruhodnými zdánlivými rozpory/Practically all of them had to do with the strange apparent contradictions/Prácticamente todas estaban relacionadas con las extrañas contradicciones aparentes*

327. Oznamovací spůsob – budoucí čas estarán + participio (ženský rod)

86) Meze použitelnosti pojmů *se tedy musí nalézt empiricky/The limitations will therefore be found from experience/las limitaciones estarán señaladas por la experiencia*

368. Konjunktív – přítomného času esté + participio (mužský rod)

87) nezávisí na tom, *zda je druhý otvor zavřený nebo otevřený/whether the second hole is closed or open/no depende de que el otro agujero esté abierto o cerrado*

b) Pasiva refleja: W. Heisenberg – *Fyzika a folozofia*

1. *Mluví-li se dnes o moderní fyzice/When one speaks today of modern physics/Cuando se habla hoy de física moderna*
2. vývoji myšlení, jehož průběh *se ještě nedá předvídat/may lead to entirely new developments which cannot yet be foreseen/la confrontación puede conducir a desarrollos enteramente nuevos que no pueden preverse*
3. Kus hmoty, který *budeme zahřívát/piece of matter when it is heated/Cuando se calienta un trozo de materia*
4. Tento výsledek se tak lišil od všeho, *co bylo známo z klasické fyziky/a result that was so different from anything known in classical physics/Este resultado era tan diferente de todo lo que se conocía en física clásica*
5. To *se nedalo vysvětlit dřívější teorií záření/This could not be understood on the basis of the traditional theory of radiation Esto no se podía entender sobre la base de la teoría tradicional de la radiación*
6. čemu snad *budeme moci porozumět* mnohem později pomocí naprosto nových myšlenkových pochodů/*took the contradiction as something which would probably be understood only much later/quizá habría de entenderse sólo mucho más tarde*
7. Chemická vazba mezi atomy různých prvků *byla vysvětlena jako vzájemné působení mezi vnějšími elektrony/The chemical bond between atoms of different elements is explained as an interaction between the outer electrons/El vínculo químico entre átomos de elementos diferentes se explica por la interacción de electrones exteriores*
8. *Je možné uvést* mnoho podobných příkladů/*One could add a number of similar examples/Se pueden agregar muchos ejemplos similares*
9. *vědělo se* už více méně přesně, jak bude vypadat výsledek/*one knew more or less what would be the result of any experiment/se sabía más o menos cuál habría de ser el resultado de cualquier experimento*
10. *Často se diskutovalo* o takzvaných "myšlenkových experimentech"/*One frequently discussed what one called ideal experiments/Se discutía frecuentemente lo que se llaman experimentos ideales*
11. *se nedalo pochybovat* o tom, že se rozptýl/*there could be no doubt that scattering takes place/no se pudo dudar que la dispersión se producía*

12. Tato změna frekvence *se dala formálně vysvětlit*/This change of frequency *could be formally understood* by assuming/*Podía entenderse* formalmente este cambio de frecuencia
13. Tak *jsme konečně měli* nerozporný matematický formalismus/*Thus one finally had* a consistent mathematical formalism/*De manera que ya se disponía* de un formalismo matemático coherente
14. Elektromagnetické světelné vlny *byly vysvětleny*/The electromagnetic waves *were interpreted*/Las ondas electromagnéticas *se interpretaban*
15. *Vědělo se sice*, jak popsat stacionární stavy atomu/*One knew how to describe* the stationary states of an atom/*Se sabía* describir los estados estacionarios del átomo
16. Ke konečnému řešení *jsme se blížili dvěma cestami*/The final solution *was approached* in two different ways/*Se llegó* a la solución final por dos caminos distintos
17. v přírodě *se vůbec vyskytují* jen takové experimentální situace, které *se též dají vyjádřit* matematickým formalismem kvantové teorie/experimental situations *can arise* in nature as *can be expressed* in the mathematical formalism/*que sólo pueden presentarse* aquellas situaciones experimentales *que pueden expresarse* con el formalismo matemático
18. který *se často nazývá* Kodaňský výklad/theory, *which is frequently called* the Copenhagen interpretation/teoría cuántica, *que suele designarse* frecuentemente interpretación de Copenhagen
19. *zdálo se*, že vyhovuje všem experimentům, *pokud byly známy*/but the *theory was shown* to be consistent and seemed to fit the experiments as far as *one could see/se ajustaba* a los experimentos, *según lo que se podía ver*
20. Ukazuje se tak, jak *velké musí být změny* v našich základních představách o skutečnosti, *než je možno plně porozumět* nové situaci/This indicates the great *change that had to take place* in the fundamental concepts concerning reality before *one could understand* the new situation/Esto indica el gran cambio que *debía introducirse* en los conceptos fundamentales concernientes a la realidad antes de que *podiera comprenderse* la nueva situación
21. Výsledky *pozorování se vyjádří* matematicky/The result of the *observation is translated* into mathematics/*Se traducen* los resultados de la observación al lenguaje matemático
22. *Napíše se* pravděpodobnostní funkce/A probability *function is written down*/*Se escribe* una función de probabilidad
23. *Jakmile v kvantové mechanice určíme* pozorováním pravděpodobnostní funkci v počátečním čase, *můžeme ze zákonů této teorie vypočítat* pravděpodobnostní funkci v kterémkoli pozdějším čase a *můžeme pak předem určit* pravděpodobnost, že měření poskytne určitou hodnotu měřené veličiny/*When the probability function in quantum theory has been determined* at the initial time from the observation, *one can from the laws of quantum theory calculate* the probability function at any later time and *can thereby determine* the probability for a measurement giving a specified value of the measured quantity/*Cuando se ha determinado*, en física cuántica, la función de probabilidad, mediante la observación en el momento inicial, *puede calcularse* según las leyes de la teoría cuántica la función de probabilidad para un instante posterior, *y puede determinarse*, por lo tanto, la probabilidad de que una cantidad medida arroje un resultado establecido
24. *Víme*, že se atom skládá z atomového jádra a z elektronů/*It has been said* that the atom consists of a nucleus and electrons/*Se ha dicho* que el átomo consiste
25. Nedostáváme se tedy do rozporu se zkušeností, když tvrdíme/*one can never observe* more than one point in the orbit of the electron/*jamás podrá observarse* más que un punto en la órbita
26. jak *máme mluvit* o atomových dějích, nebo výpovědi o těchto dějích samotných, *zda jde o* teorii poznání nebo o ontologii/*we should talk* about atomic events or a statement about the events themselves, whether *it refers* to epistemology or to ontology/*o si alude* a los mismos hechos, es decir, si *se refiere* a la epistemología o a la ontología
27. Tímto omezením *se vyhneme* rozporům/Through the limitations the contradiction *is avoided*/Mediante las limitaciones *se evita* la contradicción
28. Nesnáze při porozumění tomuto výkladu *se ovšem vyskytnou* vždycky, když *se položí* známá otázka/A real difficulty in the understanding of this interpretation *arises*, however, when *one*

- asks the famous question/Una verdadera dificultad en la comprensión de esta interpretación se presenta cuando se formula la famosa pregunta*
29. co z pozorování vybíráme/But what *one deduces* from an observation/Pero lo que *se deduce* de una observación
 30. Popisujeme-li tento pokus v pojmech vlnového obrazu, říkáme, že primární vlna proniká oběma otvory/If *one describes* this experiment in terms of the wave picture, *one says* that the primary wave penetrates through the two holes/Si *se describe* esta experiencia en términos de la imagen ondulatoria, *puede decirse* que la onda primaria penetra por los dos agujeros
 31. Pozorujeme-li jen světelná kvanta, která prošla druhým otvorem/If *one considers* only those light quanta that go through the second hole/Si *se consideran* sólo los cuantos que llegan a través del segundo agujero
 32. její změna v průběhu času, probíhající spojitě, se dá vypočítat z počátečních podmínek/its change in the course of time, which is continuous, *can be calculated* from the initial conditions/sus transformaciones en el curso del tiempo, que es continuo, *pueden calcularse*
 33. Označuje přitom fyzikální, nikoli psychický akt/It *applies* to the physical, not the psychical act/Se *aplica* al acto físico (no al psíquico)
 34. Smíme patrně říci, že kvantová teorie tomuto ideálu odpovídá, jak to jen je možné/One *may perhaps say* that quantum theory corresponds to this ideal as far as possible/Quizá *se pueda decir* que la teoría cuántica corresponde a este ideal tanto como es posible
 35. Na začátku bylo řečeno/It *has been stated* in the beginning/Se *ha afirmado*, al comenzar
 36. Navrhovalo se proto občas/it *has sometimes been suggested*/Se *ha sugerido* alguna vez, por lo tanto
 37. Bylo řečeno, že/ It *has been said* that/Se *ha dicho* que partimos
 38. Kdyby bylo měřicí zařízení izolováno od ostatního světa/If the measuring device *would be isolated* from the rest of the world/Si *se aislara* al instrumento del resto del mundo
 39. Myšlenka, že existují nejmenší, nedělitelné poslední stavební kameny hmoty, vznikla v souvislosti s vývojem pojmu hmoty/The idea of the smallest, indivisible ultimate building blocks of *matter first came up* in connection with the elaboration of the concepts of Matter/La idea de una última porción de materia, pequeñísima e indivisible, *se presentó* por primera vez en relación con el desenvolvimiento
 40. Boj, o který zde jde, je patrně protiklad mezi horkým a studeným/The struggle *which is meant* here is the opposition between hot and cold/La lucha que aquí *se menciona* es la oposición entre caliente y frío
 41. tenkrát přirozeně ještě nebyl znám rozdíl mezi vodní parou a vzduchem/the difference between water vapor and air *was not known* at that time/*no se conocía* la diferencia entre vapor de agua y aire
 42. Ale když se myšlenka zásadní jednoty dovedla do konce, došlo se k tomuto nekonečnému a neměnnému "bytí"/But when *one carried* the idea of fundamental unity to the extreme *one came* to that infinite and eternal undifferentiated Being/Pero cuando *se llevaba* la idea de unidad fundamental hasta sus últimas consecuencias *se llegaba* al Ser infinito
 43. Poprvé se zde vyslovuje myšlenka/Here for the first time *the idea is expressed* that/Aquí *se expresa* por primera vez la idea
 44. Tak jako tragédie i komedie mohou být napsány týmiž písmeny abecedy/Just as both tragedy and comedy *can be written* by using the same letters of the alphabet/Así *como se pueden escribir* tragedias y comedias con las mismas letras del alfabeto
 45. Demokritos prý prohlásil/Democritus *is quoted* to have said/Se *cita* de Demócrito
 46. Pouze když se trojúhelníky složí v pravidelné těleso, vznikne základní jednotka hmoty/the triangles *are put together* to form a regular solid that a unit of matter *is created*/Solamente cuando *se unen los triángulos* para formar un sólido regular *se crea* una unidad de materia
 47. V dnešní kvantové teorii lze sotva pochybovat/there *can be no doubt* that the elementary/No *puede dudarse*
 48. Když například Platón říká, že nejmenší částičky ohně jsou čtyřstěny, pak není příliš zřejmé, co tím vlastně opravdu myslí/When Plato says, for instance, that the smallest particles of fire are tetrahedrons, *it is not quite easy* to see what he really means/Cuando Platón dice, por

- ejemplo, que las más pequeñas partículas de fuego son tetraedros, *no se ve fácilmente* qué es lo que quería decir
49. dodává výpovědím dnešní fyziky velikou váhu, *kteřá výpovědím antické přírodní filosofie chyběla*/very high precision and in any number of details *gives an enormous weight to the statement that could not be attached* to the statements of early Greek philosophy/con todos los detalles *que se desea*, le da un peso que *no puede atribuirse* a las afirmaciones de la primitiva filosofía griega
 50. o čem *nás zpravují naše smysly*/want to accept uncritically *what is perceived* by the senses/lo que *se percibe* con los sentidos
 51. Existence světa mu nakonec *vyplývá* ze skutečnosti/Finally the existence of the world *follows* from the fact *Finalmente*, la existencia del mundo *se deduce* del hecho de
 52. že se jejich diskuse *nesmí zmínit* o Jménu božím nebo o základním principu světa/name of God or a fundamental cause *should not be mentioned*/*no debía mencionarse* el nombre de Dios o de alguna causa fundamental
 53. *Ukázali jsme už* v předchozích kapitolách/*It has been pointed out* before/*Se ha señalado* ya que en la interpretación
 54. *Přemýšlíme-li* o velkých těžkostech/*If one follows* the great difficulty/*Si se analiza* la gran dificultad
 55. Ty se snad zcela nezdají být *tak jednoduché jako* zákony newtonské mechaniky/These laws may perhaps not seem quite simple when *one compares them* with Newtonian mechanics/Tal vez estas leyes no parezcan muy simples cuando *se las compara* con la mecánica de Newton
 56. Potíže metafyzického realismu *se pociťovaly* velmi záhy po Descartovi/The difficulty of metaphysical realism *was felt soon* after Descartes and became the starting point for the empiristic philosophy/La dificultad del realismo metafísico *se sintió* muy pronto después de Descartes
 57. Analytické výroky *plynou* jednoduše z logiky a jejich odmítnutí by vedlo k vnitřním rozporům/*Analytic propositions follow simply from logic*, and their denial would lead to self-contradiction/Las proposiciones analíticas *se deducen* simplemente por lógica
 58. *Jestliže je soud vysloven* s plnou obecností/*If a judgment is stated* with complete generality/*Si un juicio se expresa* en forma completamente general
 59. Prostor není empirický pojem, který *by byl odvozen* z vnější zkušenosti./Space is not an empirical concept, *abstracted* from other experiences, for *space is presupposed* in referring sensations/*porque se presupone* que el espacio se refiere a sensaciones de algo exterior
 60. Kantových argumentů pro apriorní charakter kauzálního zákona *nelze už proto použít*/The a priori concepts which Kant considered an undisputable truth *are no longer contained* in the scientific system of modern physics/Por consiguiente, los argumentos de Kant en favor del carácter a priori de la ley de *causalidad ya no se aplican*
 61. *jsme již zdůraznili*, že musíme užívat klasických pojmů/*it has been emphasized* that we use the classical concepts in describing our experimental equipment/*se ha hecho notar* que empleamos los conceptos clásicos
 62. Jestliže tento kauzální řetěz *nepředpokládáme*, *nemůžeme o atomovém procesu nic vědět*/if this *causal chain was not assumed*, *nothing could be known* about the atomic event/*Si no se aceptara* esta cadena causal, *nada se podría saber* del acontecimiento atómico
 63. Jestliže *takto nově interpretujeme* kantovské a priori/*If one reinterprets* the Kantian 'a priori' in this way/*Si se reinterpreta* de este modo el apriorismo kantiano
 64. *Po objevení nových jevů* v oblasti elektřiny a magnetismu/When the phenomena of electricity and magnetism *were discovered*/*Cuando se descubrieron* los fenómenos de la electricidad y del magnetismo
 65. bylo *pouze třeba popsat* chování pole pomocí diferenciální rovnice/*only by describing the behavior of the fields* in terms of differential equations/comportamiento de los campos *se describía*
 66. většina experimentů *pro měření* polí se zakládá na aplikaci newtonské mechaniky/experiments by which *fields are measured* are based upon Newtonian mechanics/los experimentos con los *cuales se miden* los campos se basan en la mecánica de Newton

67. novým pozorovaným skutečností *odpovídaly* stejně jako svého času Newtonovy pojmy mechanickým procesům/*new concepts which were adapted* to the new phenomena in the same way as Newton's concepts/los conceptos de Newton *se adaptaron* a los acontecimientos mecánicos
68. Tento problém vyvstal již v okamžiku, když *byla objevena* speciální teorie relativity/This problem arose at once when the theory of special relativity *had been discovered*/Este problema se presentó tan pronto como *se descubrió* la teoría de la relatividad especial
69. Tak *se nakonec našlo* podstatné omezení aplikace newtonské mechaniky/Thereby *one had finally found* an essential limitation of Newtonian mechanics/Así *se encontró* finalmente una limitación fundamental a la mecánica de Newton
70. Tento pátý systém *bude jednoho dne objeven* v souvislosti s teorií elementárních částic/This fifth set *will probably be found* someday in connection with the theory of the elementary particles/Este quinto *sistema se encontrará* probablemente algún día en relación con la teoría de las partículas elementales
71. *To se nakonec podařilo*/This *was finally done* in quantum theory/*Esto se logró* finalmente con la teoría cuántica
72. Avšak teprve *Bohrova* atomová teorie z roku 1913 *zcela jasně pochopila* toto hledisko/But it was not until *Bohr's* theory of the atom in 1913 that this point *had been clearly understood*/Pero *esto no se comprendió* claramente hasta que no *se formuló* la teoría del átomo de Bohr, en 1913
73. Současně *se dá předpokládat* - jak navrhl Bohr/One could at *the same time assume*, as Bohr has suggested/Al mismo tiempo *podría aceptarse*, como lo ha sugerido Bohr
74. *Jestliže porovnáme* tento pořádek/When *one compares* this order with older classifications/*Cuando se compara* este orden con las antiguas clasificaciones
75. stále ještě *nevíme*, jak přesně se tento pojmový systém hodí na skutečnost/*it is not known* how accurately the set of concepts describes reality/*no se sabe* en qué exacta medida el sistema de conceptos describe la realidad

Príloha číslo III

a) Ser a estar: Stephan Hawking – *História času*

SER

1. Infinitív – ser + participio (mužský rod)

- 1) z obavy, že *by mohl být církví označen* za kacíře/for fear of being branded a heretic by his church/quizás por miedo a ser tildado de hereje
- 2) příliš velký na to, *aby mohl být způsobem* (sic!) vlivem gravitačního pole/He found it was too large to be caused by a gravitational field/Encontró que dicho corrimiento era demasiado grande para ser causado por un campo gravitatorio

2. Infinitív – ser + participio (ženský rod)

- 3) Ale *k vysvětlení* samotné existence vesmíru tímto způsobem/existence of the universe itself could be explained/sólo podría ser explicada de esta manera
- 4) je *prostě ignorovat*/Their existence can be ignored/Su existencia podría ser ignorada
- 5) Už před rokem 1750 *vysvětlovali* někteří astronomové vzhled Mléčné dráhy tím/As long ago as 1750, some astronomers were suggesting that the appearance of the Milky Way could be explained/la Vía Láctea podría ser explicada por el hecho
- 6) že se *paprsky budou vlivem gravitace ohýbat*/So general relativity predicts that light should be bent by gravitational fields/la luz debería ser desviada por los campos gravitatorios
- 7) A tak i přes snahy o různá zlepšení *musela být teorie stacionárního vesmíru nakonec opuštěna*/The steady state theory therefore had to be abandoned/La teoría del estado estacionario tenía, por lo tanto, que ser abandonada
- 8) *může být vysíláno a pohlcováno* jen v přesně odměřených kvantech/can be emitted or absorbed only in packets, or quanta/sólo puede ser emitida o absorbida en paquetes o cuantos
- 9) *světlo má vlastnosti obojího*/light can be regarded as both a wave and a particle/la luz puede ser considerada como una onda y como una partícula

3. Infinitív – ser + participio (mužský rod, pl.)

- 10) *nemůže žádný signál z ní vyslaný zasáhnout*/Those events that can be reached from the event/pueden ser alcanzados por señales provenientes
- 11) *paprsky X ani další vlny nemohou být vysílány libovolným způsobem*/X rays, and other waves could not be emitted at an arbitrary rate/otros tipos de ondas no podían ser emitidos en cantidades arbitrarias
- 12) A protože jsou elektrony nabitě, *mohl je Thomson pomocí elektrického pole urychlit*/an electric field could be used to accelerate them/los electrones, que, debido a que tienen una carga eléctrica negativa, podían ser acelerados
- 13) Velikosti parametrů *vybíráme*/but have to be chosen to fit/tienen que ser elegidos de forma que se ajusten a los experimentos
- 14) Prvotní černé díry bychom mohli zaznamenat podle jejich gravitační interakce/Primordial black holes could be detected only by their gravitational influence on other, visible mater/Agujeros negros primitivos sólo podrían ser detectados por su influencia gravitatoria

4. Infinitív – ser + participio (ženský rod, pl.)

- 15) byla jednoduchá a přitom z ní *vyplývaly* jednoznačné a ověřitelné závěry/it was simple and it made definite predictions that could be tested by observation/realizaba predicciones concretas que podrían ser comprobadas por la observación
- 16) které *nelze* pozorováním ověřit/features of the theory that cannot be observed/pues éstas no podrían ser observadas

- 17) na rozdíl od „skutečných“ částic je nelze přímo zachytit v žádném přístroji/*they cannot be directly detected by a particle detector/no pueden ser descubiertas directamente por un detector de partículas*
- 18) kde jsou skryty před pohledem z vnějšku/*where they are decently hidden from outside view by an event horizon/para no ser vistas desde fuera*

5. Zložený infinitív – haber sido + participio (mužský rod)

- 19) Vlastnosti nestatických modelů vesmíru *mohly být předpovězeny* na základě Newtonovy teorie/*This behavior of the universe could have been predicted/Este comportamiento del universo podría haber sido predicho*

9. Gerundium jednoduché – siendo + participio (mužský rod)

- 20) Navzdory tomuto úspěchu zůstala Fridmanova práce na Západě téměř neznámá až do roku 1935/*Friedmann's work remained largely unknown in the West/el trabajo de Friedmann siguió siendo desconocido*

21. Oznamovací spůsob – přítomný čas es + participio (mužský rod)

- 21) světelný záblesk vyslaný v určitý okamžik/*if a pulse of light is sent from one place to another/si un pulso de luz es enviado de un lugar a otro*
- 22) Přitom se spotřebuje energie a foton je pohlcen/*This uses up the energy of the photon, so it is absorbed/Este proceso consume la energía del fotón, que, por lo tanto, es absorbido*
- 23) všechno je přitaženo zpět/*everything is dragged back by the gravitational field/todo es arrastrado por el campo gravitatorio*

22. Oznamovací spůsob – přítomný čas es + participio (ženský rod)

- 24) Další námitka proti nekonečnému statickému vesmíru *se obvykle připisuje* německému filozofovi/*Another objection to an infinite static universe is normally ascribed to the German philosopher/Otra objeción a un universo estático infinito es normalmente atribuida al filósofo alemán*
- 25) jejich světlo je odkláněno/*whether the light was being deflected/ellas parecen pasar por detrás del Sol y su luz es desviada*
- 26) tato síla je rovněž zprostředkována částicemi se spinem 1/*this force is carried by another spin-1 particle/esta fuerza es transmitida por otra partícula de espín 1*

27. Oznamovací spůsob – přítomný čas son + participio (mužský rod)

- 27) Takové výtrysky u mnoha galaxií a kvazarů opravdu *pozorujeme*/*Such jets are indeed observed in a number of galaxies and quasars/Tales chorros son verdaderamente observados en cierto número de galaxias y quasars*

28. Oznamovací spůsob – přítomný čas son + participio (ženský rod)

- 28) prostorové souřadnice *bud' nejsou na diagramu zachyceny*/*The other two spatial dimensions are ignored/Las otras dos dimensiones espaciales son ignoradas*

33. Oznamovací spůsob – zložené perfektum ha sido + participio (mužský rod)

- 29) tato předpověď *byla potvrzena* přesným měřením/*has been confirmed by accurate measurements/velocidad de la fuente, lo que ha sido confirmado por medidas muy precisas*

- 30) Nicméně v nedávných letech *byl tento jev zjištěn* u systému nazývaného PSR/*this same effect has been observed* over the past few years occurring in the system called PSR/pero el mismo efecto *ha sido detectado* durante los últimos años en el sistema llamado PSR
39. Oznamovací spůsob – zložené perfektum han sido + participio (mužský rod)
- 31) *Byla podniknuta řada pokusů/A number of such experiments have been carried out/Diversos experimentos de este tipo han sido llevados a cabo*
- 32) Do dnešní doby *bylo objeveno několik tisíc těchto kvazi-stelárních* (hvězdám podobných) zdrojů neboli kvazarů/“quasi-stellar objects,” or quasars, *have been discovered/quasars, similares han sido descubiertos*
40. Oznamovací spůsob – zložené perfektum han sido + participio (ženský rod)
- 33) podařilo *pomocí radaru/Newtonian predictions have been measured by radar/han sido medidas por medio del radar*
- 34) *že nebyly dosud nikdy zaznamenány/so difficult to detect that they have not yet been observed/tan difíciles de detectar que aún no han sido observadas*
45. Oznamovací spůsob – imperfektum era + participio (mužský rod)
- 35) *je každé těleso ve vesmíru přitahováno* ke každému jinému tělesu silou/*each body in the universe was attracted/cada cuerpo en el universo era atraído* por cualquier otro cuerpo
- 36) *jsou-li k tomu nucena působením nějaké síly/it moved only if driven* by a force/sólo se movía *si era empujado*
46. Oznamovací spůsob – imperfektum era + participio (ženský rod)
- 37) nové galaxie, *které se formují z nepřetržitě vznikající hmoty/from new matter that was being continually created/a partir de materia nueva que era creada* de forma continua
- 38) *se nakonec ustaví rovnováha* mezi přitažlivostí gravitace a odpudivou silou/*gravity was balanced by the heat/la gravedad era compensada* por el calor
51. Oznamovací spůsob – imperfektum eran + participio (mužský rod)
- 39) zatmění Měsíce *nastávají* v okamžiku, kdy Země vstoupí mezi Měsíc a Slunce/*eclipses of the moon were caused* by the earth coming between the sun and the moon/*eclipses lunares eran debidos* a que la Tierra se situaba entre el Sol y la Luna
57. Oznamovací spůsob – jednoduché perfektum fue + participio (mužský rod)
- 40) *Byl také schválen* křesťanskou církví/*It was adopted* by the Christian church/*Fue adoptado* por la Iglesia cristiana
- 41) Jednodušší model *navrhl roku 1514 polský kněz Mikuláš Koperník/A simpler model, however, was proposed* in 1514 by a Polish priest/*Un modelo más simple, sin embargo, fue propuesto,* en 1514, por un cura polaco
- 42) *byl Newton inspirován jablkem/was occasioned* by the fall of an Apple/*Newton fue inspirado* por una manzana
- 43) Za tento nelogický krok *byl mnoha lidmi tvrdě kritizován/He was severely criticized* for this irrational belief by many people/*Fue duramente criticado* por mucha gente
- 44) Skutečnost, že se světlo šíří konečnou, i když velmi vysokou rychlostí, *odhalil* roku 1676 Ole Christensen Römer/*The fact that light travels at a finite, but very high, speed was first discovered* in 1676 by the Danish astronomer Ole Christensen Roemer/*El hecho de que la luz viaja a una velocidad finita, aunque muy elevada, fue descubierto* en 1676 por el astrónomo danés Ole Christensen Roemer

- 45) Konečným výsledkem *byla naše společná práce* s Penrosem z roku 1970/*this was finally proved* by Penrose and myself/hasta que en 1970 *esto fue finalmente probado* por Penrose y por mí
- 46) Za objev *získal Nobelovu cenu a pak post rektora* Gonvilovy a Caiovy koleje/Chadwick received the Nobel Prize for his discovery, *and was elected Master* of Gonville/Chadwick recibió el premio Nobel por este descubrimiento, *y fue elegido master*
- 47) Rakouský fyzik Wolfgang *Pauli ho objevil* v roce 1925 - a roku 1945 *byl za svůj objev vyznamenán* Nobelovou cenou/*This was discovered* in 1925 by an Austrian physicist, Wolfgang Pauli – for which *he received* the Nobel Prize in 1945/*Fue descubierto* en 1925 por un físico austríaco, Wolfgang Pauli, que *fue galardonado* con el premio Nobel en 1945 por dicha contribución.
- 48) *Pozorování se konala* v solných dolech ve státě Ohio/One experiment used eight thousand tons of water *and was performed* in the Morton Salt Mine in Ohio/*fue realizado* en la mina salada de Morton
- 49) *Zavedl* jej v roce 1969 americký vědec John Wheeler/*It was coined* in 1969 by the American scientist John Wheeler/*Fue acuñado* en 1969 por el científico norteamericano John Wheeler
- 50) Podobný objev *učinil* v přibližně stejné době sovětský vědec/A similar *discovery was made* about the same time by the Russian scientist Lev Davidovich Landau/Un descubrimiento similar *fue realizado*
- 51) Problém gravitačního kolapsu *byl načas odložen*/the problem of gravitational *collapse was largely forgotten*/el problema del colapso gravitatorio *fue ampliamente olvidado*
- 52) V Oppenheimerových výpočtech *pak pokračovali* další vědci/Oppenheimer's work *was then rediscovered and extended* by a number of people/El trabajo de Oppenheimer *fue entonces redescubierto y adoptado* por cierto número de personas
- 53) V roce 1967 učinil kanadský vědec Werner Israel objev, *který revolučním způsobem zasáhl* studium černých děr/In 1967, however, the study of black *holes was revolutionized* by Werner Israel/el estudio de los agujeros *negros fue revolucionado* por Werner Israel
- 54) Ověření teorie německého autora britskými vědci *bylo ve své době oslavováno*/This proof of a German theory by British *scientists was hailed*/una teoría alemana por científicos británicos *fue reconocida*

58. Oznamovací spůsob – jednoduché perfektum fue + participio (ženský rod)

- 55) Aristotelovy myšlenky *byly ve druhém století našeho letopočtu rozvinuty* Ptolemaiem/*This idea was elaborated* by Ptolemy/*Esta idea fue ampliada* por Ptolomeo
- 56) Vysvětlení *podal* mnohem později/*An explanation was provided* only much later/*Una explicación coherente sólo fue proporcionada* mucho más tarde
- 57) V pozdější *době se přišlo* na odlišný přístup k problému/*The correct approach, it was realized* only much later/*La aproximación correcta, que sólo fue descubierta* mucho más tarde
- 58) Tato myšlenka *byla poprvé jednoznačně formulována*/*This idea was first stated* explicitly in Newton's/*Esta idea fue formulada* explícitamente
- 59) Tento jev *byl testován* roku 1962/*This prediction was tested* in 1962/*Esta predicción fue comprobada* en 1962
- 60) K podobnému výsledku *dospěl* o několik týdnů později slavný francouzský matematik Henri Poincaré/*A similar point was made* a few weeks later by a leading French mathematician, Henri Poincare/*Una proposición similar fue realizada* unas semanas después
- 61) Starou myšlenku v podstatě neměnného vesmíru *nahradil* dynamický model rozpínajícího se vesmíru/*The old idea of an essentially unchanging universe that could have existed, and could continue to exist, forever was replaced by the notion*/ idea de un universo esencialmente inalterable que podría haber existido, y que podría continuar existiendo por siempre, *fue reemplazada*
- 62) *Vytvořili* ji v roce 1948 Hermann Bondi a Thomas Gold, dva někdejší uprchlíci z nacisty obsazeného Rakouska/*It was suggested* in 1948 by two refugees from Nazi-occupied Austria/*Fue sugerida*, en 1948, por dos refugiados de la Austria

- 63) K myšlence determinismu *má mnoho lidí nezměrný odpor*/*The doctrine of scientific determinism was strongly resisted by many people*/*La doctrina del determinismo científico fue ampliamente criticada por diversos sectores*
- 64) Teorie těchto částic *pochází* od Paula Diraca/*a theory was proposed by Paul Dirac*/*una teoría satisfactoria fue propuesta por Paul Dirac*

63. Oznamovací spůsob – jednoduché perfektum fueron + participio (mužský rod)

- 65) v roce 1979 *byla Weinbergovi a Salamovi udělena Nobelova cena za fyziku*/*Salam and Weinberg were awarded the Nobel Prize for physics*/*Salam y Weinberg fueron galardonados con el premio Nobel de física*

64. Oznamovací spůsob – jednoduché perfektum fueron + participio (ženský rod)

- 66) Murray Gell-Mann z Kalifornské techniky *je nazval kvarky*/*These particles were named quarks by the Caltech physicist*/*Estas partículas fueron llamadas quarks*
- 67) V době teoretického *předpovězení* neutronových hvězd nebyl znám žádný způsob, jak je pozorovat. *Objeveny byly mnohem později*/*At the time they were first predicted, there was no way that neutron stars could be observed. They were not actually detected until much later*/*En la época en que fueron predichas, no había forma de poder observarlas; no fueron detectadas realmente hasta mucho después*

69. Oznamovací spůsob – predminulý čas habia sido + participio (mužský rod)

- 68) počátku vesmíru *lidé rozmýšlejí* od nepaměti/*The beginning of the universe had, of course, been discussed*/*El principio del universo había sido discutido*
- 69) Toho si *ostatně povšiml už Augustin*/*was first pointed out by St. Augustine*/*Esto ya había sido señalado en primer lugar*
- 70) že *vesmír kdysi vznikl* s takovými počátečními podmínkami/*it was set in motion at some finite*/*con la teoría de que había sido puesto en funcionamiento en un determinado tiempo finito*
- 71) astronomové ji *změřili už před rokem 1915*/*it had been noticed before 1915*/*ya había sido observado antes de 1915*

100. Oznamovací spůsob – budoucí čas serán + participio (ženský rod)

- 72) Část světelných vln *se od ní odrazí*/*Some of the waves of light will be scattered by the particle*/*Algunas de las ondas luminosas serán dispersadas por la partícula*

117. Podmieňovací spůsob – jednoduchý sería + participio (mužský rod)

- 73) *vzroste nestejnorodost gravitačního pole natolik, že ubohého badatele úplně přetrhne*/*an astronaut on one of these would not be torn apart before the black hole formed*/*Un astronauta situado encima de uno de estos objetos no sería despedazado*

118. Podmieňovací spůsob – jednoduchý sería + participio (ženský rod)

- 74) *se hřebeny jakoby ruší s údolími*/*wave crest would eventually be canceled out by*/*cada cresta de la onda sería finalmente cancelada por un valle*
- 75) Světlo vyzářené velmi hmotnou *hvězdou bude přitaženo zpět dřív*/*any light emitted from the surface of the star would be dragged back by the star's gravitational attraction*/*la luz emitida desde la superficie de la estrella sería arrastrada de vuelta hacia el centro*

166. Konjunktív – imperfekta na –ra fuera + participio (ženský rod)

- 76) že je podobná té naší při *pohledu z vnějšku*/shows a picture of one spiral galaxy that is similar to what we *think ours must look like to someone* living in another galaxy/galaxia *si fuera vista* por alguien
- 77) pokud ještě každou *částici zaměníme* její antičásticí/if, in addition, every particle *was swapped* with its antiparticle/cada *partícula fuera cambiada* por su antipartícula
- 78) Málo hmotné černé díry však mohou vznikat v místech, kde *vnější tlak stlačí hmotu* do vysoké hustoty/Low-mass black holes could *form only if matter was compressed* to enormous densities by very large external pressures/si la materia *fuera comprimida* a enorme densidad por grandes presiones externas

173. Konjunktív – imperfekta na –ra fueran + participio (ženský rod)

- 79) pokud *na ně nepůsobí žádná síla*ú/if it *were not driven* by some force or impulse/a *menos que fueran empujadas*

190. Konjunktív – predminulého času na –ra hubiera sido + participio (mužský rod)

- 80) Kdyby *vylučovací princip neplatil*/If the *world had been created* without the exclusion principle/Si el mundo *hubiera sido creado* sin el principio de exclusión

200. Konjunktív – predminulého času na –se hubiese sido + participio (mužský rod)

- 81) Ale nemá smysl předpokládat, že *vesmír byl stvořen* před velkým třeskem/but it would be meaningless to suppose *that it was created* before the big bang/el universo *hubiese sido creado antes del big bang*

ESTAR

229. Infinitív – estar + participio (ženský rod)

- 82) podle principu neurčitosti energie kvarků v protonu *není přesně fixována*/energy of the quarks inside the *proton cannot be fixed* exactly/la energía de los *quarks* dentro del protón *no puede estar fijada* con exactitud

248. Oznamovací spůsob – přítomný čas está + participio (mužský rod)

- 83) že se vesmír *chová podle přesných zákonů*/but *is governed by* definite laws/sino que *está gobernado* por ciertas leyes
- 84) Světelné rychlosti *nemůže dosáhnout* žádný objekt/any normal *object is forever confined by* relativity to move at speeds slower than the speed of light/cualquier objeto *normal está confinado* por la relatividad a moverse siempre a velocidades menores

249. Oznamovací spůsob – přítomný čas está + participio (ženský rod)

- 85) dobrá teorie *dává* řadu předpovědí/a good theory *is characterized by*/una buena teoría *está caracterizada*
- 86) že čas *není zcela oddělen* od prostoru a nezávislý na něm/We must accept that time is not completely separate from and independent of space, but *is combined with it*/Debemos aceptar que el tiempo *no está completamente separado* e independiente del espacio
- 87) Přestože jsme o světle zatím *hovořili jako o vlnách*/Although *light is made up of* waves/la *luz está formada* por ondas
- 88) Bílé sluneční světlo *obsahuje* vlny všech možných délek/White light *consists of* light waves/La luz blanca *está compuesta* por

89) Jenomže na Zemi je hmota tvořena především z elektronů a z protonů/Matter on the earth is made up mainly of protons and neutrons/La materia de la Tierra está formada principalmente por protones

250. Oznamovací způsob – přítomný čas estamos + participio (mužský rod)

90) z níž jsme složeni/out of which we ourselves are made/de la que estamos hechos

254. Oznamovací způsob – přítomný čas están + participio (mužský rod)

91) že by k tomu byla nucena přitažlivou silou/Bodies like the earth are not made to move on curved orbits by a force called gravity/Los cuerpos como la Tierra no están forzados a moverse

92) Příčinou je interference světla/These are caused by reflection of light from the two sides/Éstos están causados por la reflexión de la luz

93) jsou tvořeny nesmírně malým, ale velmi hutným jádrem/they are made up of an extremely tiny, positively charged nucleus/están formados por un núcleo extremadamente pequeño y con carga positiva

255. Oznamovací způsob – přítomný čas están + participio (ženský rod)

94) Všechny naše úvahy vycházejí z předpokladu/all our theories of science are formulated on the assumption/todas nuestras teorías científicas están formuladas

95) své cítění vyjádřil v proslulém výroku/his feelings were summed up in his famous statement/Sus ideas al respecto están resumidas en su famosa frase

96) plánované stroje zvýší tuto hodnotu zhruba desetinásobně/machines are planned that would raise/están planeadas unas máquinas que elevarían estas energías

272. Oznamovací způsob – imperfektum estaba + participio (mužský rod)

97) Tehdy zaměřil Galilei svůj právě vynalezený dalekohled na Jupiter a spatřil čtyři malé satelity/Galileo found that it was accompanied by several small satellites/Galileo encontró que éste estaba acompañado por varios pequeños satélites

98) se vše skládá ze čtyř prvků/everything was made out of four elements/la teoría de Aristóteles de que todo estaba constituido

99) události samy nikterak neovlivňují/which was not affected by what happened in it/pero que no estaba afectado por lo que en él sucediera

100) hmota ve vesmíru je stvořena ze čtyř základních prvků/all the matter in the universe was made up of four basic elements/toda la materia del universo estaba compuesta por cuatro elementos

101) že světlo je tvořeno částicemi; proti ní stála vlnová teorie one/which Newton favored, was that it was composed of particles; the other was that it was made of waves/que la luz estaba compuesta por partículas, y la otra que asuma que estaba formada por ondas

278. Oznamovací způsob – imperfektum estaban + participio (mužský rod)

102) pohyb planet řídí magnetické síly/the planets were made to orbit the sun by magnetic forces/planetas estaban concebidos para girar alrededor del Sol

279. Oznamovací způsob – imperfektum estaban + participio (ženský rod)

103) vše se skládá z velkého počtu rozličných atomů/everything was made up of large numbers of various different/kinds of atoms todas las cosas estaban constituidas por un gran número de diversos tipos

345. Podmieňovací spôsob – jednoduchý *estaría* + participio (ženský rod)

- 104) Jinak by zůstala hmota *rovnoměrně rozložená* dodnes a nevznikly by ani hvězdy, ani galaxie/the matter in the universe would *still be perfectly uniformly distributed*/materia en el universo aún *estaría distribuida* perfectamente uniforme

350. Podmieňovací spôsob – jednoduchý *estarían* + participio (mužský rod)

- 105) předchozí časy *prostě nejsou definovány*/that earlier times simply *would not be defined*/los tiempos anteriores simplemente *no estarían definidos*

392. Konjunktív – imperfekta na *–ra estuviera* + participio (mužský rod)

- 106) než když *míří přímo vzhůru*/when the detector *was not pointing* straight up el detector/*estuviera dirigido* hacia arriba
107) že se neohrožený astronaut rozhodl *prozkoumat kolabující hvězdu zblízka*/Suppose an *intrepid astronaut on the surface of the collapsing star*/que un intrépido astronauta, que *estuviera situado* en la superficie de una estrella

b) Pasiva refleja: Stephan Hawking – *História času*

1. Proč by jinak *byly vidět nejprve plachty lodě* připlouvající od horizontu a *teprve později* její trup?/why else *does one first see* the sails of a ship coming over the horizon, and *only later* see the hull?/y *sólo después se ve el casco*?
2. Aby *vysvětlil* složitý pohyb planet po obloze/to *account for their rather* complicated observed paths in the sky/así *se pudieran explicar* sus relativamente complicadas trayectorias celestes
3. *jedné z mnoha léček, které chystají rozpravy o nekonečnu*/This argument is an instance of the pitfalls that you can encounter *in talking* about infinity/dificultad que uno puede encontrar cuando *se discute* acerca del infinito
4. Astronomická pozorování *bylo stejně dobře možné vysvětlit* v rámci věčného vesmíru/*One could account for* what was observed equally well on the theory that the universe had existed/*Se podían explicar igualmente bien* todas las observaciones
5. neboť žádnou vědeckou teorii *nelze dokázat*/you can never *prove*/nunca se puede probar
6. *může teorie vyvrátit jediný experiment*, jediné pozorování/you can *disprove* a theory by finding even a single observation that disagrees/*se puede rechazar* una teoría *en cuanto se encuentre* una única observación
7. Každé další měření/Each time new experiments are observed/Cada vez que se comprueba
8. jakmile se však objeví jediný nesouhlas/but if ever a new observation is found/Pero si por el contrario se realiza
9. že nová *teorie je ve skutečnosti rozšířením* té předchozí/new *theory is devised*/lo que sucede es que *se construye* una nueva teoría
10. To, že Einsteinova obecná teorie relativity *předpovídá přesně takový pohyb* planety/The fact that Einstein's predictions matched *what was seen*/las predicciones de Einstein *se ajustaran a las observaciones*
11. Nemusíme tedy studovat strukturu Slunce/Thus one does not need to have a theory of the structure/no se necesita tener una teoría de la estructura
12. Zatím takovou teorii *nemáme*/We do not yet have such a theory/*Aún no se dispone* de tal teoría

13. víme mnoho i o výsledcích/*we do already know many of the properties/sí se conocen muchas de las propiedades que debe poseer*
14. Podle Aristotelovy teorie/*It followed/De ello se deducía*
15. Upustíme-li olověné závaží/*For example, if you let go of a ball/si se suelta una bola*
16. Síla mezi dvěma tělesy se *tedy* zdvojnásobí/*This is what you might expect because one could think of the/Esto es lo que razonablemente se podría esperar*
17. Podle Newtonovy/*But it follows from Newton's laws de las leyes de Newton/se desprende de*
18. Vykonáme-li různé pokusy/*if one carried out experiments/Si se realizaran experimentos*
19. nelze stanovit/*So there is no way to tell/que no se podía determinar*
20. domnívali se, že lze jednoznačně určit časový interval mezi dvěma událostmi/*they believed that one could unambiguously measure the interval of time/que se podía afirmar inequívocamente la posibilidad de medir el intervalo de tiempo*
21. ale nevyhovuje u těles letících rychlostí blízkou rychlosti světla/*they don't work at all for things moving at or near the speed of light/no funcionan, en absoluto, cuando se aplican a cosas que se mueven con o cerca de la velocidad de la luz*
22. částečné teorie, používané do té doby k popisu sil elektrických a magnetických/*the partial theories that up to then had been used to describe the forces of electricity and magnetism/teorías parciales que hasta entonces se habían usado para definir las fuerzas*
23. Ještě kratší vlnovou délku má ultrafialové záření, paprsky X a gama/*Even shorter wavelengths are known as ultraviolet, X rays, and gamma rays/todavía menores longitudes se conocen como radiación ultravioleta, rayos X y rayos gamma*
24. k čemu tuto konstantní rychlost vztahovat/*what that fixed speed was to be measured relative to/a qué sistema de referencia se medía dicha velocidad*
25. Proto je Einsteinovi přiznávána hlavní zásluha za vytvoření nové teorie - speciální teorie relativity -, k níž ovšem Poincaré značným dílem rovněž přispěl/*Einstein is usually given the credit for the new theory, but Poincare is remembered by having his name attached to an important part of it/A Einstein se le reconoce como el creador de la nueva teoría, mientras que a Poincaré se le recuerda por haber dado su nombre a una parte importante de la teoría*
26. Například metr lze zavést jako vzdálenost/*the meter is defined to be the distance traveled by light/el metro se define como la distancia recorrida por la luz*
27. na speciální platinové tyči uchovávané v Paříži/*in terms of two marks on a particular platinum bar kept in Paris/una barra de platino concreta que se guarda en París*
28. vymezenou jednoduše jako vzdálenost, již světlo uletí za jednu sekundu/*this is simply defined as the distance that light travels in one second/Esta se define simplemente como la distancia que recorre la luz en un segundo*
29. Celý vesmír popisujeme pomocí řady jeho částí/*In fact, one may describe the whole universe in terms of a collection of overlapping patches/se puede describir el universo entero*
30. Událost v prostoročasu tedy můžeme specifikovat pomocí čtyř čísel/*So one can specify it by four numbers or coordinates/se puede describir por medio de cuatro números o coordenadas*
31. Na obrázku vpravo je podél svislé osy vynesena čas v letech. Vodorovně je vyznačena vzdálenost v kilometrech od Slunce k alř Centauri/*time is measured upward in years and the distance along the line from the sun to Alpha Centauri is measured horizontally in miles/el tiempo se mide hacia arriba en años y la distancia*

- (proyectada), a lo largo de la línea que va del Sol a Alfa Centauro, *se mide* horizontalmente en kilómetros
32. Světlo se šíří jako vlnky utíkající po zčeřené hladině rybníka od místa, kde *do vody spadl kámen*/It will be like the ripples that spread out on the surface of a pond *when a stone is thrown in*/la superficie de un estanque *cuando se lanza una piedra*
 33. *Zanedbáme-li* gravitační působení mezi objekty/*If one neglects* gravitational effects/*Si se ignoran* los efectos gravitatorios
 34. *Kdybychom ignorovali* korekce/*If one ignored* the predictions/*Si se ignoraran* las predicciones de la relatividad general
 35. Před rokem 1915 jsme prostor a čas považovali za jeviště/*Before 1915*, space and time were thought of as/*Antes de 1915*, se pensaba en el espacio y en el tiempo
 36. *Spatříme* také velké množství hvězd/*there will also be* a very large number of stars/*También se ve* un gran número de estrellas
 37. jaký *bychom očekávali* u každého rozžhaveného tělesa/*what one would expect* to find igual/al que *se esperaría encontrar* en la luz emitida por un objeto
 38. Protože *víme*/Moreover, *we find that*/*Además, se observa* que ciertos colores
 39. *Dopplerův jev* -/*which is called* the Doppler effect/*que se conoce* como efecto Doppler
 40. *Většina lidí* v té době předpokládala/*At that time most people expected* the galaxies to be moving around quite randomly, and *so expected to find*/*se esperaba encontrar* tantos espectros
 41. když *je vystřelena raketa* kolmo vzhůru ze Země/*when one fires a rocket* upward from the surface of the earth/*cuando se lanza* un cohete hacia el espacio
 42. toto tvrzení by platilo, *i kdybychom vesmír pozorovali* z libovolného jiného stanoviště/*if we were observing* the universe from anywhere/*si se le observara* desde cualquier otro lugar
 43. pokud jej *zkoumáme* v měřítku mnohem větším/*provided one views* it on a large scale compared/*con tal de que se le analice* a gran escala
 44. Není žádného vědeckého důkazu ani pro tento předpoklad/*We have no scientific evidence for*/No se tiene evidencia científica a favor o en contra
 45. Myšlenka, že *lze cestovat* vesmírem v jednom směru/*The idea that one could go* right round the universe/*La idea de que se podría ir* en línea recta
 46. Taková měření *lze udělat* velmi přesně/*This can be done* very accurately/*Esto puede hacerse* con mucha precisión
 47. *dozvěděl jsem se, že mi zbývá rok či dva života*/*given to understand* that I had only one or two more years to live/*y se me había dado a entender* que sólo me quedaban uno o dos años de vida
 48. *Podle tehdy přijímaných* fyzikálních zákonů/*According to the laws we believed* at the time/*De acuerdo con las leyes en las que se creía* en aquel tiempo
 49. *musíme* užít alespoň jedno kvantum/*one has to use at least one quantum*/*se tiene que usar* como mínimo un cuanto de luz
 50. *nelze* předpovídat budoucí události/*one certainly cannot predict* future events/*no se pueden predecir* los acontecimientos futuros con exactitud
 51. *Předpovídat můžeme* přibližné počty jednotlivých výsledků, avšak v obecnosti *nelze předem stanovit* jednu přesnou hodnotu k jednomu určitému pokusu/*One could predict* the approximate number of times that *the result would be A or B*, but *one could not predict the specific result* of an individual measurement/*Se podría predecir* el número aproximado de veces que *se obtendría el resultado A o el B*, pero *no se podría predecir* el resultado específico de una medida concreta
 52. Nejprve *dejme* na jednu stranu přepážky zdroj světla určité barvy (tj. určité vlnové délky)/Now suppose *one places a screen* on the far side of the partition from the light/

- Supongamos, entonces, *que se sitúa una pantalla* en el lado opuesto, respecto de la pared
53. Přesto i *jednotlivé* elektrony vytvářejí pruhy/*If electrons are sent through the slits one at a time/En la realidad, sin embargo, aunque los electrones se envíen de uno en uno, las franjas siguen apareciendo*
 54. byl problém v zásadě vyřešen/*this would solve the problem of the collapse of the atom/se resolvería el problema del colapso del átomo*
 55. *U většiny blízkých* drah se pozice v cyklu neboli fáze v *B* rychle mění/*In general, if one compares a set of neighboring paths, the phases or positions in the cycle will differ greatly/Si se compara un conjunto de caminos cercanos*
 56. černé díry a velký třesk, *popíšeme* v dalších kapitolách/*black holes and the big bang will be described in later chapters/agujeros negros y el big bang se describirán en capítulos posteriores*
 57. poněvadž *se věřilo*, že tyto částice by mohly být základními stavebními kameny hmoty/*it was believed to be the fundamental unit/porque se creía que era la unidad fundamental*
 58. Různými kombinacemi lze popsat širokou *plejádu dnes známých* částic/*We can create particles made up of the other quarks/Se pueden crear partículas*
 59. *Vzpomeňme* si na Thomsona Thomson's experiments with electrons, *we saw* that he used an electric field to accelerate/*En el experimento de Thomson con electrones, se vio que*
 60. Těm *přísluší* spin $1/2$ /*Such particles are said to have spin $1/2$ /Se dice que tales partículas poseen espín $1/2$*
 61. *Nyní stručně*, co se podle kvantové mechaniky stane, když částice s poločíselným spinem, která tvoří látku (elektron nebo kvark), vyšle částici se spinem 0, 1 nebo 2, zprostředkující silové působení/*matter particles are all supposed to be carried by particles of integer spin – 0, 1, or 2/se supone que son todas transmitidas por partículas de espín entero, 0, 1 o 2*
 62. Z pohledu kvantové mechaniky *je gravitační síla mezi dvěma částicemi látky zprostředkována*/*The gravitational force between the sun and the earth is ascribed to the exchange of gravitons between the particles that make up these two bodies/La fuerza gravitatoria entre el Sol y la Tierra se atribuye al intercambio*
 63. Slabou jadernou sílu se dlouho nedařilo dobře popsat - až roku 1967/*weak nuclear force was not well understood until 1967/La fuerza nuclear débil no se comprendió bien hasta 1967*
 64. Ty potom vytvořily „trsy“ dalších částic, *jejich stopy fotografie zachytila*/*Figure 5:2 shows a photograph of a collision between a high-energy proton and antiproton/cuyas estelas dieron lugar a los «chorros» que se ven en la fotografía*
 65. jak už víme/*as was mentioned above/como se mencionó arriba*
 66. Až do roku 1956 *se vědci domnívali*/*Up to 1956 it was believed that the laws of physics obeyed/Hasta 1956, se creía que las leyes de la física*
 67. Vesmír se nemění při současné záměně částic jejich antičásticemi, zrcadlovém převrácení a otočení směru času/*In other words, the universe would have to behave the same if one replaced particles by antiparticles, took the mirror image, and also reversed the direction of time/En otras palabras, el universo se tendría que comportar igual si se reemplazaran las partículas por antipartículas, si se tomara la imagen especular y se invirtiera la dirección del tiempo*
 68. Další osud umírajících hvězd *byl podrobněji vyjasněn* teprve koncem dvacátých let našeho století/*What might happen to it then was first understood only at the end of the 1920s/se empezó a entender al final de los años veinte*

69. Jedním z prvních známých zástupců této třídy se stal souputník Síría/*One of the first to be discovered is a star that is orbiting around Sirius/una de las primeras que se descubrieron fue una estrella que está girando alrededor de Sirio*
70. co se stane s bílým trpaslíkem nebo neutronovou hvězdou, když ze svého okolí naopak zachytí cizí hmotu, a dostanou se tak nad limit/what would happen if you added more mass to a white dwarf or neutron star to take it over the limit/qué sucedería si se añadiera más masa a una enana blanca o a una estrella de neutrones, de manera que se sobrepasara el límite
71. Nicméně když byl v roce 1983 vyznamenán Nobelovou cenou/when he was awarded the Nobel Prize in 1983/cuando se le otorgó el premio Nobel en 1983
72. Israelův výsledek se týkal nerotujících objektů/Israel's result dealt with the case of black holes formed from non-rotating bodies only/El resultado de Israel sólo se aplicaba al caso de agujeros negros
73. Jediné, čím se nakonec projevuje, je její hmotnost a rotace/we can possibly measure about the body is its mass and rate of rotation/todo lo que se puede medir del cuerpo es la masa y la velocidad
74. jako voda vytékající z vany/rather like water running out of a bath/parecido al movimiento del agua cuando se vacía una bañera
75. My však víme, že nějaké nepravidelnosti v hustotě jistě existovaly/But we know that there must have been some irregularities/Pero se sabe que deben haber existido algunas irregularidades

Priloha číslo IV

a) Ser a estar: Milan Kundera – *Nesmrtel'nost'*

1. Infinitív – ser + participio (mužský rod)

- 1) Gesto *nelze totiž považovat* za výraz individua/*A gesture cannot be regarded* as the expression of an individual/*Y es que el gesto no puede ser considerado* como una expresión del individuo
- 2) kterou *není možno vyvrhnout/impossible to spew out/no consigue ser expulsado*
- 3) ale že *chtěl být navíc obdivován* spisovateli/*but wanted in addition to be admired by* writers/*quería además ser admirado* por los escritores
- 4) není dobré *být fotografován*, když/*it is not good to be photographed when/¿no es bueno ser fotografiado* mientras
- 5) všechno, co od této chvíle řeknete, *může být použito* proti vám./*anything you say from now on may be used against you/todo lo que diga a partir de ahora puede ser utilizado* en su contra.
- 6) *musí být proto dodatečně vyztuženo/therefore must be shored up/debe* por eso *ser reforzado*
- 7) Martin Heidegger *má být považován* za zmatence/*Martin Heidegger was to be considered* a bungler/*Martin Heidegger debe ser considerado* un delirante
- 8) protože *být uznán* jako ten, kdo nemá pravdu/*for to be proved wrong/porque ser reconocido* como aquel que no posee la verdad
- 9) *aby byl překonán* svým následovníkem/*only to be surpassed by his successor/para ser superado* por el que le sigue
- 10) být absolutně moderní znamená *být spojencem* svých hrobníků/*to be absolutely modern means to be the ally of one's gravediggers/ser absolutamente moderno significa ser aliado* de sus sepultureros
- 11) Sláva znamená, že *vás zná mnoho lidí/Fame means that you are known by many people/La fama significa ser conocido* por mucha gente
- 12) Taková láska *by se dala definovat* jako vztah/*Such a love can be denned* as a relation/*Un amor así puede ser definido* como una relación
- 13) Homo sentimentalís *nemůže být definován* jako člověk, který cítí/*Homo sentimentalís cannot be denned* as a man with feelings/*El homo sentimentalís no puede ser definido* como un hombre que siente
- 14) kdy *je třeba* posvětit velkou lásku věrností/*when it was necessary to sanctify* great love through fidelity/*el gran amor debe ser consagrado* mediante la fidelidad
- 15) který považoval zároveň za kapitulaci i za technickou virtuozitu *hodnou patentu/which he considered both a capitulation and a piece of technical virtuosity worthy of a patent/que consideraba tanto una rendición como un virtuosismo técnico digno de ser patentado*

2. Infinitív – ser + participio (ženský rod)

- 16) obraz našeho života *bude beze zbytku archivován*, aby ho bylo možno kdykoli použít/*pictures of our life, down to the last detail, will be filed away to be used at any time/la imagen de nuestra vida se archivará en su totalidad para que pueda ser utilizada* en cualquier momento
- 17) z nichž *každý lze rozeznat/each of which could be distinguished/cada una de las cuales puede ser reconocida*
- 18) podobá se staré manufaktuře *určené k demolici/it resembles an old factory destined for demolition/se parece a una vieja manufactura que ha de ser demolida*
- 19) Jak má jednat muž se ženou, *která za ním přijede nepozvána?/How is a man to act towards a woman who comes to his house uninvited?/¿Cómo debe comportarse un hombre con una mujer que llega sin ser invitada?*
- 20) že bez zrnka bláznovství *by život nestál za žiti/that without a kernel of madness life would not be worth living/que sin una pizca de locura la vida no valía la pena ser vivida*
- 21) antická tragédie *zůstane navždy nepřekonatelná/Greek tragedy will for ever remain unsurpassed/la tragedia antigua jamás podrá ser superada*

22) Byla to téměř fyzická touha *být rozdrčen*/It was almost a physical longing *to be crushed*/Era casi un deseo físico de *ser aplastada*

3. Infinitív – ser + participio (mužský rod, pl.)

23) kde jsou místo netrpělivých sester zaměstnáni andělé/where instead of impatient nurses *you would be cared* for by angels/donde, en lugar *de ser atendidos* por enfermeras impacientes, lo serán por ángeles

6. Zložený infinitív – haber sido + participio (ženský rod)

24) Toho dne, kdy se za ním rozhodla *přijet nepozvána*/The day she decided *to follow him uninvited*/Ese día, cuando decidió ir a verlo *sin haber sido invitada*

21. Oznamovací spůsob – přítomný čas es + participio (mužský rod)

25) Přesto, že je tak mlád, *je znám* svými znaleckými posudky/Despite being so young, *he is renowned* for his expertise/A pesar de ser tan joven, *es conocido* por sus dictámenes periciales

26) Súra krávy Milouš *je poslán sbírat* červy/An extract from the Koran concerning the cow *Bertie is sent* to fetch worms/La sura de la vaca *Milous es enviado a buscar* gusanos

27) *Milouš je uvězněn*/Bertie *is behind bars*/Milous *es encarcelado*

28) Po několika dnech *bývá pohřešovaný nalezen* na odlehlém místě/After a few days the missing *person would be found* in some remote spot/Unos días después el *desaparecido es encontrado* en un lugar lejano

29) *nemůžeš sedět pořádně*/Don't you know *how to sit properly*?/Es que no puedes sentarte *como es debido*?

22. Oznamovací spůsob – přítomný čas es + participio (ženský rod)

30) *je-li to vhodné či ne*/whether they *are appropriate* or not/sin tomar en cuenta si la ocasión es o no *es adecuada*

31) takže hudba *je tam nahrazena* reklamami/*there is advertising instead of music*/así que la *música es reemplazada por los anuncios*

32) Laura *jako osudem nemilovaná*/Laura *as the one unloved by fate*/Laura como la que no *es amada por el destino*

33) Ve světě cest je krása *nepřetržitá*/In the world of roads and paths, *beauty is continuous*/En el mundo de los caminos *la belleza es ininterrumpida*

34) *Agnes je vlečena matkou*/Agnes *is dragged by her mother*/Agnes *es arrastrada por la madre*

27. Oznamovací spůsob – přítomný čas son + participio (mužský rod)

35) *jsou k tomu pohnuti* reklamou/*are motivated* to drink by advertising/*son impulsados* a ello por la publicidad

28. Oznamovací spůsob – přítomný čas son + participio (ženský rod)

36) kdy *jsou mořské cesty obslouženy* tisícem dopravních společností?/*when there are a thousand shipping companies*?/cuando *las rutas marinas son atendidas* por cientos de empresas de transportes?

33. Oznamovací spůsob – zložené perfektum ha sido + participio (mužský rod)

37) dnes *je Boží oko nahrazeno* kamerou/nowadays *God's eye has been replaced* by a camera/hoy el *ojo de Dios ha sido reemplazado* por la cámara

- 38) *Oko jednoho je nahrazeno očima všech/The eye of one has been replaced by the eyes of all/El ojo de uno ha sido reemplazado por los ojos de todos*
- 39) Bernard *byl jmenován* totálním oslem/Bernard *has been declared* a compleat (sic!) ass/Bernard *ha sido nombrado* asno total
- 40) nějaký neznámý Bernard Bertrand *byl jmenován* totálním oslem/someone named Bernard Bertrand *had been declared* a compleat (sic!) ass/un desconocido llamado Bernard Bertrand *ha sido nombrado* asno total
- 41) *napadený* protivník by se ho nevěnně zeptal/for his *opponent* would ask him innocently/porque el contrincante *que ha sido atacado* le preguntaría inocentemente
- 42) křeč smíchu *byla dnešními lidmi povýšena* na ideální obraz/*convulsion of laughter has been raised* by contemporary people into an ideal image/*el espasmo de la risa ha sido elevado* por las gentes de hoy a la categoría de imagen ideal

34. Oznamovací spůsob – zložené perfektum ha sido + participio (ženský rod)

- 43) lidský život *nebyl nikdy podroben* matematickému zkoumání/*human life has never been subjected* to mathematical research/la vida humana *nunca ha sido sometida* a investigación matemática

40. Oznamovací spůsob – zložené perfektum han sido + participio (ženský rod)

- 44) že vrásky, *které má na tváři, jí tam vyryly jehly pohledů*/that *looks were needles which etched the wrinkles in her face/que las arrugas que surcan el rostro han sido grabadas por el estilete de las miradas*
- 45) že se bránil úkolům, *které mu byly uloženy proti jeho vůli*/for *resisting a task that was assigned to him* against his wishes/que se resista a las tareas que *le han sido impuestas* contra su voluntad

45. Oznamovací spůsob – imperfektum era + participio (mužský rod)

- 46) dospělé gesto *se k jedenáctileté holčičce nehodilo*/the *adult gesture did not fit* an eleven-year-old child/*un gesto adulto no era apropiado* para una niña de once años
- 47) Pravidelný pořad "právo a zákon" *považovali imagologové* za tak očividně nudný/The *imagologues found 'Rights and the Law'* so obviously boring chat/El programa habitual « El derecho y la ley » *era considerado por los imagólogos* tan evidentemente aburrido
- 48) Ředitel programu *byl nazýván* Medvěd/The programme director *was called* the Bear/El director de informativos *era apodado* el Oso
- 49) dovolal se Rubens bláznivého absolutna lásky *a to platilo*/Rubens summoned the mad absolute of love, and *it succeeded*/Rubens invocaba el enloquecido absoluto del amor y eso *era válido*
- 50) *přítel je proslulý* svým tvrdým spánkem/that *their friend was known* as a deep sleeper/*su amigo era conocido* por tener un sueño especialmente pesado

46. Oznamovací spůsob – imperfektum era + participio (ženský rod)

- 51) slza *byla až podezřele často vyprovokována* dojetím/a tear *was suspiciously often provoked* by the emotion/*la lágrima era provocada* con sospechosa frecuencia por la emoción

51. Oznamovací spůsob – imperfektum eran + participio (mužský rod)

- 52) Tři lékaři *jsou proto pohnáni* před soud/Three doctors *had been brought to trial*/Tres médicos *eran llevados* a juicio por ello

54. Oznamovací spůsob – jednoduché perfektum fui + participio (ženský rod)

53) *Já jsem byla poražena/I was defeated/Yo fui derrotada*

63. Oznamovací spůsob – jednoduché perfektum fueron + participio (mužský rod)

54) *Všechny ideologie prohrály: jejich dogmata byla nakonec demaskována/All ideologies have been defeated: in the end their dogmas were unmasked/Todas las ideologías fueron derrotadas: sus dogmas fueron finalmente desenmascarados*

55) *Její neurčité snění o nevěře bylo surově přerušeno/Her vague dreaming about infidelity was rudely interrupted by Agnes/Sus indefinidos sueños sobre la infidelidad fueron brutalmente interrumpidos por Agnes*

56) *mimo ciferník, pro jehož čas byli stvořeni/outside the dial, the time they'd been created for?/al margen del cuadrante para cuyo tiempo fueron creados?*

57) *Na štíhlých podstavcích lemujících v dlouhých řadách aleje byly postaveny mramorové busty slavných Italů/Long rows of marble busts of famous Italians, standing on pedestals, lined the avenues of trees/Sobre los estrechos pedestales que en largas filas bordean las alamedas fueron colocados allí bustos de mármol de italianos célebres*

64. Oznamovací spůsob – jednoduché perfektum fueron + participio (ženský rod)

58) *Ta slova a důstojný způsob, jakým byla pronesena/Those words, and the dignified manner in which they were delivered/Aquellas palabras y la dignidad con la que fueron pronunciadas*

69. Oznamovací spůsob – predminulý čas había sido + participio (mužský rod)

59) *fotograf z veřejné služby byl najat/a photographer had been hired/el fotógrafo había sido contratado*

60) *Ale Bernard byl už dávno zapomenut/But Bernard had long been forgotten/Pero Bernard hacía tiempo que había sido olvidado*

61) *z níž jí nebylo dáno uniknout/from which there was no escape/de la que no le había sido concedido escapar*

62) *protože byl stržen novým nápadem/because he was struck by a new idea/porque había sido arrastrado por una nueva ocurrencia*

70. Oznamovací spůsob – predminulý čas había sido + participio (ženský rod)

63) *jeho velká fotografie nebyla ještě nabídnuta celému světu/his huge photograph was exposed to the whole world/su gran fotografía aún no había sido ofrecida al mundo entero*

64) *Ta byla také odmítnuta z důvodů/She, too, was rejected for reasons/Aquella también había sido rechazada por motivos*

65) *Kříž byl vztyčen na vrcholu kopce/The cross was situated at the top of a hill/La cruz había sido levantada en la cima de un monte*

93. Oznamovací spůsob – budoucí čas será + participio (mužský rod)

66) *podle nichž bude politik viděn a chápán, plebiscitován v sondážích veřejného mínění a také zvolen, či nezvolen v příštích volbách/by which the politician is seen and understood, measured in opinion polls and elected or rejected in elections/a tenor de las cuales el político será visto e interpretado, plebiscitado en los sondeos de opinión pública y también elegido o no elegido en las siguientes elecciones*

67) *v němž bude ukazován potomstvu/in which he would be exhibited to posterity/en la que será enseñado a la posteridad*

68) kdo z nich *bude uznán* tím malým veřejným míněním za držitele pravdy/*which of them will be recognized by the opinion of this small audience as the possessor of the truth/cuál de ellos será reconocido* por esta pequeña opinión pública como poseedor de la verdad

94. Oznamovací spůsob – budoucí čas *será* + participio (ženský rod)

69) *citována v rozhlase/quoted on the radio/será citada en la radio*

70) Tragédie *bude vyhnána* ze světa jako stará špatná herečka/*Tragedy will be driven from the world like a ludicrous old actress/La tragedia será expulsada* del mundo como una actriz vieja

99. Oznamovací spůsob – budoucí čas *serán* + participio (mužský rod)

71) kdykoli může přijít okamžik, kdy *budou vyzváni*, aby odpovídali/*at any time there might come a moment when they would be called on to answer/en cualquier momento puede producirse una situación en la que serán llamados* a responder

141. Konjunktív – přítomného času *sea* + participio (mužský rod)

72) aby ten atribut všichni kolem něho *vyznávali a milovali*/to make this attribute *acknowledged and loved by everyone/que ese atributo sea aceptado y amado* por todos los que le rodean

73) učinit *komunistický systém milovaným*/to make the communist system better liked/*hacer que el sistema comunista sea amado*

74) aby zabitý *byl odsouzen* k nejvyššímu trestu/the murder victim *be accorded* the severest possible punishment/que el asesinato *sea condenado* a la máxima pena

147. Konjunktív – přítomného času *sean* + participio (mužský rod)

75) *Ať jsou naše neřesti přirovnávány k lijákům*/Let our vices *be compared* to thunderstorms/*Que nuestros vicios sean comparados* con los chaparrones

153. Konjunktív – perfekta *haya sido* + participio (mužský rod)

76) jeho myšlení *bylo překonáno* jinými filozofy/his thought *had been surpassed* by other philosophers/su pensamiento *haya sido superado* por otros filósofos

165. Konjunktív – imperfekta na –ra *fuera* + participio (mužský rod)

77) slovní střetnutí sester *bylo nahrazeno* mlčením/sisters' verbal contest *was replaced* by a silence/enfrentamiento oral de las hermanas *fuera reemplazado* por un silencio

171. Konjunktív – imperfekta na –ra *fueran* + participio (mužský rod)

78) *nechal přerušovat* pětiminutové monology redaktorů/*he allowed the commentators' five-minute monologues to be interrupted/hizo que los cinco minutos de monólogo de cada redactor fueran interrumpidos*

172. Konjunktív – imperfekta na –ra *fueran* + participio (ženský rod)

79) aby všechny operace bez výjimky *byly napříště filmovány*/all operations *should be filmed/todas las operaciones, sin excepción, fueran filmadas*

ESTAR

1. Infinitív – estar + participio (mužský rod)

- 80) Ale jak má *být posedlý* minulostí ten, kdo v ní vidí jen poušť/But how is one *to be obsessed* with the past when one sees in it only a desert/Pero ¿cómo *puede estar obsesionado* por el pasado alguien que no ve en él más que un desierto
- 81) *Mohlo být určeno jen Avenariovi./It could only have been meant for Avenarius./Sólo podía estar destinado a Avenarius*

2. Infinitív – estar + participio (ženský rod)

- 82) *nemohla být překvapena/she was hardly surprised/por eso no podía estar sorprendida*
- 83) že by to řekla, *i kdyby nebyla opilá/she would have said it even if she had been quite sober/lo hubiera dicho aun sin estar bebida*
- 84) *Člověk může být posedlý i pár útržky/One can be obsessed even with a few fragments/Una persona puede estar obsesionada incluso por unos retazos*

17. Oznamovací spůsob – přítomný čas estoy + participio (mužský rod)

- 85) *Jsem teď obklopen čtyřmi ženami/I am now surrounded by four women/Así que estoy rodeado por cuatro mujeres*

21. Oznamovací spůsob – přítomný čas está + participio (mužský rod)

- 86) *Paul je udivený/Paul is disconcerted/Paul está asombrado*
- 87) Přístroj paměti *je vypjat/Disconnected*, their instrument of memory/El aparato de la memoria *está desconectado*
- 88) láska, kterou v nich vyjadřuju, *je spojena s tebou pevně/the love I express in them is tied to you firmly/el amor que en ellas expreso está unido a ti firme*
- 89) *není jí dáno* na své tělo bezstarostně zapomenout/*she was not fated to forget about her body in a carefree way/no le está permitido olvidarse despreocupadamente de su cuerpo*
- 90) zdání, za kterým *je skryto* naše já/an illusion *that conceals* our selves/una apariencia tras la cual *está escondido* nuestro yo
- 91) policisté neuměli než opakovat nepřesvědčivě a hloupě slova *zakázáno, nedovoleno/the policemen kept repeating in an unconvincing and foolish manner words such as forbidden, prohibited/los policías repitieron, tontamente y sin convicción, está prohibido, no está permitido*
- 92) *Osvětlen je Nixon/Nixon is in the limelight/El que está iluminado es Nixon*
- 93) Bernard netouží po slávě *osvětleného/Bernard never longed for the fame of the one in the bright lights/Bernard no ansía la fama del que está iluminado*
- 94) *je zakázáno* podezírat matku ze sexuálních úmyslů vůči synovi/*a mother must never be suspected of sexual interest in her son/está prohibido sospechar de las intenciones eróticas de una madre con respecto a su hijo*
- 95) kde se všichni snaží vykonávat, co se patří, *co je domluveno/everyone tries to do what is required, what is already agreed/todos intentan hacer lo que hay que hacer, lo que está acordado*
- 96) Jak se pozná, že *je revolver nabitý/How does one know that a gun is loaded/Cómo se sabe si un revólver está cargado*
- 97) Když vydá ránu, tak *je nabitý/If it goes off, it's loaded/Si dispara es que está cargado*

22. Oznamovací spůsob – přítomný čas está + participio (ženský rod)

- 98) celý jejich společný život *je založen* na iluzi/their entire life together *has been based* on the illusion of love/toda su vida en común *está basada* en la ilusión del amor

- 99) Už třetí týden *je mladá novomanželka, Bettina rozená Brentano, ubytovaná se svým chotěm*/It is the third week the *young newly-wed, Bettina nee Brentano, has been staying with her husband*/Hace ya tres semanas que la joven recién casada, Bettina, de soltera Brentano, *está alojada con su marido*
- 100) Nic není veselejšího než setkání se ženou, které jsme se báli a která *odzbrojena* už nenahání strach/Nothing is so pleasant as meeting a woman we once feared and who, *disarmed*, is no longer threatening/No hay nada más alegre que un encuentro con una mujer a la que temíamos y que *está desarmada* y ya no da miedo
- 101) Obličej odpovídajícího *je osvětlen* reflektorem/The face of the answerer *is lit up* by a spot-light/La cara del que responde *está iluminada* por los reflectores
- 102) Bettina naproti tomu *je nadaná*/Bettina, on the other hand, *is endowed*/Bettina en cambio *está dotada*
- 103) *jsou obklopeni* přírodou/they are surrounded by a world of nature/*está rodeada* por una naturaleza.

23. Oznamovací spůsob – přítomný čas estamos + participio (mužský rod)

- 104) v tomto proudu jsme všichni spojeni/this stream unites us all/esta corriente estamos todos *unidos*, pero no como nación, sino como criaturas divinas

27. Oznamovací spůsob – přítomný čas están + participio (mužský rod)

- 105) *Takto jsou události synchronizovány*/That's how events are synchronized/Así es como *están sincronizados* los acontecimientos

28. Oznamovací spůsob – přítomný čas están + participio (ženský rod)

- 106) v jednom z *nedatovaných* dopisů/in one of his *undated* letters/en una de las cartas que no *están fechadas*

45. Oznamovací spůsob – imperfektum estaba + participio (mužský rod)

- 107) gesto, které jsem viděl na jednom člověku, *keré s ním bylo spjato*/a gesture I saw performed by one person, a gesture *that was connected to her*/el gesto que vi en el hombre A, *que estaba unido* a él
- 108) Nasedla do auta, které *bylo zaparkováno* před domem/She got into her car, *which was parked* in front of the house/Subió al coche que *estaba aparcado* delante de la casa
- 109) otec nebyl družný a *mezi lidmi* většinou mlčel/Agnes' father was unsociable and *taciturn*/el padre no era muy sociable y cuando *estaba rodeado* de gente solía permanecer en silencio
- 110) jehož nádvoří *se hemžilo* turisty/an old cloister, *teeming* with tourists/patio de entrada *estaba plagado* de turistas
- 111) *je mu souzeno štěstí*/he had been blessed with good fortune/*estaba predestinado* para la felicidad
- 112) *syn byl zamíchán* do nějaké trapné aféry/son was mixed up in some painful affair/hijo *estaba implicado* en un desagradable escándalo
- 113) její druhá ruka *byla znehybněna* v sevření klošárda/her other hand was immobilized by the clochard's grip/mientras que el otro brazo *estaba inmovilizado* por la mano del clochard
- 114) V rozevřeném kufříku na stole *už bylo všechno zabaleno*/Everything was already packed into the suitcase lying open on the table/En el maletín abierto encima de la mesa *ya estaba todo guardado*
- 115) Vpravo dole byl na řemení závěs, do něhož *byl zasunut* veliký, hrozivý kuchyňský nůž/Attached on the lower right-hand side was a sheath containing a terrifyingly large kitchen knife/A la derecha, abajo, había en la correa una vaina en la *que estaba metido* un enorme y amenazador cuchillo de cocina

- 116) K mercedesu, který *byl zaparkován* o několik ulic dál/towards Avenarius' Mercedes, *which was parked* a few blocks away/hacia el Mercedes de Avenarius, que *estaba aparcado* varias calles más adelante
- 117) Pochopil, že *je zatčen*/He realized that he *was under arrest*/Comprendió que *estaba detenido*
- 118) *nebyl předurčen* ke dráze umělců/*he was not destined* for the artistic career/*no estaba predestinado* a la carrera de artista
- 119) Po její levici a pravici byly vztyčeny jiné dva kříže a ke každému *připoután zločinec*/On each side of her were two other *crosses with a criminal tied to each*/A su izquierda y su derecha había otras dos cruces y a cada una de ellas *estaba atado un delincuente*
- 120) kde *byl zaparkován jeho mercedes*/where he had parked his Mercedes/*donde estaba aparcado* su Mercedes

46. Oznamovací spůsob – imperfektum *estaba* + participio (ženský rod)

- 121) *s níž byla svázána* tradicí staré venkovské solidarity/to which *she was closely tied* by the traditions of country life/a la que *estaba vinculada* por la tradición de la vieja solidaridad campesina
- 122) A snad právě proto *byla Agnes posedlá* tělesnou láskou/And perhaps it was precisely because of that *she was obsessed* by physical love/Y quizá por eso Agnes *estaba obsesionada* con el amor corporal
- 123) Nejenom že *nebyla provokativními formulacemi pohoršena*/Not only was she not the least bit *offended* by his provocative formulations/No sólo no *estaba indignada* por las formulaciones provocativas
- 124) mechanismus, *jejž byla nucena* obsluhovat/machine which *she was forced* to maintain/mecanismo sucio al que *estaba obligada* a mantener
- 125) *její hlas byl v jejím krku udušen*/her voice died in her throat/*su voz estaba ahogada* en su garganta
- 126) hlas, který na něho mluví, *je nahraný* na pásce/the voice speaking to him was *taped*/voz que le hablaba *estaba grabada* en una cinta
- 127) Ale protože od samého počátku *byl jejich vztah založen* na naprosté vzájemné neagresivitě/But since from the very beginning *their relationship had been founded* on absolute mutual non-aggressiveness/Pero como desde el comienzo *su relación estaba basada* en la absoluta falta de mutua agresividad

51. Oznamovací spůsob – imperfektum *estaban* + participio (mužský rod)

- 128) *Nebyl k tomu veden* křesťanskou láskou k bližnímu/They were not led by Christian love for one's neighbours/No *estaban guiados* por el amor cristiano al prójimo
- 129) Jejich tváře strnulé do finální grimasy *tu byly vystaveny* jako resumé jejich života/Their faces, frozen in terminal grimaces, *were exposed* like resumes of their lives/Sus rostros inmovilizados en un gesto final *estaban expuestos* como un resumen de sus vidas

52. Oznamovací spůsob – imperfektum *estaban* + participio (ženský rod)

- 130) tváře, na níž *byly otištěny* všechny stopy jejího trápení/her face, *marked* with the traces of her suffering su rostro, en el que *estaban impresas* todas las huellas de su sufrimiento
- 131) hory vpravo *byly zahaleny* žlutavým oparem/the mountains on the *right were wrapped* in a yellowish haze/las montañas de la derecha *estaban cubiertas* de una neblina amarillenta
- 132) ty dvě ženské postavy *patří* k sobě/those two female figures *belonged* together/aquellas dos figuras femeninas *estaban relacionadas*
- 133) Useknuté hlavy slavných mrtvých *byly posazeny* na sloupy/The severed heads of the famous dead, *resting* on their pedestals/Las cabezas cortadas de los muertos ilustres *estaban colocadas* encima de sus pedestales

- 134) dávaly tak najevo, že *nepatří* ke staré generaci/*made it clear in this way that they did not belong to the old generation/ponían así de manifiesto que no estaban ligadas a la generación anterior*
58. Oznamovací spůsob – jednoduché perfektum estivo + participio (ženský rod)
- 135) Čtvrté období *bylo úzce spojeno* s přítelem M/*The fourth period was closely connected with his friend M/La cuarta etapa estuvo estrechamente ligada a su amigo*
70. Oznamovací spůsob – predminulý čas *había estado* + participio (ženský rod)
- 136) Byl to sympatický, jemný muž, který trpěl tím, že je příslušníkem národa, *jemuž vládl Hitler/He was a likeable, sensitive man who found it painful to belong to a nation once ruled by Hitler/Era un joven simpático, delicado, que sufría por ser miembro de una nación que había estado gobernada por Hitler*
93. Oznamovací spůsob – budoucí čas *estará* + participio (mužský rod)
- 137) Znamená to, že *bude posedlý* těmi pár útržky?/*Does that mean he would become obsessed with those few fragments?/¿Significa eso que estará obsesionado por esos retazos?*
94. Oznamovací spůsob – budoucí čas *estará* + participio (ženský rod)
- 138) Váš život *bude vždycky vystavěn* ze stejného materiálu/*Your life will always be built from the same materials/Su vida estará siempre construida del mismo material*
99. Oznamovací spůsob – budoucí čas *estarán* + participio (mužský rod)
- 139) v tělocvičném klubu, kam chodí Agnes, *budou všechny stěny přikryty* obrovským zrcadlem/*in Agnes' health club all the walls should be covered by enormous mirrors/en el club de gimnasia al que va Agnes todas las paredes estarán recubiertas de enormes espejos*
117. Podmieňovací spůsob – jednoduchý *estaría* + participio (mužský rod)
- 140) *všechno by bylo ztraceno/everything would be lost/todo estaría perdido*
118. Podmieňovací spůsob – jednoduchý *estaría* + participio (ženský rod)
- 141) jejich svazek *by byl náhle přístupný* všem intervencím jeho rodiny/*their union would suddenly be accessible to all kinds of meddling by his family/su relación estaría repentinamente expuesta a todas las intervenciones de su familia*
141. Konjunktív – přítomného času *esté* + participio (mužský rod)
- 142) Co to znamená, že *je odjištěný?*/*What does it mean when the catch is off?/¿Qué quiere decir que esté quitado el seguro?*
- 143) Co mu záleží na tom, *jestli je na stole pořádek či ne?*/*What did he care whether the table was messy or not?/¿Qué le importa que el escritorio esté ordenado o no?*
- 144) jejich setkání *bylo o to víc zalito* světlem/*their meetings will be lit up all the more brightly/su encuentro esté así iluminado*
142. Konjunktív – přítomného času *esté* + participio (ženský rod)
- 145) možná že *naše sexualita je natolik zautomatizována*/perhaps our sexuality *has indeed become so automatized/es posible que nuestra sexualidad esté tan automatizada*

- 146) "V té ženě je něco, *co ji předurčuje stát se obětí*/There is something in that woman *that preordains* her to be a victim/En esa mujer hay algo que hace que *esté predestinada* a convertirse en víctima.
- 147) *Ale aby byla spojena* neviditelnými přívody s nějakým rezervoárem moudrosti/*but that she be linked* by invisible connections with some reservoir of wisdom/sino que *esté unida* por invisibles conexiones con algún depósito de sabiduría

b) Pasiva refleja: Milan Kundera – *Nesmrtelnost*

- 1) *odkud je vidět* velkými okny celou Paříž/*on the top floor of a high-rise that provided a panoramic view* of all Paris/*desde donde se ve*, a través de unas grandes ventanas, todo París
- 2) *jako by se z hloubi vod ozýval hlas* staré parní lokomotivy/*it was as if an old steam engine was wheezing* from the depths of the water/*y era como si desde las profundidades del agua se oyera* el sonido de una vieja locomotora de vapor
- 3) na všech *se přesně ve stejnou chvíli říká* totéž o témže/*we have so many radio stations in France and that at precisely the same time they all say* the same thing/*en todas se diga* lo mismo acerca de lo mismo
- 4) protože z ní vyplývá, *že/it discloses* that/*porque de ella se deduce* que
- 5) *Ale není člověk definován jako*/But *isn't a person by definition*/¿*Pero no se define* al hombre?
- 6) Jednotlivé vozy *se odlišují jen*/Individual cars *differ only*/Los coches *sólo se diferencian*
- 7) *není možno po smrti počítat s ničím než s*/*then we cannot count on anything after death/no se puede contar* después de la muerte sino con
- 8) *šlo se obtížně/it was difficult to walk/se caminaba* con dificultad
- 9) možná *nikdo ani neví/no one even realizes* that it exists/*es probable que ni siquiera se sepa* que existe
- 10) *Tady se platí mýto!/You must pay* a toll!/¿*Aquí se paga* peaje!
- 11) Do toho rachotu *se náhle ozvala* Bachova fuga/*Into this racket came a piano rendition* of a Bach fugue/*En medio de ese estruendo se oyó* de pronto una fuga de Bach al piano
- 12) *že chceme někomu říci, že je blázen/a passer-by coming in the opposite direction gave her an angry glance and tapped his forehead*, which in the international language of gestures says that you are crazy/*lo cual en el idioma de los gestos de todos los países del mundo significa que se le indica* a alguien que está loco
- 13) Poprvé v dějinách *nebyla ponechána poraženému žádná, ale žádná sláva*/For the first time in history, *the defeated were not allowed* a scrap of glory/*Por primera vez en la historia no se le dejó* al vencido absolutamente ninguna gloria
- 14) Otcí *bylo povoleno jen jedině* potěšení Němce /*Father was permitted only* a single Germanic pleasure/*Al padre sólo se le permitió* una satisfacción en alemán
- 15) *co byly kdy napsány*/This is the most famous German poem *ever written*/Este es el más famoso de cuantos *poemas se han escrito* en alemán
- 16) *Poznáte, jak je krásná*/You will recognize how beautiful it is/*Sólo se capta* su belleza
- 17) *ho bylo slyšet* na kilometr dokola/*it could be heard* for miles around/*así que se oía* a un kilómetro de distancia
- 18) Po jeho smrti *se opravdu rozhostilo ticho/calm did indeed begin to reign*/Después de su muerte *se extendió efectivamente el silencio*
- 19) tím zřetelněji *se do toho ticha ozýval otcův poslední vzkaz*/Father's last message sounded more and more distinctly in that silence/*se oía* cada vez con mayor claridad en medio de ese silencio el último mensaje del padre
- 20) všechny operace bez výjimky *byly napříště filmovány a filmy uloženy* do archivů/*all operations should be filmed and the film permanently filed*/todas las operaciones, sin excepción, fueran filmadas a partir de entonces y que *las películas se depositaran* en un archivo
- 21) ještě navíc *tu bude jeden* institucionalisovaný pohled/*in the end one single stare will be instituted* which will not leave us/*se institucionalizará* además una mirada única, para que no nos abandone

- 22) obraz našeho života *bude beze zbytku archivován*/pictures of our life, down to the last detail, *will be filed away*/la imagen de nuestra vida *se archivará* en su totalidad
- 23) Přesto se do jejího manželského míru *ozýval z dálky svůdný hlas*/All the same, a *seductive voice from afar kept breaking* into her conjugal peace/Sin embargo, en su paz matrimonial *se oía* a lo lejos una voz seductora
- 24) *bylo na nich vidět* všemi směry prchající zděšené lidi/*They showed* terrified people fleeing in all directions/en *ellas se veía* a gente aterrorizada que huía en todas direcciones
- 25) *Otce nebylo vidět*/Father was not visible/*Al padre no se le veía*
- 26) Ale copak *se to nedalo* vymyslet nějak jinak?/But was there no other way to arrange things?/¿Pero no *se podía haber inventado* de otra manera?
- 27) "To se všude ví, že Země je hrůza,"/That's well known all over, that the Earth is horrible,/'« En todas partes *se sabe* que la Tierra es un horror »
- 28) Všichni přece věděli, že Goethe *nošení* brýlí na veřejnosti odsuzuje/After all, everyone knows that Goethe has condemned the *wearing* of glasses in public/¿Todos saben que Goethe está en contra de que *se lleven* gafas en público
- 29) která *se vyznačuje* romantismem a brýlemi/precisely the one *which is distinguished* by Romanticism and glasses/la joven generación, precisamente a la *que se caracteriza* por el romanticismo y las gafas
- 30) Když *se rozbije* sklenice/When a wine-glass breaks/Cuando *se rompe* un vaso
- 31) Když *se rozbije* zrcadlo/When a mirror breaks/Cuando *se rompe* un espejo
- 32) *A když se rozbijí brýle?*/And when a pair of glasses breaks?/¿Y cuando *se rompen* unas gafas?
- 33) *bylo ho vidět* zezadu/he was shown from the back/*se le veía* desde atrás
- 34) jehož *tvář nám splývá* s tvářemi mrtvých/the person *whose face merges* in our mind with the faces of the dead/*cuyo rostro se confunde* con los rostros de los muertos
- 35) Proto *byli pozváni kameramani*/That's why cameramen had been invited/Por eso *se había invitado* a las cámaras
- 36) aby film o slavném hvězdáři *byl vysílán* každého roku na Silvestra/that the film about the famous astronomer *be broadcast* every New Year's Eve/El pueblo pediría seguramente que la película sobre el famoso astrónomo *se emitiese* todos los años por Año Nuevo
- 37) a z tónu hlasu *je zřejmé*, že toho člověka nemá rád/and from his tone it *is obvious* that he doesn't like the man/a quien por el tono de la voz *se nota* que no aprecia
- 38) *I když miluje* ženu, aniž se jí dotkl/*Even if a man loves* a woman without so much as touching her/*Aunque se ame* a una mujer sin llegar a tocarla
- 39) Na nesmrtelnost *se myslí* od dětství/*One starts thinking* about immortality in childhood/En la inmortalidad *se piensa* desde la infancia
- 40) Podle toho, *co se o tom vypráví*/According to her account/Por lo que *se cuenta*
- 41) Tento podzim *je ho krásně vidět*/This autumn *it shows up* beautifully!/Este otoño *se ve* estupendamente
- 42) *Vyplývá* to z jejich dalšího setkání/This *is evident* from their next meeting/Esto *se deduce* de su siguiente encuentro
- 43) *co se týče* tvého ducha/*as far as your spirit is concerned*/en lo que *se refiere* a tu espíritu
- 44) o kterém *se málo ví* a málo mluví/about which *little is known* and *little is said*/de la que *se sabe* y *se habla* poco
- 45) jako *jsou neviděné předměty příliš důvěrně známé*/in the way objects are *when they become* too intimately familiar/a no ser vista como no *se ven* los objetos demasiado conocidos
- 46) a tak odkládáte akt zničení ze dne na den/and so you put off the act of destruction from day to day/y así *se pospone* el acto de la destrucción de un día para otro
- 47) *To už se nikdy nikdo nedo*/Nobody will ever know/*Eso ya nunca se sabrá*
- 48) *Plyne z toho*/It thus follows/*De esto se deduce* que
- 49) Měl jsem radost z anekdot, *které se o mně vyprávěly*/I enjoyed the anecdotes that *were told* about me/Me alegraba de que *se contasen* anécdotas sobre mí
- 50) *už nemůžete vystoupit*/you can't get off/*ya no se puede bajar* nunca más
- 51) *podal v parlamentu návrh* na zákaz reklamy na pivo/*proposed* in Parliament that beer advertising should be banned/*para que se prohibiera* la publicidad de la cerveza

- 52) *Pak je slyšet hlas samotného Bertranda Bertranda/Then came the voice of Bertrand Bertrand himself/Después se oye la voz de Bertrand Bertrand*
- 53) *Tam je řeč o poslanci Bertrandu Bertrاندovi/I hear a report about Deputy Bertrand Bertrand/Allí se habla del diputado Bertrand Bertrand*
- 54) *kdyby díky nějaké kuriózní smlouvě bylo stanoveno jako podmínka přátelství/if because of some bizarre agreement it had been stipulated as a precondition of friendship/pero si por un curioso convenio se estableciese como condición para la amistad*
- 55) *V té rodině se politická dráha dědí/In that family a political career is inherited/En esa familia la carrera política se hereda*
- 56) *že jsou děti v podobných zprávách jmenovány/We have long become used to the idea that in such reports children tend to be singled out/en noticias como ésta se mencione a los niños*
- 57) *Proto právo vyžadovat odpověď bylo odedávna přiznáváno jen výjimečně/That is why the right to demand answers has, since time immemorial, only been accorded in exceptional circumstances/Por eso el derecho a exigir una respuesta se otorgaba desde siempre sólo en casos excepcionales*
- 58) *Nicméně i zde existuje vláda jedenáctého přikázání/Nevertheless, even here the authority of the Eleventh Commandment is in full force/No obstante, aquí también el gobierno del decimoprimer mandamiento se ejerce con toda energía*
- 59) *Všichni jsme tehdy tleskali, protože bylo učiněno zadost spravedlnosti/We all applauded because justice had been done/Todos aplaudimos, porque se hacía justicia*
- 60) *Na první pohled by se řeklo/At first glance it may seem/A primera vista se diría*
- 61) *a když se jednoho dne ukázalo/but when it finally became clear that all over Europe workers were driving to work in their own/y cuando un buen día se demostró*
- 62) *jak se peče chleba, staví dům, jak se zabíjí vepř a dělá se z něho uzené, co se dává do peřin/how bread is baked, how a house is built, how a pig is slaughtered and the meat smoked, what quilts are made of/cómo se hornea el pan, cómo se construye una casa, cómo se mata un cerdo y se hacen con él embutidos, qué se pone en los edredones*
- 63) *právě toho dne byly spáchány v jeho ulici tři loupeže a dvě vraždy/three thefts and two murders were committed on his street that very day/ese mismo día se cometieron en su calle tres robos y dos asesinatos*
- 64) *Zprávy se poslouchají/Listening to a news broadcast is like/Las noticias se oyen igual*
- 65) *Paul, na němž bylo znát/Paul, and it was evident/Paul, al que se le notaba desde la mañana en excelente forma*
- 66) *nechceme - li vyzvat ke generální stávce všechny/unless we are ready to ask everyone to join in a general strike/si no se quiere convocar a una huelga*
- 67) *U Paula se však nedalo mluvit o/In Paul's case, however, it was impossible to speak of/Pero en el caso de Paul no se podía hablar de*
- 68) *se považuje za druh přetvářky či falešné hry/is considered a kind of dissembling or cheating/se considera una especie de falacia o de juego tramposo*
- 69) *neštěstí, jak známo, nechodí nikdy samo/misfortunes, as is well known, seldom come in single spies/la desgracia, como se sabe, nunca llega sola*
- 70) *kout, kde se žije úplně jinak/a place where he could live quite differently/un rincón en el que se vivía de una manera completamente distinta*
- 71) *sloužit mu, jako se slouží absolutnu/to serve it as one serves the absolute/servirle como se sirve al absoluto*
- 72) *na obrazovce je vidět reklamu/in a TV commercial/en la pantalla se ve un anuncio*
- 73) *Od věštkyň se nepožaduje, aby byla moudrá/We do not demand of a clairvoyant that she be wise/De la adivina no se exige que sea*
- 74) *Nechtěla však to ponížení dát najevo/But she tried to conceal her humiliation/No quería sin embargo que se notase esa humillación*
- 75) *o sebevraždě nepadlo slovo/not one word was ever spoken of suicide/sobre el suicidio no se habló ni una palabra*
- 76) *komu chceme dodat sebedůvěry a síly/as we do to someone whose self-confidence and strength we wish to bolster/como a alguien a quien se quiere dar confianza en sí mismo y fuerza*

- 77) *Jak se pozná/How does one know/¿Cómo se sabe?*
- 78) *A jak se pozná/And how do you know/¿Y cómo se sabe?*
- 79) *jak se s tím zachází/how to handle it/cómo se maneja*
- 80) *jak se zachází s revolverem/one handles a gun/cómo se maneja un revólver*
- 81) *Jak se odjišťuje?/How do you turn it off?/¿Cómo se quita el seguro?*
- 82) *To se pozná!/That's obvious!/¡Eso se nota!*
- 83) *A nedá se vyloučit ani to/And you cannot also rule out the possibility that/Y tampoco se puede excluir que*
- 84) *jak se to ve Francii dělá mezi známými/as acquaintances always do in France como se hace en Francia entre conocidos*
- 85) *jako se vynáší v noci tajně na ulici nepotřebné staré matrace/the way people secretly dispose of useless old mattresses late at night/como se sacan a la calle en secreto por la noche los viejos colchones inservibles*
- 86) *U věčného soudu vedeného proti Goethovi bylo proneseno bezpočet obžalovacích řečí/countless accusations and testimonies relating to the case of Bettina were brought up against/En el eterno juicio celebrado contra Goethe se han pronunciado incontables discursos acusatorios y se han presentado incontables testimonios relacionados con el caso Bettina*
- 87) *čemu se říkalo avantgarda/what used to be called the avant-garde/de lo que se dio en llamar vanguardia*
- 88) *že se jednou ukáže/it will become clear/un día se demuestre*
- 89) *kdy je cit považován za hodnotu/As soon as feelings are seen as a value/A partir del momento en que el sentimiento se considera un valor*
- 90) *vypráví se, že ho chránila vlastním tělem/it is said that she protected him with her own body/se cuenta que lo defendió con su propio cuerpo*
- 91) *vyprávěla se tam tato anekdota o ruské duši/the following anecdote went round about the Russian soul/se contaba allí esta anécdota sobre el alma rusa*
- 92) *Vyplývá z ní/It suggests/De ella se deriva*
- 93) *ozývaly se z rádia místo obvyklých tang a valčíků/the tangos and waltzes usually played on the radio were replaced by/se oían por la radio, en lugar de los tangos y los valsos habituales*
- 94) *je ji slyšet pokaždé, když je zavražděn nějaký státník, když je vyhlášena válka/it can be heard every time some statesman is murdered or war is declared/se la oye cada vez que es asesinado un jefe de Estado, cuando se declara una guerra*
- 95) *a přesto je všeobecně vykládána proti svému smyslu/and yet it is generally misinterpreted/sin embargo se interpreta generalmente en contradicción*
- 96) *z nichž je vidět krajinu plnou pasoucích se ovcí a krav/from which you can enjoy a landscape full of grazing sheep and cows/desde los que se ve un paisaje lleno de ovejas y vacas pastando*
- 97) *po kterém se chodí pěšky/over which one walks/por la que se va a pie*
- 98) *že se po ní jezdí autem/it is solely intended for vehicles/no sólo porque por ella se va en coche*
- 99) *nechtěla být zcela pochopena/did not want to be fully understood/al mismo tiempo no quería que se entendiera del todo*
- 100) *že se milovanému děje křivda/that someone she loved was being wronged/porque se hería a quien ella amaba*
- 101) *ve světle reflektorů bylo vidět jezdce v odění/in the glare of the headlights she could see the drivers/a la luz de los faros se veía a los pilotos*
- 102) *Takže důvod je vždycky pochopen jako racionální/Therefore reason in the sense of a cause is always understood as something rational/De modo que la razón se entiende siempre como algo racional*
- 103) *Ale německy se řekne důvod Grund/a reason in the sense of a cause is called Grund/en tanto que causa, se dice Grund*
- 104) *na okraji nebylo vidět auta/cars will not be visible/no se vean coches*
- 105) *že je to ponížení odevšad vidět/that this humiliation is seen by everyone/que esa humillación se ve desde todas partes*
- 106) *do kompjúteru byly dány maximální a minimální rozměry/the maximum and minimum dimensions of all body parts were put into a computer/en el ordenador se introdujeron las medidas máximas y mínimas de todas las partes del cuerpo*

- 107) ve světle Agnesiných reflektorů *bylo vidět postavy/she could see the riders/se veían las figuras*
- 108) *jako se odhazuje zmačkaný papír, jako se odhazuje shnilé jablko/as one throws away a crumpled piece of paper or a rotten Apple/tal como se desecha un papel arrugado, como se desecha una manzana podrida*
- 109) ale aniž víte proč/but without your knowing why/sin que se sepa por qué
- 110) Na druhé straně *se ozval konečně hlas/Finally a voice answered at the other end/Por fin al otro lado se oyó una voz*
- 111) *že se tak lépe běží/it was easier to run that way/porque así se corre mejor*
- 112) pak *se ozvala v sluchátku hudba/then he heard music/luego se oyó una música*
- 113) co *byly kdy vymyšleny/than all the metaphors that had ever been invented/todas las metáforas que jamás se hayan inventado*
- 114) *říká se, že obchodoval v Africe se zbraněmi/it is said that in Africa he trafficked in weapons/se dice que traficaba en África con armas*
- 115) Tehdy *byl v oblíbě tanec/In those days a certain dance was popular/En aquella época se bailaba un baile*
- 116) Tanec *byl na tu dobu považován za relativně necudný/this dance was considered somewhat indecent/Aquel baile se consideraba relativamente*
- 117) odkud *bylo vidět oknem místnost/from whose window he could observe his female schoolfriends/un pasillo desde el que se veía por una ventana la habitación*
- 118) *obnažená prsa jsou vidět/bare breasts are visible/unos pechos desnudos se ven*
- 119) ale protože *není nikdy zapomenut/but since it is never forgotten/pero como nunca se olvida*
- 120) *nebylo to na ní vidět/which was not apparent/no se apreciaba en sus rasgos*
- 121) nad teniskami *bylo vidět tlusté ponožky/above the shoes could be seen thick socks/encima de las zapatillas se veían unos calcetines gruesos*
- 122) *co bylo vidět pod nimi/he could mentally erase everything from the mouth down/todo lo que se veía del cuello para abajo*
- 123) *bylo ho vidět ze široka a daleka/was visible from far and wide/se veía desde muy lejos*
- 124) Na druhém konci *linky se ozval neznámý ženský hlas/At the other end he heard an unfamiliar feminine voice/Al otro lado del hilo se oyó una voz femenina desconocida*
- 125) *ozve se okamžitě elegická hudba/elegiac music immediately comes on/se oye inmediatamente una música elegiaca*
- 126) *se náhle ozval nespokojený a naléhavý hlas/he suddenly heard a dissatisfied, urging voice/se oyó de pronto una voz descontenta e imperiosa*
- 127) Chtěl bych, aby *se jednou ta symfonie provedla před publikem nejzasvěcenějších odborníků/I wish that some day this symphony could be played before an audience consisting of the best musical/Me gustaría que esa sinfonía se ejecutase una vez ante un público compuesto por los más renombrados especialistas*
- 128) nic *není ponecháno náhodě/nothing has been left to chance/nada se deja librado a la casualidad*
- 129) *Výsledek je ovšem znám předem/The results are quite dear in advance/Por supuesto que el resultado se sabe de antemano*
- 130) *bylo slyšet křik rozhněvaných lidí/I heard the shouts of angry people/se oían gritos de gente furiosa*

c) Nesúhlas v preklade: Milan Kundera – *Nesmrtelnost*

- 1) Měl ve hře ukázat, jak velký vojevůdce pracoval pro blaho lidstva a jak jen krátkost času vyměřeného jeho životu znemožnila, aby uskutečnil své záměry./He should have shown in this play how that great commander worked for the well-being of humanity and how only the destined short span of his life prevented him from fulfilling his aims./A juicio de Napoleón se trata de un ejemplo de cómo un poeta dramático pierde la oportunidad de convertirse en maestro del pueblo.

- 2) Uvědomil sis, co je věčnou podmínkou tragédie?/Do you realize what is the eternal precondition of tragedy?/La existencia de ideales a los que se atribuye mayor valor que a la vida humana.
- 3) "Jest třeba být absolutně moderní"/"It is necessary to be absolutely modern."/Sólo que lo que en Praga en 1948 de pronto se anunció como absolutamente moderno fue la revolución socialista, que de modo inmediato y brutal desechó el arte moderno del que estaba mortalmente enamorado Jaromil.
- 4) Vložil do svého popírání veškerý vztek a vášně panice, který touží brutálním činem vkročit do své dospělosti, a jeho přátelé, když viděli, s jakou zarputilostí popírá všechno, co je mu nejdražší, pro co žil a chtěl dál žít, jak popírá kubismus i surrealismus, Picassa i Dalího, Bretona i Rimbauda, jak je popírá ve jménu Lenina a Rudé armády (kteří tvořili v té chvíli vrchol myslitelné modernosti), měli sevřené hrdlo a cítili nejdřív údiv, pak ošklivost a nakonec skoro hrůzu./His renunciation was full of the rage and passion of a virginal youth who longs to break into adulthood through some brutal act. Seeing him stubbornly renouncing everything dearest to him, everything he had lived for and would have loved to go on living for, seeing him renouncing Cubism and Surrealism, Picasso and Dali, Breton and Rimbaud, renouncing them in the name of Lenin and the Red Army (who at that moment formed the pinnacle of any imaginable modernity), his friends were dismayed; at first they felt amazement, then revulsion./La visión de este adolescente preparado para adaptarse a lo que se presentaba como moderno y hacerlo, no por cobardía (en nombre del provecho propio o de la carrera), sino valientemente, como aquel que con dolor sacrifica lo que quiere, sí, en esa visión había realmente pánico (que era un presagio del pánico por el terror que luego se produjo, el pánico por la persecución y el encarcelamiento).
- 5) Rimbaud tedy nebyl jeho estetická láska a možná že nikdy žádnou estetickou lásku neměl./Rimbaud was therefore not his aesthetic love, and perhaps he had never had an aesthetic love./Era partidario de él como se es partidario de una bandera o de un partido político o del equipo de fútbol del que se es hincha
- 6) Novověk založený na karteziánském kritickém myšlení tam přišel se stoletým či dvousetletým zpožděním./The modern age, based on Cartesian critical thought, only penetrated there after a lag of some one or two hundred years./La Edad Moderna, basada en el pensamiento crítico cartesiano, llegó allí con un retraso de cien o doscientos años./El homo sentimental no encontró por eso allí el contrapeso suficiente y se convirtió en su propia hipérbole, a la que se denomina usualmente alma eslava.
- 7) Ano, to je obecně přijatý výklad, který se však nedá obhájit: tak jako Goethe i Beethoven si musil vytvořit ve své době modus vivendi pro sebe a pro svou hudbu;/Yes, that is the generally accepted explanation, but it is indefensible: just as Goethe had to create a modus vivendi for himself and his creativity, so did Beethoven in his own time;/¿Que Beethoven rechaza el poder de la nobleza por reaccionario e injusto, en tanto que el sombrero en la humilde mano de Goethe pide que se conserve el mundo tal como es?
- 8) Jeden chlapec zpíval písničku a zároveň s ním jiný chlapec jinou písničku, a šlo to dohromady!/One boy sang a song while another boy was singing a different one, and yet they went well together!/A esta casualidad no se la puede llamar poética porque no le da un sentido especial a tu entrada en la piscina, pero es sin embargo una casualidad muy valiosa a la que denomino contrapuntual.
- 9) Ten, koho milujete, je pro vás víc než boží Stvoření, víc než život./The one you love means more to you than God's creation, more than life itself./La vida es para ustedes un valor condicionado, que se justifica únicamente porque les permite vivir su amor.
- 10) Když jsme byli v restauraci, vysvětloval mi, že po každé ráně je třeba nůž zasunout zpátky pod sako, zavěsit na řemen a potom běžet dál s volnými rukama./In the restaurant, he explained to me that after each attack it was necessary to stick the knife back under one's jacket, to slip it into its sheath and then keep running with one's hands free./Mientras estábamos en el restaurante me explicaba que hay que volver a meter el cuchillo debajo de la chaqueta cada vez que se emplea, dejarlo colgado del correa y seguir corriendo con las manos libres.

Príloha číslo V

a) Ser a estar: Milan Kundera – *Žart*

1. Infinitív – ser + participio (mužský rod)

- 1) že má být obraz odstraněn/that the mural be taken down/que el cuadro debía ser eliminado
- 2) proč musím být ve všem dospělý, jako dospělý souzen, vylučován, označován za trockistu, jako dospělý posílán do dolů/why must I be adult in everything, sentenced as an adult, expelled, branded a Trotskyite, sent to the mines as an adult/¿por qué tengo que ser maduro para todo, como maduro ser juzgado, expulsado, acusado de trotskista, como persona madura ser enviado a la mina

2. Infinitív – ser + participio (ženský rod)

- 3) Řekli, že jsem napsal své věty na otevřenou pohlednici, že je mohl kdokoli číst/They said I had written my sentences on an open postcard, there for everyone to see/Me dijeron que había escrito aquellas frases en una postal que podía ser leída por cualquiera
- 4) Ano, Ludvíku, potřebovala odpuštění/Yes, Ludvik, she needed forgiveness/Sí, Ludvik, necesitaba ser perdonada

3. Infinitív – ser + participio (mužský rod, pl.)

- 5) měli být pro politické smýšlení svých rodičů vyloučeni z fakulty/students about to be expelled for their parents' political stance/estudiantes que debían ser expulsados de la facultad por las convicciones de sus padres
- 6) začal dávat najevo svou divokou potřebu být viděn, být slyšen, být uznán/began demonstrating their wild need to be seen, heard, and recognized/empezaron a manifestar su apremiante necesidad de ser vistos, de ser oídos, de ser reconocidos

5. Složený infinitív – haber sido + participio (mužský rod)

- 7) byl-li jsem víceméně vyhozen ze státního statku/the injustice of being more or less thrown off the state farm/injusticia por haber sido más o menos echado de la granja estatal en donde había trabajado con empeño

9. Gerundium jednoduché – siendo + participio (mužský rod)

- 8) nebyla zrušena, stačilo ji jen obnovit/merely needed renewing/seguía siendo válido, bastaba con recordárselo

17. Oznamovací spůsob – přítomný čas soy + participio (mužský rod)

- 9) on se musel všemožně bránit koruně nešťastně zamilovaného, koruně, jak známo, potupné/he was obliged to do everything he could to avoid wearing the infamous crown of the unrequited lover/él tenía que evitar la fama de amante no correspondido, una fama, como es sabido, ignominiosa

40. Oznamovací spůsob – složené perfektum han sido + participio (ženský rod)

- 10) ženám, které měly tvrdý život a byly hozeny po hlavě z věku dětství do věku dospělosti/as women tend to be when they've led a hard life and been catapulted headfirst from childhood to adulthood/las mujeres que han tenido una vida difícil y que han sido arrojadas de cabeza de la infancia a la madurez

45. Oznamovací spůsob – imperfektum era + participio (mužský rod)

- 11) vědec *byl nakonec odsouzen* čestným soudem svých kolegů/though the scientist is in the end condemned by a court of honor consisting of his colleagues/el científico *era condenado* por un tribunal de honor formado por sus colegas
12) *byla mi vítána jakákoli jiná činnost/any alternative seemed welcome/cualquier tipo de actividad era bienvenido*
13) u nichž *byl chlácholen a balamucen/when the silly trusting breadwinner was appeased and bamboozled/era consolado y embaucado*

46. Oznamovací spůsob – imperfektum era + participio (ženský rod)

- 14) *moje spontánnost je osamocena/spontaneity remained one-sided/mi espontaneidad no era compartida*

57. Oznamovací spůsob – jednoduché perfektum fue + participio (mužský rod)

- 15) náš velitel *byl odvolán/our commander was given* his walking papers/nuestro comandante *fue destituido*
16) Čeněk *dostal velmi brzy kázeňský trest/Cenek was soon up on charges/Al poco tiempo Cenek fue castigado*
17) *Jenom on byl mučen?/The only one tortured?/¿El único que fue torturado?*
18) ve zkoušce, která vám *byla udělena, jste neobstál/you failed the test that was set you/no fue capaz de superar la prueba a la que fue sometido*
19) Kdo se to *mýlil, když Alexejův otec byl zatčen a vězněn/Who made the error when Alexej's father was arrested and sentenced/Quién se equivocó cuando el padre de Alexej fue detenido y encarcelado*

58. Oznamovací spůsob – jednoduché perfektum fue + participio (ženský rod)

- 20) ale *můj návrh neprošel/but my proposal was defeated/mi propuesta no fue aceptada*
21) *Nápad se hned ujal/The idea caught on at once/La idea fue aceptada de inmediato*
22) když hloupý žert mé pohlednice *byl vzat vážně/when the silly joke of my postcard was taken seriously/cuando la estúpida broma de mi postal fue lomada en serio*

59. Oznamovací spůsob – jednoduché perfektum fuimos + participio (mužský rod)

- 23) *byli jsme ještě téhož dne odveleni k nástupu, pak na večeři, pak na lůžka; ráno jsme byli probuzeni a odvedeni na důl/That same day still, we formed ranks again, went to supper, then to bed; in the morning we were wakened, taken out to the mines/Esa misma noche fuimos llamados a formar, después para la cena y después para acostarnos; por la mañana fuimos despertados y llevados a la mina*

63. Oznamovací spůsob – jednoduché perfektum fueron + participio (mužský rod)

- 24) ti, kteří *byli tehdy podobně jako já vyvrženi* vlastním hnutím/men *cast out like myself* from a movement they had trusted/quienes como *yo fueron desahuciados* por el propio movimiento

65. Oznamovací spůsob – predminulý čas yo había sido + participio (mužský rod)

- 25) *Ted' jsem z jednoho světa vyhoštěn/Now I had been ousted* from one of those worlds/*Ahora había sido expulsado* de uno de esos mundos

69. Oznamovací spůsob – predminulý čas *había sido* + participio (mužský rod)

- 26) Honzův podnik *byl někým prozrazen/someone had squealed on Honza's operation/el montaje de Honza había sido denunciado* por alguien
27) přesný plán útěků, *který velitel neobjevil/Honza's escape plan had never been discovered by the commander/un plan de huida preciso, que no había sido descubierto por el comandante*
28) Byli jsme jen němi herci podstrčení pod dávno *nazpíváný text/We were no more than mimes for an age-old text/No éramos más que actores mudos a los que hacían interpretar un papel que ya había sido cantado* hace mucho tiempo
29) který prý *dala před mnoha a mnoha léty jedna zamilovaná ruská dívka jednomu ruskému chlapci/that many years ago a lovesick Russian girl had given it to a Russian boy named Sasha/que al parecer había sido entregado* hacía muchos años por una muchacha rusa enamorada a un muchacho ruso
30) jejichž odmlky *využil* cimbalista/whose silence *gave* the cimbalom player a chance to excel/cuyo silencio *había sido aprovechado* por el cimbalista

70. Oznamovací spůsob – predminulý čas *había sido* + participio (ženský rod)

- 31) Státní statek *byl zřízen* v opuštěné a jen zpola dosídlené pohraniční vsi/The state farm *had been set up* in a derelict and scantily populated border village/La granja estatal *había sido montada*
32) moje duchovní pomoc Lucii *je nyní demaskována/the spiritual assistance I'd given Lucie had been shown up* for what it was/mi ayuda espiritual a *Lucie había sido desenmascarada*
33) člověk, který prý *byl pro protistátní smýšlení vyhozen z vysoké školy/a man said to have been expelled* from the university for views hostile to the State/una persona que *había sido expulsada* de la universidad por sus ideas contrarias al régimen
34) *že nebyla řečena zbůhdarma/The hint was dear/Comprendí la alusión y que no había sido pronunciada en vano*

75. Oznamovací spůsob – predminulý čas *habían sido* + participio (mužský rod)

- 35) *Všechny nitě byly přervány/All the lines were cut/Todos los hilos habían sido arrancados*

76. Oznamovací spůsob – predminulý čas *habían sido* + participio (ženský rod)

- 36) Útvary černých vojáků *zřídila* strana pro lidi/Black insignia *were created* by the Party for men/Las unidades de soldados negros *habían sido creadas* por el partido para las personas

93. Oznamovací spůsob – budoucí čas *será* + participio (mužský rod)

- 37) *Jejich poselství nebude nikdy rozluštno/Their message will never be decoded/Su mensaje nunca será descifrado*
38) 2) *vše bude zapomenuto a nic nebude odčiněno/everything will be forgotten and nothing will be redressed/todo será olvidado y nada será reparado*

99. Oznamovací spůsob – budoucí čas *serán* + participio (mužský rod)

- 39) *Ponížení budou povýšeni/The humiliated shall be raised up/Los humildes serán elevados*
40) *Kající budou očištěni/The repentant shall be purified/Los penitentes serán purificados*

100. Oznamovací spůsob – budoucí čas *serán* + participio (ženský rod)

- 41) *všechny křivdy budou zapomenuty/but all wrongs will be forgotten/pero todas las injusticias serán olvidadas*

142. Konjunktív – přítomného času sea + participio (ženský rod)

- 42) Mohu jen vysvětlovat ten omyl a pracovat k jeho *odčinění*/All I can do is to explain this error and work to *rectify it*/Lo único que puedo hacer es explicar esa equivocación y trabajar *porque sea reparada*

179. Konjunktív – imperfekta na –se fuese + participio (ženský rod)

- 43) hudba mého *domova je tak oblíbená a milována*/the music of my small homeland was so popular, so loved/música de mi tierra, que había sido desde siempre el *paraíso del arte popular, fuese tan querida y admirada*
44) *i když jen předstíranou/feigned though they were/aunque fuese fingida*

212. Rozkazovací spůsob – kladný sed + participio (mužský rod)

- 45) *„Jste-li dobří lidé, jste vítáni.“/“If you are worthy people, you are welcome!”/«Si sois buena gente, sed bienvenidos.»*

ESTAR

1. Infinitív – estar + participio (mužský rod)

- 46) předstíral jsem, že mám od všech věcí *odstup*/I assumed an air of *detachment*/aparentaba *estar alejado* de todo

2. Infinitív – estar + participio (ženský rod)

- 47) A protože je královna, *musí být skryta*/And since a queen, *she must be hidden*/Y como es la reina, tiene que *estar escondida*

3. Infinitív – estar + participio (mužský rod, pl.)

- 48) Budou opět *spjati* desítkami společných obřadů/They *would be connected* by a host of rituals/Volverán a *estar unidos* por decenas de ceremonias comunes

22. Oznamovací spůsob – přítomný čas está + participio (ženský rod)

- 49) *a teď už jsou kostky vrženy*/and now the die is cast/ahora la suerte ya *está echada*
50) Začal jsem chápat, že není síly, která by mohla změnit onen obraz mé osoby, *který je uložen* kdesi v nejvyšší rozhodčí síni lidských osudů/I came to realize that there was no power capable of changing the image of my *person lodged somewhere* in the supreme court of human destinies/Comencé a comprender que no habría fuerza capaz de modificar esa imagen de mi persona que *está depositada* en algún sitio de la más alta cámara de decisiones sobre los destinos humanos
51) *je ode mne oddělen stěnou a spí*/lies asleep a wall away/*está separada* de mí por una pared y duerme
52) *Ve vás ji už zničil, Ludvíku*/In you, Ludvik, it has already been killed/*Dentro de usted ya está destruida, Ludvík*

27. Oznamovací spůsob – přítomný čas están + participio (mužský rod)

- 53) plot je z dřevěných tyček, které jsou opracovány tak zběžně/The fence is fashioned of wooden pickets roughly hewn/la cerca es de palos de madera que están tan burdamente trabajados
54) za jehož *sklem je vystaveno* mnoho jiného zbytečného skla/*its glass displaying* other useless glass/detrás de cuyos cristales *están expuestos* otros muchos cristales innecesarios

55) *oni jsou za to povinni* vychovat státu ze svých dětí vzorné občany/*it was their duty* in return to bring up their children to be model citizens/ellos en cambio *están obligados* con el Estado a educar a sus hijos como ciudadanos ejemplares

28. Oznamovací spůsob – přítomný čas *están* + participio (ženský rod)

56) domů, které *nejsou spolu spojeny*/middle-class houses, each *standing separately*/casas de una sola planta, que no *están unidas*

57) Některé kabátce *jsou zapnuté*, některé *jsou rozepnuté*/Some jackets are *fastened with gleaming buttons*, others *hang open*/Algunas chaquetillas *están abrochadas y en ellas relucen los botones dorados*, algunas *están desabrochadas*

45. Oznamovací spůsob – imperfektum *estaba* + participio (mužský rod)

58) Během dvou dnů bylo všechno přichystáno/Within two days everything was ready/A los dos días *estaba* todo preparado

59) Jakým životním *cejchem* je pro něho jeho vyloučení ze strany/How being expelled from the Party *had branded* him for life/Que *estaba marcado* por su expulsión del partido

60) Ale protože svět Heleniných zásad *byl založený* nikoli na úvaze/But because the *world of Helena's principles was based* not on reflection but/Pero como el mundo de los principios de Helena *no estaba basado* en la reflexión

61) Ne, v této chvíli, když už *bylo všechno připraveno*/No, now that *everything was ready*/No, en este momento en que ya *estaba todo preparado*

62) kresba, která je na něm vyryta, představuje Kreml/that the *carving was meant* to represent the Kremlin/el dibujo que *estaba grabado* representaba al Kremlin

63) Uviděli v seně *uválený prostor*In the hay they saw an *area that had been smoothed over*/Había un sitio en que el heno *estaba aplastado*

64) že je *záchodek zevnitř uzavřený*/applying gentle pressure, determined that the toilet was *locked from inside*/comprobé con una pequeña presión que el retrete *estaba cerrado desde dentro*

65) *ale byla zavřená*/it was *locked*/pero *estaba cerrado*

66) že je to tak *plánováno*/that it had all been *planned*/que *estaba planificado así*

67) *byl složen z dětí asi desetiletých*/it was *composed of ten-year-old children**estaba compuesto por niños de alrededor de diez años*

46. Oznamovací spůsob – imperfektum *estaba* + participio (ženský rod)

68) *už se tam nesvítilo*/now *dark*/ya *no estaba encendida* la luz

69) *ta byla od něho oddělena* příkopem dvou set let/*it was cut off* from that past by a gap of two hundred years/*estaba separada de él* por un foso de doscientos años

70) Jak jsou dotazováni lidé z jejich okolí/How people in their circles were interrogated/De que *interrogaban a la gente que estaba relacionada con ellos*

71) aby viděla plochu náměstí skrytou za autobusem/She surveyed the square, took a few steps forward to check the area obscured by the bus/para poder ver la parte de la plaza que *estaba tapada por el autobús*

72) Domnívali se, že se *budu cítit omezen* ve své svobodě/They thought I would find my freedom *restrained*/Creían que yo iba sentir que mi libertad *estaba constreñida*

73) den co den jsem jí opakoval, že je jí *odpuštěno*/each time reassuring her that *she was forgiven*/a diario le repetía que *estaba perdonada*

74) *úkol byl splněn*/knowing I had done my *duty*/porque mi tarea ya *estaba cumplida*

75) v čase, kdy jí *ovládal* Kalvín/at the time when Calvin *ruled*/en la época en que *estaba dominada por Calvino*

76) Redaktorka *byla nakvartýrována* v místnosti národního výboru/The radio lady was *working out of a room* in the local District Committee building/La *redactora estaba instalada en un despacho del gobierno provincial*

- 77) dveře do obývacího pokoje, kde ho oblékali, *byly zamčené*/the door to the living room, where they were dressing him, *was locked*/la puerta de la habitación en donde lo estaban vistiendo *estaba cerrada*
- 78) Jízda králů *byla seřazena* před našim domem/The Ride of the Kings *was marshaled* in front of our house/La Cabalgata de los Reyes *estaba formada* delante de nuestra casa
- 79) v dobách mého jinošství *byla od města oddělena* pásem polí/in my youth it had been *separated* from the town by a belt of fields/en la época de mi juventud *estaba separada* de la ciudad por una franja de campo
- 80) Po celém náměstí *se už povalovaly* kališky od piva z voskovaného papíru/The green *was littered* with paper beer cups/Toda la plaza *estaba plagada* de vasos de cerveza de papel encerado
- 81) jedny byly *v horní třetině zasklené*/one had a glass pane/una de ellas *estaba acristalada* en el tercio superior
- 82) Dveře *zajištěné* nikoli háčkem, ale jak to často na venkově bývá, jen pouhou/The door *fastened* not by a hook but, as is often the case in the country, by a mere bit of string/La puerta que no *estaba cerrada* con un gancho sino, como ocurre con frecuencia en el campo, con un simple cordel
- 83) jeho tvář *ozářovala* lucerna zavěšená v koruně lípy nad námi/his face *was illuminated* by a light hanging from the linden tree/su cara *estaba iluminada* por una lámpara que colgaba de una rama del tilo, encima de nosotros
- 84) *bylo tam otevřené okno*/the window was open/la ventana *estaba abierta*
- 85) *byla pokryta* lacinou šedou dekou/it was covered by a cheap gray blanket/*estaba cubierta* con una manta gris corriente
- 86) Hlína na hrobě byla kyprá, *ležely na ní věnce*/The earth on the grave was loose and *still strewn* with wreaths/La tierra de la tumba era mullida, *estaba cubierta de coronas*
- 87) list papíru, na němž *byl napsán psacím strojem nezřetelným, rozmazaným písmem seznam jídel*/a sheet of paper with an all but illegible blur of the day's dishes on/una hoja de papel en la que *estaba escrita a máquina con letra borrosa y difícilmente legible, la carta*
- 88) Ani král neměl škrabošku z *barevných vzorovaných pentlí*/And the king never had a mask of colored ribbons, just a veil/Y la máscara del rey *no estaba hecha* de cintas de colores sino de un simple velo

51. Oznamovací spůsob – imperfektum estaban + participio (mužský rod)

- 89) že *byly odřené*, nepřiliš vkusné a obnošené/because *they were worn* and not very tasteful/porque *estaban gastados* y no eran de un especial buen gusto
- 90) protože tady existuje jiné dělení než venku/because here *there was another line of demarcation*/porque aquí los *campos estaban divididos* de una forma distinta
- 91) oba konce *byly spojeny* velkou zlatou medailí/a broad red, white, and blue ribbon around his neck and a large gold medal/dos extremos *estaban unidos* por una gran medalla dorada
- 92) Pastviny a kopce *byly tehdy již zasněžené*/The hills and pastures already *lay under snow*/Los pastizales y los montes ya *estaban nevados*
- 93) na jejichž tvářích *jsou naraženy* masky/their faces *covered* by masks/cuyos rostros *estaban cubiertos* por máscaras

52. Oznamovací spůsob – imperfektum estaban + participio (ženský rod)

- 94) *návštěvy do internátu byly povoleny* jen dva dny v týdnu/Visitors *were permitted* two days a week/*las visitas en el internado sólo estaban permitidas* dos días a la semana
- 95) když se mi zdálo, že *jsou všechny stopy uklizeny*/all traces *had been removed*/todas las huellas *estaban borradas*
- 96) několik dosud *neobydlených domků*/some *abandoned cottages*/algunas casas que aún no *estaban habitadas*

- 97) Přiběhli k němu, otevřeli *dveře zajištěné* jen dřevěným kolíkem/They ran up, opened the door, *which was secured only by a wooden stake*/Corrieron hacia ella, abrieron las *puertas que no estaban atrancadas* más que con un pasador de madera
- 98) *Stoly byly prostřeny*/The tables were laid/Las mesas estaban puestas

64. Oznamovací spůsob – jednoduché perfektum estuvieron + participio (ženský rod)

- 99) *brzo byla většina stolů obsazena*/and soon most of the tables were occupied/casi todas las mesas pronto estuvieron ocupadas

117. Podmieňovací spůsob – jednoduchý estaría + participio (mužský rod)

- 100) *byl by pojem "křivda" oprávněný*/then the concept of injustice would be warranted/el concepto de « injusticia » estaría justificado

142. Konjuktív – přítomného času esté + participio (ženský rod)

- 101) *Propagační aparát chce mít pořádek v galerii mrtvých hrdinů*/The propaganda apparatus wants a hierarchy in its gallery of dead heroes/El aparato de propaganda quiere que la galería de héroes muertos esté bien ordenada
- 102) *Ať smutek nikdy nepatří k mému jménu*/Let sadness never be linked with my name /Que la tristeza no esté nunca unida a mi nombre

b) Pasiva refleja: Milan Kundera – *Žart*

1. *bylo rozumět* každému jejich slovu/I could understand their every word/se entendía cada una de sus palabras
2. *pak bylo slyšet klíč* v zámku/Then a key turned in a lock/después se oyó el ruido de la llave al abrir la puerta
3. *člověk touží* vždycky nejvíc po tom, co se mu vzdaluje/men desire most what they consider inaccessible/lo que más se desea es lo que se aleja de uno
4. A další den *šuměla z jedné strany Vltava*/The next day we heard the Vltava murmuring on one side of us/Y al día siguiente desde un lado se oía el susurro del Moldava
5. dál přes řeku *bylo vidět* na protějším břehu skladiště/and across the river, on the opposite bank, stood the warehouses/más allá del río se veían en la orilla opuesta depósitos
6. a přece *se nedá říci*/even so it can't be said that/y sin embargo no se puede decir que
7. Ale přece za věty uznání, v nichž *se vypisovala* má aktivita/my knowledge of Marxism tended to be followed by a phrase/en las que se describía mi activismo
8. Myslíš si, že *se dá vybudovat* socialismus bez optimismu?/Do you think socialism can be built without optimism?/¿Tú crees que se puede edificar el socialismo sin optimismo?
9. Tak ty tedy nejsi pro to, aby *se u nás vybuoval* socialismus/Then you're opposed to our building socialism/Entonces tú no eres partidario de que en nuestro país se edifique el socialismo
10. že by mi naopak měla zatím psát, aby *se ukázalo*, co ve mně ještě je/and she should keep writing so they could find out more about me/que por el contrario debería seguir escribiéndome para que se supiera qué más había dentro de mí
11. *člověk se pozná* podle toho, s kým se stýká/people were judged by the company they kept/a la persona se la conoce por los amigos con los que se relaciona
12. *zachovávaly se v kasárnách všechny formy veřejného života* běžné v socialistických kolektivech/we were required to maintain all the forms of public life characteristic of socialist collectives/en el cuartel se mantenían todas las formas de vida pública habituales en el socialismo
13. *Vyprávělo se* mezi černými/the men would tell stories of officers/Entre los negros se decía

14. *za níž prosvítala pseudogotická stavba z červených cihel/with a tiny park and benches in front of a redbrick building with a pseudo-Gothic clock tower/un parquecillo, detrás del cual se entreveía una construcción seudogótica de ladrillo rojo*
15. *jenom ví, že se na rozloučenou mává/who only knows that when one person leaves, the other person waves/que lo único que sabe es que para despedirse se saluda con la mano*
16. *vyšla tehdy v obrovském nákladu/Halas in particular came out in an enormous printing/Halas se editó en una tirada enorme*
17. *říkalo se, že ho tím degradovali/a step down, it was rumored/se decía que de ese modo lo habían degradado*
18. *ale sem tam se něco lepšího našlo/but some were a bit more presentable than others/pero al menos se podían encontrar algunos pasables*
19. *kde se pořádaly hodiny politické výchovy/for the room where political instruction classes were given/en la que se daban las clases de educación política*
20. *v níž byly ozřejmovány rozdíly mezi armádou socialistickou a kapitalistickou/from some pamphlet elucidating the differences between socialist and capitalist armies/folleto en el que se explicaban las diferencias entre el ejército socialista y el capitalista*
21. *Zde se alegoricky znázorňuje význam Rudé armády/Here we have an allegorical representation of the significance of the Red Army/Aquí se representa alegóricamente el significado del Ejército Rojo*
22. *kdy se ozval jeho strohý hlas/when we heard his stem voice say/que se oyó su voz*
23. *kde se dal hrát fotbal/small field that could be used for soccer/campo de juego donde se podía jugar al fútbol*
24. *šířil se od úst k ústům/The idea caught on at once and was passed from mouth to mouth/se extendió de boca en boca*
25. *"Ne," ozvalo se/"No," came the reply/ «No», se oyó*
26. *Nedá se říci, že by mezi černými udavačství nějak zvlášť kvetlo/Not that informing particularly flourished among the black insignia/No se puede decir que hubiera demasiados soplones entre los negros*
27. *i když se ovšem velitelův zásah dal vyložit i jinak než udáním/though other explanations of the commander's attack were possible/a pesar de que la intervención del comandante se podía explicar por motivos diferentes a la delación*
28. *Z toho logicky plyne/It's only logical that/De eso se desprende*
29. *tím více se mluvilo o ženách/the more women dominated our talk with their every particular, every detail/tanto más se hablaba de las mujeres*
30. *Byla vzpomínána mateřská znamení, byla kreslena/We recalled birthmarks, outlined breasts and backsides/Se recordaban las marcas que cada una tuviera, se dibujaban las líneas de sus pechos y traseros*
31. *Plot zůstal stále nenápadně nastřížen/The fence still had an imperceptible gap in/La cerca seguía cortada sin que se notase*
32. *Dům, kde bydlil, bylo vidět z kasáren/The two-story gray house was visible from camp/La casa en la que vivía se veía desde el cuartel*
33. *Dveřmi se vcházelo přímo do pokoje/The door led straight into the room/Al cruzar la puerta se entraba directamente en la habitación*
34. *bylo vidět promočené dlouhé bílé spodky/in his soaking wet longjohns/se veían los calzones largos mojados*
35. *tím je zřetelnější ledabylost těch uniforem/the clearer the carelessness of their dress/más se nota la negligencia con que llevan los uniformes*
36. *Vyskočil jsem a prosil, abych za ní směl jet ihned/I jump up and ask to leave at once/Salté sobre el caballo y pedí que se me permitiera verla de inmediato*
37. *že je v nich rozeznat původní tvar větví/One still discerns the original shape of the branches in them/se puede reconocer la forma original de las ramas*
38. *bylo slyšet jen šumění vody a praskání ohně/I heard only the murmur of the water and crackle of the fire/y sólo se oyó el murmullo del agua y los estallidos del fuego*
39. *Nedalo se s ní o tom mluvit/It was impossible to talk to her about it/No se podía hablar del tema con ella*

40. Výtěžku z Jízdy králů *se kdysi používalo* pro podporu jiných, méně výnosných folkloristických podniků *Gone were the days when profits from the Ride would go to subsidize other, less popular, folk activities/Lo que se sacaba de la Cabalgata se utilizaba antes para apoyar a otros acontecimientos folklóricos menos productivos*
41. Prý *není možné kvůli* Jízdě králů rušit provoz/*It was impossible to disrupt traffic just for the sake of the Ride/Parece que no se puede cerrar el tráfico por la Cabalgata de los Reyes*
42. *Naše písně se však zpívají v tóninách/Our songs are sung in modes that court orchestras never dreamed of!/Pero nuestras canciones se cantan en modos*
43. Jejich rytmus *se vlastně vůbec nedá zapsat/Their rhythm cannot be written down/Su ritmo no se puede escribir*
44. Záleží prý na tom, *kde se zpívá, kdy se zpívá, v jaké náladě se zpívá/It depended on where they were singing, when they were singing, how they felt when they were singing/Dependían del sitio donde se cantara, del momento en que se cantara y del estado de ánimo con que se cantara*
45. Ale *jak v notách zachytit* tuhle rytmickou složitost?/Now, how *can such rhythmic complexity be notated?/¿Y cómo se puede registrar con notas esta complejidad rítmica?*
46. *A chmel je vychvalován./Then hops are praised/Y se elogia al lúpulo*
47. *písně zpívané ve starém Řecku/the songs sung in ancient Greece/las canciones que se cantaban en la vieja Grecia*
48. *To se ví/Of course/Ya se sabe*
49. A je to úkol, *který se dá splnit jenom v socialismu/A task that can be carried out only under socialism/Es una tarea que sólo se puede llevar a cabo en el socialismo*
50. Ale *lidová píseň vzniká jinak než umělá báseň/But a folk song is born differently from a formal poem/Pero la canción popular se crea de un modo distinto al del poema artificial*
51. *Byly písně zpívané při svatbách, písně zpívané při dožínkách, písně zpívané při masopustu, písně pro vánoce, pro senoseč, pro tanec a pro pohřeb/There were songs sung at weddings, songs sung at harvesting, songs sung at Carnival, songs for Christmas, for haymaking, for dancing, for funerals/Había canciones que se cantaban en las bodas, canciones que se cantaban al terminar la siega, canciones que se cantaban en carnaval, canciones para las Navidades, para la recogida del heno, para bailar y para los entierros*
52. *vytvoří si své nové kolektivní zvyky/They would be connected by a host of rituals/se crearán nuevas costumbres colectivas*
53. *Některé převezmou z minulosti/Some they would take from the past/Algunas se tomarán del pasado*
54. *Lidová hudba, housle a cimbál ozývaly se dennodenně z rozhlasu./Folk music, fiddle and cimbalom, resounded daily from the radio/La música popular, el violín y los instrumentos populares se oían a diario por la radio*
55. *kterým je vidět dolů na zem/a stool looking down on earth through a tiny window/desde la que se puede mirar hacia abajo, hacia la tierra*
56. *Starosvat začal tedy mluvit, zpočátku nejasně a v jinotajích/The patriarch began to speak, first obliquely and in parables/El patriarca empezó a hablar, al principio sin que se entendiese*
57. *aby z toho naše cizost nevyčuhovala/to cover up our mutual estrangement/para que nuestro extrañamiento no se notase*
58. *Za oknem se tměl přísný stín ženské postavičky/Behind the window loomed the severe shadow of a woman's figure/Tras la ventana se adivinaba la sombra severa de una pequeña figura de mujer*
59. *Co s hrdinou, který mlčí?/What about the hero who keeps his mouth shut?/¿Qué se puede hacer con un héroe que está callado?*
60. *Ukázalo se, že to v mých rukou není/As it turned out, nothing was in my hands/Ya se vio que no estaba a mi alcance*
61. *na kterém bych si vynutil, co by se dalo/a single waiter to serve whatever was on hand/a quien pedirle lo que se pueda*
62. *ozvaly se za mými zády zvuky harmonia/the harmonium started up behind my back/se oyó a mis espaldas el sonido del armonio*
63. *že se nedá nic dělat/that could not be helped/que no se puede hacer otra cosa*

64. buď *se bojí podezření/either she fears being suspected of having no conviction/o bien teme que se sospeche*
65. vytištěný po válce v miliónu exemplářů, vysílaný v rozhlase, studovaný povinně ve školách/That text, written clandestinely in prison, then published after the war in a million copies, broadcast over the radio, studied in schools as required reading/Este texto se editó después de la guerra en millones de ejemplares, se emitía por la radio, se estudiaba obligatoriamente en los colegios
66. roli, jež se obecně hrála na stovkách a stovkách schůzí/the role played at hundreds of meetings/el papel que se jugaba siempre en cientos y cientos de
67. Dal návrh, abych byl vyloučen ze strany/He proposed that I be excluded from the Party/Propuso que se me expulsase del partido
68. Jindy zvečera ozýval se odkudsi z dálky tenký zpěv ženského hlasu/Another evening they heard a woman's voice singing somewhere off in the distance/En otra oportunidad se oyó al caer la tarde el sonido agudo de una voz de mujer que cantaba
69. Kupodivu, žádný křik se neozval/Oddly enough, no cry rang out/Curiosamente no se oyó grito alguno
70. šedivá chalupa - seník/a gray hut at its edge: a barn/una casa de paredes grises en la que se guardaba el heno
71. ale význam, který se jim přiřkládal/but the significance assigned them/pero el significado que se les atribuía
72. a bylo známo i to, že partě poskytovala všechno/but it was common knowledge that she went around with the gang/pero se sabía que ella era de la pandilla
73. souhlasili s tím, aby byl zničen váš život/agreed that your life should be destroyed/estuvieron de acuerdo en que se destruyera su vida
74. Proti mému řediteli vymyslili na ústředí politické obvinění/The central authorities fabricated political charges against my director/En la central de las granjas estatales se inventaron una serie de acusaciones políticas en contra de mi director
75. proslychá se, že jí týrá/rumor has it he mistreats her/se dice que la maltrata
76. Z dálky sem doléhal přiopilý křik táhlé slovácké písně/In the distance I could hear the drunken plaint of a drawn-out Moravian song/Desde lejos se oía el grito semiebriado de una prolongada canción morava
77. Z dálky se ozýval stále přiopilý křik táhlé slovácké písně/The drunken plaint of the drawn-out Moravian song in the distance now mingled with the grotesque aftertaste of this story/A lo lejos se seguía oyendo el grito semiebriado de una larga canción morava
78. To, že se jakási lidová hudba ozývala pořád z rozhlasu/The fact that something like folk music was constantly on the radio should not delude us/porque se oiga permanentemente en la radio una especie de música popular
79. V té chvíli se ozval z druhého konce náměstí povyk/Just then I heard a commotion coming from the other end of the green/En ese momento se oyó un griterío en la otra punta de la plaza
80. Ale pramen se nedá naorganizovat./But a spring can't be organized. Pero las fuentes no se pueden organizar
81. Jízdu králů už nebylo vidět/The Ride had vanished/La Cabalgata de los Reyes ya no se veía
82. Ale bylo slyšet její volání/But we could still hear the heralds/Pero se oía su pregón
83. protože se nadržel ve svém přednášení strnulých a zastaralých osnov/for not sticking to the rigid, outdated curriculum/en sus clases no se atenia a los programas anticuados y rígidos
84. smířující vody času, který, jak známo/conciliatory waters of time, which, as we all know/aguas apaciguadoras del tiempo que, como se sabe
85. do zahrady, v níž se rovněž obědvá/where people were also eating/al jardín, en el cual también se comía
86. aby to celé mohlo jít už zítra do vysílání/so that the whole thing could be broadcast tomorrow/para que se pudiera emitir mañana mismo
87. Nic se neozývalo/There was no response/No se oía nada
88. bylo jimí vidět nezřetelně na dvůr; otevřeli jsme druhé/one had a glass pane that gave an indistinct view Of the back/a través de ella se veía con imprecisión el patio

89. Kolem dokola *se rýsovalo* plno harampádí/All around us *we could make out* the shapes of every kind of junk/Alrededor de nosotros *se adivinaban* montones de cosas en desuso
90. *Nic se neozývalo/There was no reply/No se oyó nada*
91. takže mu za nimi bylo vidět jen jeho odstávající prorůžovělé uši, so that only his protruding pink cars were visible behind them/de modo que detrás de ellos no se veían más que sus sobresalientes orejas rosadas

c) Nesúhlas v preklade: Milan Kundera – *Žart*

1. Přejímání zákonů a právních standardů vévodí snahám bývalých komunistických zemí připojit se k Západu/And in the midst of all the enthusiasm and emotion, I don't know how it happened, I suddenly seized Pavel's hand, and he seized mine, and when the square was quiet again and another speaker stepped up to the microphone, I was afraid he'd let go, but he didn't, we held hands all the way to the end of the demonstration and didn't let go even afterwards, the crowds broke up, and we spent several hours together roaming through Prague in all its spring finery/no quiero ser patético pero es así: con frecuencia acude a mis recuerdos la sala en la que cien personas levantan el brazo y dan la orden de que mi vida sea rota
2. Vidím jakési znamení v tom, že letos zvolili králem tebe/I believe the fates of men are bonded one to the Other by the cement of wisdom/Creo que el destino de cada persona está unido ni de las demás por la argamasa de la sabiduría
3. A stejný pocit trýzně mám dosud, představím-li si doupatko v seně, z něhož není žádného úniku a jehož jediné dveře jsou zastoupeny dvěma velikými chlapy/Even now I can't suppress a twinge in my heart when I imagine the director and the chairman rummaging through her suitcase, fingering the most intimate articles other private life, the tender secrets of her dirty linen, looking where it is forbidden to look/Aún hoy se me encoge el corazón cuando me imagino al director y al alcalde revolviendo su maletín, sosteniendo en la mano toda la vergonzosa materialidad de su intimidad, los tiernos secretos de su ropa sucia, mirando aquello que está prohibido mirar
4. Člověk může odpustit člověku jen proto, že se opírá o odpuštění Boží/Only God, because He is exempt from earthly laws, because He is free, because He can work miracles, may wash away sin, transform it into nothing, forgive it/Sólo Dios, porque no está atado a las leyes terrenas, porque es libre, porque es capaz de hacer milagros, puede lavar un pecado, puede convertirlo en nada, puede perdonarlo
5. Jeho ovoce ti nenáleží/You have accomplished your task/Tu deber está cumplido
6. Dřív si chlapani vybírali krále sami/Everything was arranged from above/Todo está dirigido desde arriba
7. Ale co, možná že mají pravdu, možná že jsem opravdu zlá ženská a lidem se opravdu má nechat svoboda a nikdo nemá právo se jim plést do jejich soukromí, možná že jsme opravdu celý ten náš svět vymyslili špatně a já jsem opravdu odporný komisař, který mluví do věcí, po kterých mu nic není, ale já už jsem taková a nemohu jednat jinak, než cítím, teď je už pozdě, věřila jsem vždycky, že lidská bytost je přece nedělitelná, to jenom měšťák je pokrytecky rozdělen na bytost veřejnou a bytost soukromou/Though maybe they're right, maybe I am just a bitter old witch and people should be free to do as they please and no one has the right to go sticking his nose into their private lives, maybe this world we've thought up is wrong and I really am a dirty commissar and won't mind my own business, but that's what I'm like and I can only act as I feel, it's too late now, I've always believed that man is one and indivisible and that only the petty/Y qué, a lo mejor tienen razón, a lo mejor es cierto que soy una mujer mala y a la gente hay que darle libertad y nadie tiene derecho a entrometerse en su vida privada, es posible que todo este mundo nuestro lo hayamos hecho mal y que yo sea de verdad un asqueroso comisario que se mete en lo que no le importa, pero yo soy así y no puedo actuar en contra de mis sentimientos, ahora ya es tarde, yo siempre he creído que el ser humano es indivisible, sólo los burgueses están hipócritamente divididos en un ser público y un ser privado, ésa es mi fe y por ella me he guiado siempre, aquella vez también